

భారతదేశం మీ కను

భారతదేశం
తిరుమల తిరుపతి డివైన్స్ ట్రస్ట్

భారతంలో నీతికథలు

రచయిత
ఉషశ్రీ

ప్రచురణ
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి
2008

BHARATHAMLO NEETHIKATHALU
(Moral Stories from Mahabharata)

By
Ushasri

© All Rights Reserved

T.T.D. Religious Publications Series No.354

Re - Prints : 1999, 2003, 2005, 2006, 2008

Copies : 5000

Published by :
Sri K.V. RAMANACHARY, IAS
Executive Officer,
T.T. Devasthanams,
Tirupati - 517 507.

Printed at :
Gayathri Art Printers
Hyderabad.
Ph : 2767 0210

ముందుమాట

భారత రామాయణాలు భారతజాతికి ప్రాణాలవంటివి. అందులోని కథలను అంతో ఇంతో ఎఱుగని భారతీయుడండడు. 'మహాత్మాత్ భారవత్వాచ్చ మహాభారతముచ్యతే' అని పెద్దల మాట. అంటే మహాభారతం మహత్త్వమూ, అర్థగౌరవమూ, కల మహోత్తమగ్రంథ మన్నమాట! "యదిహస్తిత దన్యత్ర యస్తేహస్తీ న తత్ క్వచిత్" అనే నుడి పరమ సత్యం. అనగా ఇందులో లేని విషయం ఎందులో లేదని, ఇతర గ్రంథాల్లో లేని విషయాలు ఎన్నో ఈ జయేతిహాసంలో వున్నవని సారాంశం.

వ్యాసభగవానుడు మహాభారతాన్ని సంస్కృతంలో వ్రాశాడు. సంస్కృతం తెలియనివారికి అది అందుబాటులో లేకపోవడంవల్ల తరువాత ఎంతో కాలానికి కవిత్రియంవారు దీనిని తెనిగించి తెలుగు జాతికి మహాపకారం చేశారు. ఆ అనువాదం పండితులకు మాత్రమే అర్థమయ్యే రీతిలో నెలకొని వున్నది. ఆ కారణంగా కవిత్రియ భారతంలోని సారం సుకరంగా ఆస్వాదించే అవకాశం అందరికీ అందుబాటులో లేదు.

కనుక విద్యాభ్యాసం చేసే బాలబాలికలకు, యువతరానికి భారతంలోని నీతులు, ధర్మాలు, ఇంకా పలు విషయాలు అందించడానికి అనువుగా సరళమైన భాషలో "భారతంలోని నీతికథలు" అనే ఈ చిరుపుస్తకం 'ఉషశ్రీ' గారిచే రచింపబడింది. బాల్యంలో నేర్చిన విద్యలు, అలవరచుకొన్న అలవాట్లు మానవుణ్ణి అలాగే అంటిపెట్టుకొని వుంటాయి అనడం నిజం.

ఈ నాటి బాలబాలికలు, యువకులు భావిభారత పౌరులు గనుక ఈ పుస్తకం వీరిని సత్యసంధులుగా, ధర్మపరాయణులుగా, సన్న్యాధనర్తనులుగా తీర్చిదిద్దగలడనడం నిస్సందేహం.

ఇందులో ఇంచుమించు ఇరువది నీతికథలు చొటుచేసికొన్నాయి. ఈ కథలన్నీ - ఒక్క 'అన్నదాన మహిమ' తప్ప - భారతంలోని తొలి ఐదు పర్వాలనుండి ఎంపిక చేయబడ్డాయి. 'కణిక నీతి' వంటి ఒకటిరెండు కథాంశాలు సంస్కృతమూలంనుండి స్వీకరింపబడినాయి.

ఈ పుస్తకంయొక్క పూర్వముద్రణ ప్రతులు చెల్లిపోయినందున పాఠకుల ఉపయోగార్థమై పునర్ముద్రిస్తున్నాము. ఇలాగే, భారతంలోని తరువాతి పర్వాలనుండి కూడా చక్కని నీతికథల్ని ముచ్చటగా సమకూర్చి ప్రచురించే ప్రయత్నం కొనసాగుతున్నది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు అర్హధర్మ ప్రచారం సిమిత్తం చేపట్టిన బహుముఖ కార్యక్రమాల్లో ధార్మిక గ్రంథ ప్రచురణ విశిష్టమైంది. ఈ పుస్తక ముద్రణ -- ఎప్పటిలాగే -- సహృదయామోదాన్ని పడయగలదని మా ఆకాంక్ష

కార్యనిర్వహణాధికారి

శి.తి.దేవస్థానములు, తిరుపతి

విషయ సూచిక

ముందుమాట	...	
జ్ఞానదీపాలు	...	1
1. కణిక నీతిత్ కార్యాలు సాధించాలి	...	5
2. విద్య గురుముఖతః నేర్చుకోవాలి	...	9
3. అహంకారం వినాశహేతువు	...	12
4. గరుడ గర్వభంగం	...	16
5. అన్నదాన మహిమ గొప్పది	...	20
6. ఉత్తమ సంసారి ఇలా ఉండాలి	...	24
7. వాతాపి జీర్ణం	...	28
8. శిబిచక్రవర్తి దాతలలో సాటిలేనివాడు	...	32
9. గజకచ్చప సంగ్రామం	...	35
10. చిరంజీవులు	...	38
11. ధర్మపరులను పరాభవించవద్దు	...	41
12. భర్తను ఎలా వశం చేసుకోవాలి	...	44
13. విదురనీతి పాటించి సుఖించండి	...	48
14. వివేకమార్గంలో పోవాలి	...	53
15. నారదుని ఉపదేశం వినండి	...	56
16. కలియుగం	...	60
17. మేనక	...	64
18. సాక్ష్యంలేని ప్రేమ కష్టాన్ని కలిగిస్తుంది	...	68
19. జూదం తగదు	...	77
20. గురుసేవ సత్ఫలితం ఇస్తుంది	...	91
21. కులంకాదు గుణం ప్రధానం	...	95
22. సుందోపసుందులు	...	100
23. విద్య వివేక హేతువు	...	104
24. విద్యా దీక్ష	...	110

జ్ఞాన దీపాలు

భారత రామాయణాలను గురించి ఇటీవల చాలా మీమాంసలు రేగుతున్నాయి. అవి జరిగాయో? కట్టుకథలూ? అని కొందరు వీటి నిజతా అనందరూపులు ఉన్నాయని మరికొందరు ఎవరి బుద్ధికి అనుకూలంగా వారు వాదిస్తున్నారు. ఈ వాదాలతో నిమిత్తం లేకుండా మానవాళికి మాతామహా, పితామహులయిన వ్యాస వాల్మీకికు లందించిన ఆ నిధులను త్రవ్వుతుని అనుభవించేవారు అసంఖ్యాకులు. వారందరికీ జ్ఞాన నేత్రాలు భారత రామాయణాలు.

ఈ జ్ఞాననేత్రాలకు అంజనస్నానం వాటిలోని ఉపాధ్యక్షులు.
భారత - రామాయణం పరమార్థం -

భారతం అనేమాట వినిపించేవరికి -

విమున్నది భారతంలో :

కృష్ణనామ సంకీర్తనం

ధర్మశాస్త్ర వ్రణోధం

కురుక్షేత్ర యుద్ధం

యుద్ధరంగంలో గీతాబోధ

అనేవారు కొందరు.

దేశంలో చదువురాని వారు ఎక్కువ ఉండటం వల్ల వారందరికీ ఇది పురాణ కలక్షివంగా, తోలుబొమ్మలాటగా వనితీవచ్చి పల్లమందుల జాతికి తోలపాడింది - అని కొందరు మేధావులు వ్రచారం చేశారు.

అక్షరాస్యత అంటే నాలుగు అక్షరాలు వ్రాయడం, నాలుగు వంతులు తదవడం, పది లెక్కలు చేయడం అని ఇంగ్లీషువారు బోధించడంతో అదే విద్యావిధానం అయింది. దానితో అవుకీ నాలుగు కాళ్ళు ఉండును.

అది పాలు యిచ్చును. అవి తెల్లగా ఉండును. అరటిచెట్టు ఆకులు పేయును, అనే పొదాలు చదవడానికి ప్రాథమికదశ అంకా వ్యర్థం అవు తోంది, వదేళ్లు వచ్చేవరకూ.

మనస్సుకి ధారవాళక్తి ఉండే వదేళ్ళూ, తల వల వలక, బలవం పొదాలే శరణ్యం అయి అది మొద్దు తారి పోతున్నది.

అలాకాకుండా విద్యకు ప్రధాన లక్ష్యం చిత్తనంస్కారం, మనో వికాసం అని భావించిన ఈ జాతి భారత రామాయణ కథా వ్రవచనంతో కాల్యదశనుండి ఉత్తమ జీవన విధానాన్ని బోధించేది.

అలాగోపాలం చెవు లప్పగించి పినే కథలు ఆధారం చేసుకుని ఆ కథలనే వంచదార పాకంతో ఉత్తమ జీవన సంస్కారం ఔషధప్రాయంగా అందించే భారత రామాయణ గాథలు వింటూ విద్యాగంధం అందుకున్నది ఈ జాతి.

అందుకొన్నంత కాలం ఈ జాతిలో రావణ, దుర్యోధనుల వంటి పాశవిక బుద్ధుల వల్ల అనన్యం పెరిగి వారిని సమాజంలో దుష్టగణంగా దూరంగానే ఉంచేవారు.

రాముడు, ధర్మరాజు వంటి ఆదర్శ పురుషులకు గురుపీఠం ఉండేది.

రామాయణంలో రాముడు దేవుడని కానీ, భారతంలో ధర్మరాజు వరమేశ్వరుడని కానీ, బోధించలేదు. సత్య వాక్యాలనతో దుష్టశీలకు నడుం కట్టిన పూర్ణ పురుషుడు శ్రీరాముడు.

అలానే ధర్మవ్రబోధంలో సర్వ పాశవిక శక్తులనూ అణచడానికి ధర్మరాజాదులను సన్నద్ధం చేసినవాడు కృష్ణుడు.

సత్యం ధర్మం ఈ రెండే విశ్వమానవాళి కాంతిమార్గ సాధనా లనీ, అవే వ్రకాంత జీవన వదాలనీ బోధించాయి భారత, రామాయ ణాలు.

ఈ విషయాన్ని విన్నవించి అవన్నీ ముసలమ్మల తునువోక కథ లనీ, వాటి నుండా జాతిని నిర్వీర్యం చేసే నల్లమందు వందేళా లున్నా యనీ అనేవారు, కట్టుకథలూ, పిట్టకథలూ విని అవోహ వడ్డవారే అనక

తప్పుడు. అటు భారతం కాని, అటు రామాయణం గాని, మూలం చదివిన ఎవరికైనా వాటి పరమార్థం మానవ జీవితానికి కాంతిని, మనస్సుకు వికాసాన్ని, ఇచ్చేవే అని బోధపడకపోదు.

అయితే వాటిలో ఆ కాలానికి, సమాజానికి సంబంధించిన అద్భుత నన్ని వేదాలు ఒకటి, రెండు ఉండవచ్చు. ఆ రెండు మూడు నన్ని వేదాలనే గ్రహించేవారు అటుకులు వదిలి పొల్లుబొక్కువారే.

పొల్లుబొక్కుకుని అటుకులు నమిలితే తీసి దొరుకుతుంది.

ఆ తీసిని అందుకో దొరికినవారు యిప్పటికీ లక్షలు ఉన్నారు. జాతిలో అటువంటివారి సరసన నిలువదలిచిన వారికి వారి వారి భాషలలో వారి వారి స్థాయి నమనరించి ఎప్పటి నప్పుడు ఈ భారత రామాయణా అను వద్యరూపంలో, పంచనూపంలో కవులూ, రచయితలు, అందిస్తూనే ఉన్నారు. వాటిని చదివి లక్షలాది యువకులు తృప్తి పడుతూనూ ఉన్నారు.

ఆ దృష్టితోనే ఈ కరం యువజనానికి అందుబాటులో ఉండేలా, వారి అసక్తికి అనుగుణంగా భారత, రామాయణాలు రెండూ తెలుగులో వ్యావహారిక పఠనంలో అందించాను ప్రస్తుతం -

పునాది లేనిదే మేడ నిలబడదు.

భూమి లోతులకు పేరు చొచ్చుకుపోని వృక్షం చిరకాలం పెరగదు.

అలాగే జాతి నిక్షిపాలను విడిచిపెడితే దొంగేది పై పై పూక బంగారమే.

గనిలో దిగి బంగారం తీసుకుని దాన్ని తద్ది చేసుకుని కరిగించి మళ్ళీ మనకు కావలసిన ఆభరణంగా రూపొందించుకోవాలి.

అలా రూపొందినవే వది కాలాలు మిగులుతాయి.

వాటిని తయారుచేసే జ్ఞాన దీపాలే భారత రామాయణాలు.

[భారతం అనగానే అది మనం మొయ్యలేనంత పుస్తకం అని కొందరి భయం. దాని నిండా వర్ణాశ్రమ ధర్మప్రచారం ఉంటుందని మరికొందరి ప్రచారం. ఈ కాలానికి ఎందుకూ కొరగాని పురాణగాథ అని విసుగు ప్రదర్శించేవారు ఇంకొందరు.

వీరందరూకూడా భారతం చదవకుండానే ఇటువంటి ప్రచారానికి సాహసించారు అని ఆ ఇతిహాసాన్ని చదివినవారు అనేమాట. ఈ వాద ప్రతివాదాలతో నీమిత్రరేకుండా, అయిదేళ్ళు దాటి వదహరో ఏడు రాని వారందరికీ ఆసక్తి కలిగించే నీతిబోధ చేసే చిన్న కథలు కోకొల్లలుగా ఉన్నాయి భారతంలో. అవి అందివ్వడానికే ఈ ప్రయత్నం. ఇవి చదువుకుంటే ఇలాంటి కథలు భారతంలో ఉన్నాయా! నీతిచంద్రికలో ఉంటాయనుకున్నాం అనిపిస్తుంది.

అందుకే భారతంలో లేనిది ఎక్కడా లేదు, ఎక్కడ లేనిదయినా భారతంలో ఉంది అంటారు. చదవండి.]

కవిత్వం కార్యాలు పాఠించాలి

(ఈ కథ అచివరకు వ్రేసింది)

నా ప్రియమైనాన్ని పాలించే ధృతరాష్ట్ర మహారాజుకు ముగ్గురు మంత్రులున్నారు.

అందులో ప్రధాని విదురుడు. ఈ విదురుడు విద్వాంసుడు, ధర్మవరుడు, నీతికోవిదుడు.

రెండవవాడు సంజయుడు. ఈయన రాయబార కార్యాలు నిర్వహిస్తూ, నిరంతరం ధృతరాష్ట్రాని అంతరంగిక సలిహదారుగా ఉంటాడు.

మూడవ వాడు కణికుడు. కణికుడు కూటనీతి కుశలుడు. అంటే మోసంతో కుట్రలతో శత్రువులను ఎలా నాశనం చేయాలో చెప్పగలడు. అటువంటి కుడిని నీతివరుడైన కణికుడు తన మహారాజుకి చెప్పిన కథ మీరు చదవబోతున్నారు.

మహారాజా :

అనగా అనగా ఓ మహారాజ్యం.

ఆ ఆదరిలో ఎన్నో క్రూరమృగాలు, యథేచ్ఛగా విహరిస్తున్నాయి.

అక్కడ ఓ నక్క ఉంది.

అది చాలా తెలివైనది.

తన సమంస్సీ ఇతరులచేత చేయించుకుని, ఇది పూర్తికాగానే మోసంచేసి, హాయిగా ఆ ఫలాన్ని అనుభవిస్తుండేది.

నక్కకి వలుగురు స్నేహితులున్నారు. పులి, కోడేలు, ముంగిస, ఎలుక. వీటితో కలిసి మెలిసి ఉన్నట్లు నడిస్తూ ముఖంగా జీవిస్తున్నది.

అరేబియాలో ఒకనాడు —

సిక్కుబలిసి నవనవలాడుతూ హాయిగా గంతులేస్తూ, చెంగుచెంగున దూకుతూ పోయే లేడి దాని కంటబడింది. ఆ లేడి ఈ మిత్రబృందాన్ని దూరంనుంచి చూసింది. చూస్తూనే వాటికి బహుదూరంగా పారిపోయింది. దాన్ని తినాలని నక్కకు కోరిక కలిగింది. ఎంత ప్రయత్నించినా, దాన్ని వట్టడం సాధ్యం కావడంలేదు.

దాగ ఆలోచించింది నక్క.

మిత్రులను చుట్టూ కూర్చో చెట్టుకుని :

“స్నేహితులారా : ఈ లేడి ఎంత అందంగా ఉందో, దాని మాంసం అంత రుచిగా ఉంటుంది అయితే దానితో పరుగెత్తే శక్తి మనకెవరికీ లేదు. కనుక దాన్ని చంపడం మనకు సాధ్యంకాదు. ఇప్పుడు మనం ఒక కుట్రవన్ని దాన్ని చంపాలి. అప్పుడు హాయిగా దాని మాంసం మనం తరగించవచ్చు” అని నాలుక చప్పరించి, ఈ ఎంతరుచిగా ఉంటుందో చూపించింది.

అన్నిటికీ నోరూరింది.

“ఆ ఉపాయం నువ్వే చెప్పాలి నేస్తం” అన్నాయి అది ఆకు రతతో అడిచాస్తూ.

అది కొంతసేపు ఆలోచన అభినయించింది.

“ఆ! ఇప్పుడు ఆలోచన వచ్చింది.”

“వాగ్రత్తగా ఉండి మీ అభిప్రాయం చెప్పండి. ఈ లేడి మెలకువగా తిరుగుతుండగా మనం పట్టుకోలేం. అందుచేత ఇది అలిసిపోయి నుఖంగా నిద్రపోయే సమయం కనిపెట్టాలి. అప్పుడు చచ్చుకు కాకుండా పాకుతూపోయే ఈ ఎలకదావ దాని కాళ్ళు కొరికి పారేయాలి. అదే అద నులో పులి వెళ్ళి దాని విరిచివేయాలి. అంతే! అంది.

దాని తెలివికి అవి ఎంతో ఆనందించాయి. ఆ లేడి నిద్రపోయే సమయం కోసం ఎదురుచూశాయి.

అదవిలో గడ్డి ఏవుగా పెరిగిన ప్రాంతాల్లో చెంగు చెంగున గంతు లేస్తూ, వచ్చికమేసి, సెయ్యేటి ఒడ్డున నీరు త్రాగి, దాగ విశ్రాంతిగా కాళ్ళువాపి నిద్రపోతున్నది లేడి.

నక్క పలహా ప్రకారం ఎరిక రామిందా ఎరిక వెళ్ళి దాని కాలు కలుక్కున కొరికింది. బాధతో అది లేవబోతుండగా పులి తన వంజాతో దాని వెమ్ముమీద కొద్ది మొదల కొరికిసింది.

నక్కతోపాటు దాని స్నేహితులు నలుగురూ సంతోషంతో లేడి చుట్టూ కూర్చున్నాయి.

అప్పుడా నక్క :

“స్నేహితులారా! ఇంత రుచిగల మాంసం మనందరం హాయిగా తినాలి. ఇప్పుడు మీ శరీరాన్ని దుమ్మా ధూళితో ఉబ్బాయి. అందు చేత కొండలోయలో సెలయేటికి పోయి స్నానం చేసి రండి. అప్పుడు తినవచ్చు” అంది.

అవి నాలుగూ సంతోషంతో స్నానానికి వెళ్ళాయి.

అందులో అందరికంటే ముందుగా వరుగు వరుగున వచ్చింది పులి, లేడి మాంసం తినాలని.

నక్క బొటబొటా కన్నీరు కారుస్తూంటే చూసిన పులి :

“బావా! ఎందుకు విచారిస్తున్నావు! అంది.

“ఏం చెప్పను పులిబావా! ఎరిక లేదూ! అది ఏమన్నదో తెలుసా! ‘పులి ఎరిక పెద్ద జంతువైతే ఏం లాభం. నేను కాళ్ళు కొరికి గాని అది ఏమీ చేయలేకపోయింది. నా తెలివితో వచ్చిన లేడిని కడిచానికి వస్తుంది సిగ్గులేకుండా,’ అని మోకోళం చేస్తే బాధ తలిగింది, నక్క కన్నీరు విడిచింది.

పులికి బాధుషం వచ్చింది.

“మిత్రమా! ఎరిక నా కాళ్ళు తెరిపించింది. ఈ రోజు మొదలు నా శక్తితో నా తిండి పంపాదించుకుంటాను. ఒకరిమీద ఆధారపడను.” అంటూ వెళ్ళిపోయింది.

అంతలో ఎరిక రాగా -

“విన్నావా, ఎలకబావా! ఈ రేడియో ఫులి ముట్టుకుంది కదా ఇది విషపూరితం అయింది. దీన్ని నేను తినను. నా ఆకలి తీరడానికి ఎలకను తినేస్తా ముంగిస బయలుదేరింది. అసగా ఎలుక చటుక్కున కన్నంలోకి పారిపోయింది.

మరికొంతసేపటికి తోడేలు వచ్చింది. “విన్నావా! ఫులిబావకు మీద కోవవచ్చి, నిన్ను తినేస్తానంటూ బయలుదేరింది. దాని భార్యతో కలిసి నిన్ను తింటుందట”, అనడంతో తోడేలు దాడు తీసింది.

అప్పుడు ముంగిస రాగా, చాలా ఆకగా వచ్చావు. వాళ్ళ ముగ్గుర్ని చంపి దూరంగా పారేశాను. నీకు బలంఉంటే నన్ను ఓడించి ఈ మాంసం తిను” అసగా తోక ముడిచి పారిపోయింది.

హాయిగా రేడిమాంసం ఆరగించింది నక్క.

విన్నారా! మహారాజా! తెలివితో వంచనతో మనకార్యాలు చక్క పెట్టుకోవాలి అన్నాడు కడికుడు. ఇదే కడిక నీతి.

విద్య గురుముఖత: వేర్పుకోవాలి

(ఈ కథ ఆరణ్యపర్వంలో ఉంది)

పూర్వం భరద్వాజుని మహర్షి ఉండేవాడు. ఆయనకు ప్రాణస్నేహితుడు రైఘ్యుడు. వారిరువురూ, సూర్యోదయానికి ముందుగానే లేచి కృత్యాలు ముగించి, నదీస్నానంచేసి, నిర్మలచిత్తంతో పరబ్రహ్మధ్యాసం చేసుకుంటూ అడవిలో దొరికే ఫలాలతో జీవయాత్ర సాగించేవారు. అలా ఉండగా వారిలో భరద్వాజునికి యువశ్రీకుడనే కుమారుడు కలిగాడు.

రైఘ్యునికి అర్వావనువు, పరావనువు యిద్దరు కుమారులు పుట్టారు. వారు పెరిగి పెద్దవా రయ్యారు.

భరద్వాజుడు ఎప్పుడూ ధ్యానసమాధిలో ఉండి కుమారుని విద్యా విషయాలు వట్టిండుకోలేదు.

రైఘ్యుడు కుమారు లిద్దరినీ విద్యాంశులుగా తీర్చి దిద్దు కున్నాడు.

వారుభయులూ వివిధప్రాంతాలలో పర్యటించి తమ విద్యతో అందరి ప్రశంసలూ పొందుకున్నారు.

ఇదిచూసిన యువశ్రీకునికి విచారం కలిగి వారివలె కానుకూడా విద్యావంతుడై విశేషశ్యాతి సంపాదించాలనుకున్నాడు.

ఈ సహతో తనమ్ను ప్రారంభించాడు. యువశ్రీకుని తీవ్రనిష్ఠను గ్రహించి దేవేంద్రుడు వచ్చి:

“స్వామి! విద్య గురుముఖత: అధ్యయనం తెయ్యక తప్పదు. అప్పుడుకాని వేద వేదాంగ విజ్ఞానంతో మనమ్ను పరిపక్వం కాదు. ఈ ప్రయత్నంమూని ఉత్తమగురువును ఆశ్రయించు” అన్నాడు. మాట యువశ్రీకునికి సవ్యలేదు. తనమ్ను చేస్తూనే ఉన్నాడు. ఉచిత రీతిని ఉపదేశించాలని ఇంద్రుడు బ్రాహ్మణవేషంలో వచ్చి గుప్తిపడితే యువశ్రీకుని నదిలో బోస్తున్నాడు. యువశ్రీకుడు నదీస్నానానికి వచ్చి ఏమిటివని: ఎందుకే చేస్తున్నావు: అని అడిగాడు. వృద్ధుడు సవ్యకూ:

“ఈ నదికి అడ్డంగా గోడ కడుతున్నాను” అన్నాడు.

యవక్రీతుడు నవ్వి :

“ఇంతటి నదికి గుప్పెడు గుప్పెడు యివకతో గోడకట్టటం జీవితంలో సాధ్యమా!” అన్నాడు.

అప్పుడావృద్ధుడు -

“నాయనా! గురుకు ఈషలేతుండా వేదవిద్య అంకా నేర్చుకోవా అనుకోవడం కంటే మేరే చేసేది అవివేకంకాదు.”

అది జవాబిచ్చాడు.

“ఓహో సురవతీ! మీరు ఎలా అయినాసరే నాకు వేదవిద్య అనుగ్రహించి విశేషభ్యాసి కలిగించాలి” అని ప్రార్థించాడు.

ఎన్నిచెప్పినా ప్రయోజనంలేదని ఇంద్రుడు అనుగ్రహించాడు.

యవక్రీతుడు పర్యవేదకాస్త్ర విద్యా విడుదలయ్యాడు. మరుక్షణంలో తపోదీక్షవిడిచి తండ్రిదగ్గరకు వచ్చి జరిగిన విషయాలన్నీ వివరించాడు.

అప్పుడు భరద్వాజాడు! “నాయనా! విధంగా విద్యసాధించడం వల్ల అది అహంకారం కలిగిస్తుంది. అహంకారం అత్యనాశనకారణం, నాయనా!

ఇంత చిన్నవయస్సులో తీవ్రతవస్తుచేసి వరాలు పొందడం మరింత అహంకార హేతు వస్తుతుంది. అయినా ఒక మాట విను.

నువ్వు ఎప్పుడూ రై ఘృణి ఆశ్రమ పరిసరాలకు వెళ్ళబోకు. ఆయన కుమారులతో వైరం తెచ్చుకోకు అన్నాడు. యవక్రీతుడు వివిధ ప్రదేశాలు పర్యటించాడు. ఇంద్రుడు ఒకనాడు - అది వసంతమాసం. అరణ్య మంకా పూలవాసనలతో, ప్రకృతి అంకా పరమరమణీయంగా, ఉల్లాస కరంగా ఉంది.

అటువంటి సమయంలో యవక్రీతుడు రై ఘృణి ఆశ్రమప్రాంతానికి వచ్చాడు. ఆశ్రమంలో ఆ మహర్షి అంకా ఒంగరిగా కనుపించింది. యవక్రీతుని మనసు చెదిరింది. ఇంద్రియాలు వశం తప్పిపోగా యిల్లాలిని బలాత్కరించి భోగించి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆశ్రమానికి వచ్చిన మహాముని ■ కథవిని తీవ్రకోపంతో ■ శిరస్సు నుండి రెండు జటలుతీసి హోమంచేసి ఒక సుందరాంగిని, ఒక రాక్షసుని సృష్టించాడు. వారిద్దరూ మహర్షి ఆదేశం ప్రకారం యువక్రితుని నమీపించారు.

ఆ సుందరీమణి తన కోరదూపుతో చిరునవ్వుతో లావణ్యదీప్తప్రదర్శనతో యువక్రితుని లొంగదీసి, వాని చేతిలోని పవిత్ర జలపూర్ణమైన కేమండలుపు తీసుకు వెళ్ళిపోయింది.

అంతలో వానిక క్రి నశించగా ■ రాక్షసుడు తన కూలంతో యువక్రితుని తరిమి పొడవబోయాడు.

పరిగా భరద్వాజుని ఆశ్రమద్వారందగ్గరే వానిని సంహరించాడు.

అదిచూచి భరద్వాజుడు: “నాయనా! అనాయాసంగా లభించిన విద్య ఇటువంటి అనర్థాలే తెస్తుందని చెప్పినా విన్నావుకావు.”

అని గోలు గోలున విలపించి, ■ తీవ్రవేదనలో రైతుని కపించి, కామకూడా అగ్నిలోదూకి ప్రాణత్యాగం చేశాడు. కావగ్రస్తుడైన రైతుడు ఆయన కుమారుని చేతులలోనే మరణించాడు.

అప్పుడు అర్వావసువు సూర్యుని శాపాపించి తన తండ్రికి, భరద్వాజు, యువక్రితులనూ బ్రతికించాడు.

పునరుజ్జీవితుడైన యువక్రితుడు, తన ఎదురుగా ఉన్న దేవతలను శుద్ధీకరించి: “నేనుకూడా ఈ రైతునివలెనే తపస్సుచేసి, వేదవేత్త నయ్యానుకదా అయినా ఈ మన నాకంటే గొప్పవాడెలా అయ్యాడు?” అనగావారు:

“నాయనా! ఆయన గురు క్రూరశక్తికాంతో వేదవిద్యను సాధించాడు. ■ అంత శక్తికారి అయ్యాడు. ■ లేకుండా మువ్వ ■ చావు. ఆ శక్తి నీకు రాదు. విద్య గురుముఖత: నేర్చుకోవాలి నాయనా!” అనివారుచెప్పారు.

అనంతరం వివాళహేతువు

(ఉద్యోగవిరమణలో కథ యిది. కృష్ణుడు రాయబారానికివచ్చి తను చెప్పవలసిన హితవు చెప్పాడు. అనంతరం అనంతరం ఇచ్చి మహర్షి వరకురాముడు చేసిన హితబోధ)

నాయనా! దుర్యోధనా!

నీకూ, నీ వారికీ సర్వప్రపంచానికి మేలుకలిగి విషయం చెప్పబడ్డాయి. ఆవేశపడకుండా సావధానంగా విను.

చాలారోజుల క్రితంమాట.

దంబోద్భవుడు అనేపేరుగల అంజనేయుడు. ఆయన భూమండలం అంతటా పాలించేవాడు. భుజబలంలో వరాక్రమంలో ఆయనకు సాదీవచ్చేవాడు లేదు ఆ రోజుల్లో. అంతటి మహాయోధుడాయన.

ఆయనరోజూ ఉదయంలేచి, కలకృత్యాలు పూర్తికాగానే దాగా అలంకరించుకొని రత్నకిరీటం ధరించి, కోడెత్రాచువంటి కరవాలంచేత బట్టి సభాభవనానికి వచ్చి బంగారుసింహాసనం అధివసించేవాడు.

వంది మాగధులు ఆయన బలవరాక్రమాలను గానం చేస్తూంటే, కోరమీసం మెలితిప్పకూ ఆనందించేవాడు.

అనంతరం తన కొలువులో ఉన్న వారందరినీ చూస్తూ:

భూలోకంలో ఎవడయినా నాతో యుద్ధం చేయగల మహావీరుడున్నాడా! గదా, బిడ్డ ప్రాసాది ఆయుధాలతోకాని, అగ్నియూ, వాదులూ, వాయువ్యాది అస్త్రాలతోకాని నన్ను ఎదుర్కోగల వీరుడుంటే చెప్పండి. అంతేకాదు మల్లయుద్ధం చేయగలవీరుడు ఉన్న వాడిని క్షణంలోనే తేలుస్తాను.

అది గట్టంగా నవ్వుతూ భుజాలు ఎగురవేసేవాడు.

ఆయన బలవరాక్రమానికిగిన వారెవరూ యుద్ధానికి దిగేవాడు కాదు.

అంతలో ఆయన అహంకారం నానాటికీ పెరుగుతూ వచ్చింది నా అంతవాడు ~~అంత~~ గర్వంతో ఆయన విద్రవీగుతూ తిరుగుతున్నారు.

అటువంటి అహంకారం ఉన్న రాజుకి అనుచరులుకూడా అటువంటి అవివేకులే దొరుకుతారాకదా!

వారు రోజూ ఆయన బలవరాక్రమాలను పొగుడుతూ ఉండేవారు.

అలాఉండగా ఒకనాడు ఆయనను చూడడానికి సభాభవనానికి వచ్చిన దూరదేశీయులైన విప్రులు -

మహారాజా! మీరు నిజంగా మహావీరులే. బలవరాక్రమ సంపన్నులే.

అయితే —

గంధమాదనవర్యతంమిద పర నారాయణులని ఇద్దరు తీవ్రనిష్ఠతో తవన్ను చేస్తున్నారు. వారిని జయించగల వీరులు మూడులోకాలలో లేరని విన్నాము. తమకు కోరికఉంటే వారితో యుద్ధం చేయవచ్చు అన్నారు.

ఆ మాట వినడంతో ఆయన ఆగ్రహంతో కత్తి జళిసింది నేలమీద పొడంతో తొక్కి!

ఎంతకావరం! నన్నుమించిన యోధులా వారు, ~~అంత~~ సేనలు నన్నద్దం చేసి ధమర్పణలు తీసుకుని బయలుదేరాడు. గంధమాదన వర్యతం చేరాడు.

ప్రశాంతంగా ఉన్న వనంలో వారు తవన్ను చేసుకుంటున్నారు.

వారిని చూస్తూనే తొడగొట్టి యుద్ధానికి పిలిచి, నవ్వుతూ కోరమీసం మెలితీప్పాడు.

~~అది~~ నారాయణులు తమ ఆక్రమానికి వచ్చిన మహారాజుకి ఇతర సత్కారాలు జరుపబోగా:

ఇవన్నీ అనవసరం, యుద్ధం, యుద్ధం అని అట్టహాసం చేశాడు.

అప్పుడు వారు :

ఎవరితోనూ సంబంధంలేకుండా కళ్ళుమూసుకుని యీ ప్రకాశక ప్రదేశంలో తవన్చు చేసుకునే ముముక్షువులం. మాతో యుద్ధం చేయాలనే కోరిక ఎందుకు కలిగింది మీకు, అన్నారు.

వినలేదు మహారాజా.

యుద్ధం చెయ్యకతప్పదు, అన్నారు

అంటూనే వాణం తొడుగుతూంటే చూచిన నరుడు నవ్వుతూ ఒక దర్శపుల్లతీసి;

ఇదిగో ఈ గడ్డివరక నీ సేనను నిలబెడుతుంది అని వదిలాడు.

ఆ రాజు వాణవర్షం కురిపించాడు. ఆ గడ్డివరక అన్నివాణాలనూ ముక్కలు ముక్కలు చేసింది.

ఈలోగా సేనలోని వారందరూ ముక్కులూ, చెవులూ తుడిచోయి రోదనం ఆరంభించారు.

రాజుకి తల తిరిగింది.

సేనలు వలాయనం చేస్తున్నాయి

చూసిన రాజుకి గుండె జారింది.

ఆయుధాలన్నీ క్రిందపెట్టి, తలవంచి నర వారాయణుల పాదాలమీద వ్రాలి:

ఆర్యా! నన్ను క్షమించి అనుగ్రహించండి. నా గర్వానికి ప్రాయశ్చిత్తం అయింది, ఇది దీనంగా ప్రార్థించాడు. అప్పుడు వారు నవ్వుతూ!

మహారాజా!

ఒక సంవత్సరం కాలవారు పేద పాదాలకు దాన ధర్మాలు చేసి గొప్ప వాడు కావాలి.

అలాగే బల వరాక్రమాలు ఉన్నవారు దుర్మార్గుల జారిపోయి నల్లమలను రక్షించడానికి తమకత్తిని వినియోగించాలి. అంతేకాని, అప్పుడే కారంతో తిరగరాడు.

ఇరుగు పొరుగులకు అహంకారం వేయని జన్మవ్యర్థం - అన్నారు.

మహారాజు వారి బోధవిని, అనాదీనుంచి అహంకారం విడిచి, అందరి శ్రేయస్సునూ దృష్టిలో ఉంచుకొని తన సంపదలను బీదలకు దానం చేస్తూ, తన బలంతో దుర్మార్గులనూ, క్రూరులనూ శిక్షించి, న్యాయమార్గాన పజ్జనపేసేవేసి పేరు ప్రఖ్యాతులు పొందాడు.

కనుక, దుర్యోధనా !

అహంకారం, బలగర్వం ఎప్పుడూ పనికిరావు. అవి ఎవరికీ ఉంటాయో వారినే నాశనం చేస్తాయి, అన్నాడు పరశురాముడు.

గరుడ గర్వభంగం

(ఉద్యోగ పర్యంతో చాయబార సమయంలో కన్యమార్పి చెప్పిన కథ)

“నాయనా దుర్యోధనా !

దేవలోకానికి ఆసీన అయిన దేవేంద్రుని పేరు విన్నావు కదా !
అయిన రథాన్ని నడిపే సారథి పేరు మాతలి.

ఇంద్రుని మనసు గ్రహించి రథం నడిపించే మాతలికి ముల్లోకాల
లోనూ సాదిరాగల సారథులు లేరు. అటువంటి సేవాధర్యం ఎరిగిన
మాతలి కాంత స్వభావంతో, సద్గుణ సంపదతో అందరివేతనూ ప్రశంసలు
పొందినవాడు.

ఆయనకు గుణేశి అని ఒక కూతురు. గుణేశి ఎంత
అందగత్తెయో అంతకంటే గుణవతి, శీలసంపన్న, విద్యావతి. తల్లి
దండ్రుల శిక్షణలో ఆమె వంశ సంప్రదాయాన్ని, అచార మర్యాదలనూ
చక్కగా అలవరచుకొని పదినుందిలో వినయగుణవతిగా పేరు పొందింది.

బాల్యదశ దాటి పదహారేడుల యవ్వనవతి అయింది. అంటే
వివాహ యోగ్యమైన వయసులో అడుగు పెట్టింది. వరాశ్వేషణ ఆరంభించి
చాడు మాతలి.

ఉన్నత వంశంలో పుట్టి, చక్కని అంద చందాంతో గుణవంతు
రాణు, విద్యావతి అయిన ఆడబిడ్డకు యోగ్యుడైన వరుడు దొరకడం
చాలాకష్టం.

విద్యుకంటే విషయం ఉండదు. విద్యావినయాలుంటే రూపం
ఉండదు. మూడూ ఉంటే సంపద ఉండదు.

విద్యా వినయ గుణరూపాలున్న వరుడు దొరుకుతాడేమో అని
దేవలోకం అంతా తిరిగాడు. భూలోకం గాలించాడు.

ప్రయోజనం లేకపోయింది. అయినా ప్రయత్నం విరమించ
కుండా తిరుగుతూనే ఉండగా, ఒకనాడు నారదముని కనిపించి, మాతలి
బాధ విని ఆయనకూడా తోడుగా బయలుదేరాడు.

ఇరువురూ పాతాళంలో పరుగులోకం చేరారు. ఆలోకం లోని వింతలు, విశేషాలు వివరంగా చెప్పాడు నారదుడు. అన్నీ విని మాతలి:

దీవమునీ:

దేవతల వ్రతునైన ఇంద్రుని సారథిని కూడా: లోకం రాక్షసులకు నిలయం. వీరితో బాంధవ్యం నాకు కుదరదు, అన్నాడు.

గడుడ లోకం తిరిగారు. ఇక్కడ కూడా యోగ్యుడైన వరుడు దొరకలేదు. రసాతలానికి వెళ్ళారు.

ఆ లోకం ప్రజలందరూ భోగమయి విలాస జీవితం గడుపు తున్నారు. అది మాతలికి రుచించలేదు.

అప్పుడు నాగలోకానికి చేరారు. అలోకానికి రాజధాని భోగవతి. ఆ రాజధాని నగరంలో అన్వేషణ ఆరంభించారు.

నాగ వంశ ప్రముఖులందరి గుణగణానూ నారదుడు వివరిస్తూ వారిని చూపిస్తున్నాడు.

వింటూ వింటూన్న మాతలి కనులు ఒక సవనుందరాంగుని మీద నిలిచాయి.

అది గ్రహించి నారదుడు మాతలి:

నాగలోకంలో ఐరావత వంశం ప్రఖ్యాతమయింది. అందులో పెద్ద ఆర్యకుడు. ఆయన చిరునామ చిరునామ చిరునామ.

సువ్యూ చూపే యువకుడు సుముఖుడు. ఈ సుందర గుణ సంపన్నుడయిన సుముఖుడు చిరునామ ప్రేయ పుత్రుడు, అని చెప్పాడు. తరువాత 'కులపెద్ద' అయిన ఆర్యకునితో:

'నాయనా! ఈయన ఇంద్రసారథి మాతలి. ఈయన కుమార్తె గుణశేఖరి. ఆమె రూపంలోనే కాక గుణసంపదలో కూడా ఎందరికో పాతాలు నేర్పగలిగి. చిద్ధమ మీ ఇంటి కోడలుగా వంపాలని మా సంకల్పం అన్నాడు.

భా. నీ. 2

అర్జునుడు "దేవమునీ! వినతానందనుడైన గరుత్మంతుడు మా వాగజాతని అపారంగా తీసుకుంటాడని మీ రెరుగుదురు. మొన్ననే మా దిక్కుడు ఆయనకు అపారం అయ్యాడు. అప్పుడే చెప్పాడాయన -

తరువాయి వంతు సుముఖునిది, అని. ఈ విషయం తెలిసి ఈ వివాహం జరిపి మీ ఆడబిడ్డను జీవితాంతం దుఃఖనముద్రంలో వదల మందారా!" అన్నాడు.

అప్పుడు మాతలిని వెంటబెట్టుకొని వారదుడు శ్రీమన్నారాయణుని నమిపించి, చేతులు జోడించి, విషయం వివరించగా ఆయన సుముఖునికి పూర్ణాయుర్దాయం అనుగ్రహించాడు.

తిరిగి వచ్చి తన బిడ్డను వాగలోకం కొని వచ్చి సుముఖునితో వివాహం జరిపించాడు.

వా దుభయులా అనురాగంతో ఆనందమయ దాంపత్యం సాగిస్తున్నారు.

ఈ వార్త గరుత్మంతుని చెవిని పడింది.

తీవ్ర కోపంతో వాగలోకం వై.

'చతుర్దశ భువనాలకూ అధిపతి అయిన మహా విష్ణువు భారాన్ని నేను తప్ప ఇతరుడు భరించ లేడని తెలియదామీకు! అంతటి శక్తికల నన్ను మీరు అవమానించారు, నామాట విన్నవించి వివాహం జరిపించి' అని అహంకార గర్వంతో తన శక్తి ప్రదర్శనకు ఉపక్రమించ బోతుండగా గ్రహించిన మహావిష్ణువు అక్కడకు వచ్చి మందహాసంతో:

'నాయనా! వినతానందనా! నా భారం మోయగల శక్తిమంతుడివి కదా! ఏదీ, నా చెయ్యి ఒక్కటి నీ నీవుమీద ఉంచు తాను, చూడు,' అని గరుత్మంతుని మీద తన చెయ్యి ఉంచాడు.

అంతే! ఇంతకాలంగా శ్రీమన్నారాయణుని వాహనంగా ఉన్న గరుత్మంతునికి ఇచ్చెయ్యి బరువుకి కళ్ళు తిరిగి, కాళ్ళు పట్టతప్పి, రెక్కలు గజగజలాడి, నోరుఎండి పడవకట్టింది.

అప్పుడు మహావిష్ణువు కన చేతిలో వెన్నుదుబ్బి ఆశ్వాసించి:

‘నాయనా! గర్వం, అహంకారం, ఎప్పుడూ కొరగానివి. వినయంతో, పరోపకార దృష్టితో తీరించే వారికి ఉత్తమ గుణము ప్రాప్తి సైయి’, అన్నాడు.

అనంతరం గరుడవాహనం మీదనే ఆయన వైకుంఠం వెళ్ళాడు.

‘చూశావా, దుర్యోధనా! గర్వం ఎటువంటి అవదలు తెచ్చి పెట్టుతుందో! కనక అది పెట్టాలి’ అన్నాడు కల్యాణమహర్షి.

అన్నదాన మహిమగొప్పది

(ఈ కథ అశ్వమేధ సర్వంలో ఉంది. వైశంపాయనునిచే జనమేజయునికి చెప్పబడింది.)

ధర్మక్షేత్రమైన కురుక్షేత్రంలో అతిరథులూ, మహారథులూ ఎందరో కన్నుమూశారు. వద్దెనిమిది అక్షోహిణులసేనలో కురువక్షంలో అశ్వశ్వామ కృతవర్మ, కృపాచార్యులు మిగిలారు. పాండవులయిదుగురు, కృష్ణుడూ, సాత్యకీ మిగిలారు.

ధర్మరాజుకి వట్టాభిషేకం జరిపించారు. అంశశయ్యమీద ఉన్న భీష్మవికామహుడు సర్వధర్మవిషయాలూ బోధించి తత్పరముడై పుణ్య ప్రవేశించగానే యోగమార్గాన దివ్యలోకాలు చేరాడు.

జరిగిన సంగ్రామంలో అపులు, అశ్మియులూ అందరూ మరణించారనే వాద ధర్మరాజు మనస్సుని వికలంచేస్తూనే ఉంది. మహాపాపానికి ప్రాయశ్చిత్తం చేసుకోవాలని భావించగా అశ్వమేధం సాగించమని విద్వాంసులు సలహా ఇచ్చారు.

అదేకానుసారం అశ్వమేధయాగం ఆరంభించాడు.

దేశ దేశాలనుంచి చక్రవర్తులూ, విద్వాంసులూ ఎందరో వచ్చారు. వివిధ సగరాలనుంచి, జనపదాలనుంచి లక్షలాది వ్రజలు యాగం తిలకించడానికి వస్తున్నారు.

చూడవచ్చిన వారందరికీ వస్తుదానంతోపాటు నిర్విరామంగా అన్నదానంగూడా జరిపించాడు.

యోగ్యులై సువర్ణ, మణి, రత్నదానాలు చేశాడు.

అక్కడకు వచ్చినవారిలో సంకృప్తివడకుండా ఉన్నవాడు ఒకడూ లేడు.

అలా సర్వజన సంకృప్తికలిగించిన అశ్వమేధయాగం చూచిన దీక్షకులు పూజనీయ కురిపించి ధర్మరాజుని అభినందించారు.

అలా అనందించే సమయంలో ఆ యాగశాల ముంగిసేన ముంగిసేన వచ్చింది.

వారంవరూ ఈ కాలంలోకి ముంగిస ఎలా వచ్చిందా? అని ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్నారు.

అప్పుడా ముంగిస నవ్వుతూ:

‘దేవతలుకూడా అభినందించే యాగమా యిది’ అంది.

తెల్లబోయారు అందరూ.

దాని శరీరంలో ఒకభాగం బంగారు కాంతు లీనుతోంది. రెండవ భాగం మామూలు చర్మంతో ఉంది.

‘సత్తు వ్రస్తుడి ధర్మ బుద్ధితో బోలిస్తే యాగకాలలో జరిగిన దానం ఏమాత్రం? అంది.

అందరూ తెల్లబోయారు.

దానినిచూస్తూ:

‘ఎవరా మహనీయుడు! ఏవిదాయన కథ? అన్నారు.

అలా వారు ఆశ్చర్యంతో అడుగగా:

‘సావధానంగా వివరించి’ అని ఇలా చెప్పింది ముంగిస.

‘ఈ ధర్మభూమి అయిన కురుక్షేత్రంలో దాదాపుగా క్రితం సత్తు వ్రస్తుడనే పేరుగల గృహయజమాని ఉండేవాడు.

ఆయనకు ఒకే కుమారుడుండేవాడు. ఆ అబ్బాయికికూడా వివాహం అయింది. వారు నతాగురూ సర్వభూత గోదాని దయతోచూస్తూ, కామ క్రోధాలు విడిచి కవస్తు చేసుకుంటున్నారు.

కొడుకు, కోడలు ఆ వృద్ధులను సేవిస్తూ ఉండేవాడు. ఎవ్వరికీ హానిచేయకుండా ఏ పూటకు ఆ పూట దొరికినదాన్ని తిని తృప్తిగా జీవితం గడుపుతున్నారు.

వరప్రహ్లాదుడనే మనస్సునిలిపి జీవితం సాగించడానికి ఆహారం తీసుకునేవాడు. ■ జీవితంకూడా వరమేశ్వరధ్యానానికి అర్పించేవాడు.

■ ఉండగా ఒకవారు:

వారు తమ పరిసర ప్రాంతాలలోని చేలలో తిరిగి, అక్కడ రాలిన ధాన్యపుగింజలు ఏరితెచ్చుకుని, దంచి, పండిచేసి, వండుకుని వలుగురూ సమంగా పంచుకున్నారు.

తినడానికి సిద్ధమవుతున్నారు. అటువంటి పమయంలో, ఒక వృద్ధుడు వచ్చాడు. ఆయనకళ్ళలోకుకు పోయాయి. ఏముకలు బయట పడుతున్నాయి. డొక్కలు మాడి ఉన్నాయి.

ఆకలి, ■■■ అని నీరసంగా అడిగాడు.

ఆయనను ఆదరంగా తీసుకునివచ్చి, తన పక్క కూర్చో పెట్టుకుని

అర్యా! తమరు కుశలమే కద! మా అతిథ్యం స్వీకరించి, అనుగ్రహించండి. ఏ ప్రాదేశిక హిని కలుగకుండా, ఏ పాపానికి ఒడిగట్టుకుండా మేం తెచ్చుకున్న ధాన్యపుగింజల పిండితో వండిన ఆహారం యిది. దీనితో ■■ ఆకలివాద నివారించుకోండి! ■■ గృహయజమాని తన భాగం ఆయనకు వడ్డించాడు.

అది ఆరగించి తనకింకా ఆకలిగా ఉంది అన్నాడు.

ఆ మాట వింటూనే ఆయన భార్య తన భాగం యిచ్చింది.

ఇంకా ■ వృద్ధుని ఆకలివాద తీరిలేదని తెలిసి కొడుకు, కోడలు ■■■ వారి ఆహారం ఆయనకు పెట్టారు.

■■■ ఆరగించి, ఆయన ఆనందంతో -

‘నాయనా! మీ అతిథిసత్కారం, అన్నదానం ■■■ తృప్తి కలిగించాయి. నీతోపాటు నీకుటుంబంలోని వారంతా ఎంతో ఆకలితో వాద పడుతున్నారా మీరు తినబోయే ఆహారం దానంచేసి, పుణ్యం సాధించారు. మీ దానబుద్ధిని పర్వలోకాలు మెచ్చుకుంటాయి.

ప్రపంచంలో ఆకలితో ఉన్న మనిషి ఎటువంటి పాపానికైనా ■■ గడతాడు. అన్నంకోసం ఎన్నో దారుణాలు చేస్తాడు మానవుడు.

■■■ దళలో ■■ దానబుద్ధి ఎంతగొప్పదో దేవతలు కూడా గ్రహించారు దయగలగుండే కలవారే ■■■ దూరం అవుతారు. ఈ రెండూవున్న మీకు దివ్యలోకాలు లభిస్తాయి.

అకలితో అలమడించే ప్రాణికి అన్నం పెట్టడంకంటే ఏ దానమూ గొప్పదికాదు. అటువంటి అన్నదానంచేసిన పుణ్యాత్ములు మీరు ' అంటూండగా దేవవిమానం వచ్చింది. వారందరూ విమానం ఎక్కి వెళ్ళారు.

ఇదంతా వింటూ చూసిననేను వెళ్ళిన అనంతరం ప్రాంతములో అతిథిపాదాలు కడిగినచోట తిరిగాను. తిరిగివ్రక్క ఆ పాదాలు కడిగిన నీటికడి తగిలిన నా దేహంలో భాగం బంగారు మయమయింది. దానం అంటే అదే.

అనంతరం ఎన్నెన్నో దాన, ధర్మాలుసాగి వ్రదేశాలు తిరిగినా ఈ రెండవవ్రక్క దేహం యిలానే ఉండిపోయింది. ఇక్కడకూడా అంతే. నవ్వుకూ వెళ్ళిపోయింది ముంగిస.

ఉత్తమ సంపాది ఇలా ఉండాలి

(ఈ కథ ఆదిపర్వంలో ఉంది.)

“మహామునులారా !

జరత్కారుడనే మహర్షి పేరు మీరు వినే ఉంటారు”

అని నూతుడు కథ మొదలుపెట్టాడు.

“జరత్కారుడు బ్రహ్మచర్య నియమాలు విడువకుండా తపోదీక్షతో అరణ్యాలలో తిరుగుతూ బ్రహ్మవదం చేరడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

అలా ఆయన తిరిగి రోజులలో ఒకనాడు ఒక అడవిలో ఒక విచిత్రం చూశాడు.

క్రింద పెద్దగాయ్యి. దాని వ్రక్కగా ఒకే ఒక్క పేరు ఆధారంగా ఉన్న ఒక రకం చెట్టు.

దానిమీద తలక్రిందులుగా వ్రేలాడుతూ తవన్ను చేసే ఋషులు.

ఆశ్చర్యంతో వారిని సమీపించి:

‘అయ్యా! మీరింత తీవ్ర తవన్ను ఎలా చేస్తున్నారు. నాకు కూడా దీని విధానం బోధించండి అన్నాడు.

నాయనా! మేము పరమ విషాదంతో యుద్ధం ఉన్నాం. మా వంశంలో జరత్కారుడనే వాడు వుట్టాడు. వాడు వివాహం చేసుకుని వంశ వృద్ధి చేయకుండా ఉండటం వల్ల మే దీని దశలో ఉన్నాం.

ఈ చెట్టుకు మిగిలిన పేరు కూడా జరత్కారుని మరణంతో పోతుంది. మేము నరకకూపంలో పడతాం. వాడు వివాహం చేసుకుని సంతానవంతుడై మాకు దివ్యశోకాలు దొరుకుతాయి’ అన్నారు.

అప్పుడా ముని:

‘అయ్యా, నేనే జరత్కారుడను. మి శ్రేయస్సు కోసం నేను వివాహం చేసుకుని వంశవృద్ధిని నిలబెడతాను’ అని ముని తన తాత్పర్యకోసం అన్వేషణ ఆరంభించాడు.

తనకు తాబోయే భార్య ~~మీరు~~ ~~మీరు~~ పేరుతోనే ఉండాలని ప్రకటిస్తూ తిరుగుతున్నాడు.

~~మీరు~~ వార్త విన్నాడు నాగశాతి ప్రముఖుడు వాసుకి.

తన చెల్లెలు జరత్కారువును తీసుకుని ఆ మహిమిని దగ్గరకు వచ్చి వసున్నరించి:

‘మహిమిని! ఈమె నా సోదరి. దీని పేరు జరత్కారువు. మీరు ఈమెను వివాహమాడి మన ఉభయ వంశాలూ ఉద్ధరించండి’ ~~అని~~ ప్రార్థించాడు.

అందుకు అంగీకరించాడు జరత్కారుడు.

ఒకనాక సుముహూర్తంలో వివాహం జరిగింది. మొదటి రాత్రి గదిలోకి వచ్చిన భార్యతో -

‘ధర్మచారిణీ! ~~మీ~~ ~~మీ~~ మొదలు నా మనస్సుకి వ్యతిరేకంగా మువ్వ నడిస్తే ఆ క్షణంలో నిన్ను విడిచి వెళ్ళిపోతాను. ~~మీ~~ నియమాన్ని మరువకు!’ అన్నాడు.

జరత్కారువు ~~మీ~~ నియమానికి అంగీకరించి, నిరంతరం ఫతిపేవతో జీవితం గడుపుతున్నది.

~~మీ~~ ఆయన మనసుకి అనుగుణంగా మెలిగుతూ, ఆయన అనురాగం పొంది దాంపత్య ~~జీవితం~~ సాగిస్తూ, గర్భవతి అయింది.

రోజులు గడుస్తున్నాయి.

ఒకనాడాయిన ~~మీ~~ ~~మీ~~ వచ్చి ఒక చెట్టు నీడన, ~~మీ~~ భార్య తాడమీద తల పెట్టుకుని నిద్రపోతున్నాడు.

సూర్యుడు ~~వడమి~~ కొండకు చేరాడు.

మునింగ్రుడు గాఢంగా నిద్రిస్తున్నాడు.

అప్పుడామె ఆలోచనలో పడింది.

పంధ్యానమయంలో ~~మీ~~ ~~మీ~~ పేదవిహిత కర్మలకు లోపం రాకుండా కదా! ఇప్పుడియనను ~~మీ~~ ~~మీ~~ కోపం వస్తుందేమో! లేవకపోతే

ధర్మలోపం జరుగుతుంది. ఆయనకు కోపం వస్తే అది గొప్ప భరించాలి. అది ధర్మలోపం జరగరాదు కదా - అని నిశ్చయించి నిద్ర లేపింది.

మఖనిద్రకు భంగం కలిగించినందుకు ఆయనకు కోపం రానే వచ్చింది.

‘ఎందుకు నాకు నిద్రాభంగం కలిగించావు?’ అని తీవ్రంగా అడిగాడు.

‘స్వామీ! సంధ్యావమయం అయింది. మీరు విద్యుత్తకర్మలు జరపాలి కదా!’ అంది.

‘ఎంత వెర్రిదానివి. నేను నిద్రపోతూండగా అస్తమించడానికి సూర్యుడికి ఎన్ని గుండెలు కావాలి! మాత్రం గ్రహించలేక నన్ను అవమానించావు. కనుక నా నియమ ప్రకారం నిన్ను విడిచి పెడుతున్నాను. అయితే యింత కాలం నువ్వు చేసిన పరిచర్య నాకెంతో సంతోషము కలిగింది.’

ఇప్పుడు నువ్వు గర్భవతివి. సూర్య వమ ప్రభావుడై న కుమారుడు నీకు కలుగుతాడు. వాడు ఉభయవంశాలనూ ఉద్ధరిస్తాడు. నువ్వు నిర్విచారంగా మీ అన్నగారి దగ్గరకు వెళ్ళు’ అని తన కమండలువు తీసుకొని ఆయన వెళ్ళిపోయాడు.

విచారంతో జరక్కారువు తన అన్నగారి దగ్గరకు వచ్చింది.

జరిగిన విషయం విన్నాడు వాసుకి. అదేమిటా, అదరంతో చూసుకుంటున్నాడు.

నిండిన అనంతరం జరక్కారువు మగబిడ్డను కన్నది.

వాసుకి పరమానందంతో వారుభయులకూ ఉచిత పేషలు చేయించాడు.

పెరిగిన సమాచారం అస్త్రీకుడని పేరు పెట్టారు.

తాను పెరిగి పెద్దవాడై, సర్వ విద్యలూ నేర్చి పలువురి ప్రశంసలు పొందాడు.

“అస్తీకుడి జనమేజయ మహారాజు అరంభించిన పర్వ
 యాగాన్ని అవి తల్లి చుట్టాలయిన నాగజాతిని మహా వివశ్చముద్రం
 రక్షించి ప్రత్యాతి పొందాడు.” జ్ఞానులయినవారు సంసార కూపంలో
 మునిగిపోక తమ కర్తవ్యం పూర్తిచేసి విరాగులవారి.

వాతాపి జీర్ణం

(ఈ కథ అరణ్యవర్ణంలో ఉంది.)

అలా రోజులక్రితం మాట.

అగస్త్యుడనే పేరుగల బ్రహ్మచారి ఉండేవాడు. ఆయన తీవ్ర నిష్ఠతో తపస్సు చేస్తూ సర్వ ప్రాణి కోడినీ దయాహృదయంతో చూసే వాడు.

ఆయన తపోదీక్ష మహామహాలెందరికో ఆశ్చర్యాన్ని ఆనందాన్ని కలిగించేది. అలా తపస్సు చేసుకుంటూ అరణ్యాలలో తిరుగుతూండగా వాని పితృ పితామహులు కనిపించి:

‘నాయనా, యోగ్యురాలయిన కన్యను వివాహం చేసుకుని నువ్వు పుత్ర పంశాసం పొందాలి. లేకపోతే మాకు ఉత్తమ లోకాలు దొరకవు’ అన్నారు.

కులవృద్ధుల మాట శిరసావహించి అగస్త్యుడు తనకు తగిన భార్య కోసం అన్వేషణ ఆరంభించాడు.

తిరిగి తిరిగి విదర్బదేశం చేరాడు.

ఆ రాజుగారి యింట మెరపు తీగెవంటి లావణ్యంతో, నిర్మల సరోవరంలోని నల్ల కలువ వలె పెరుగుతూన్న లోపాముద్రము చూశాడు.

అంద చందాలలోడే కాదు వినయగుణ శీలాలో కూడా ఆమె యోగ్యురాలని గ్రహించాడు.

ఆ మహారాజు అగస్త్య మహర్షి రాగానే ఆయనకు స్వాగతం పలికి, అర్ఘ్యపాద్యాలతో పూజించాడు.

వారి పరిచర్యలకు సంతోషించి మునివంద్రుడు:

‘మహారాజా! మా వంశాన్ని ఉద్ధరించే ఉత్తమ పంశాసం కోసం నీ కుమార్తెను నా భార్యగా కోరుతున్నాను’ అన్నాడు. మహారాజు గుండె దడ దడలాడింది. మనస్సు అందోళనలో పడింది. చీని

చీనాంబ రాణిలో మఱిరత్న కూషజాంతో, హంసకూలికా తల్పాంబుద రాజభవనంలో వందలాది దాసీజనాల సేవలందుకుంటూ ఇంద్రభోగం అనుభవించవలసిన కృతార్థుడు, మునిశ్వురుడి భార్యగా వనవాసం చేస్తూ పటకుటీరాణిలో నార చీరలు ధరించి, కందమూల ఫలాలు తింటూ జీవించగలదా ! నందీహంలో వడ్డాడు.

వా ర్త మహారాజి విచార సాగరంలో మునిగింది.

అది చూసి లోపాముద్ర చిరునవ్వుతో తండ్రిని నమిపించి:

‘నా వల్ల మీరు కష్టాలపాలు కావవసరం లేదు. నేను నంత వంతు మునిశ్వురుని భార్యగా, ఆయన సేవచేసి వారి అనుగ్రహం పొందుతాను’ అంది.

విధి విహితంగా లోపాముద్రా పరిణయం జరిపించాడు మహారాజు.

లోపాముద్ర తన ఆభరణాలు, చీర చీనాంబరాలు విడిచి వారి చీరలతో సామాన్య మునివత్నీ వేషంతో ఆయన వెంట అరణ్యానికి వచ్చి నిరంతరం నతిసేవలో ఆయన హృదయాన్ని దూరగొన్నది.

గంగానదీ తీరాన రమణీయ వనంలో ము కుటీరంలో రాజపుత్రిక వార చీరలతో చలిగాలులూ, వేడిగాడ్పులూ లెక్కచెయ్యకుండా ఎంత ఓరిమిలో సేవలు చెయ్యడం ఆ మునిగి ఎంతగానో అరిరించింది.

అయినా ఆయన తన ఋషిధర్మాన్ని వేదవిహిత కర్మలే కొనసాగిస్తున్నాడు. రోజులు సాగిపోతున్నాయి. కాలచక్రం తిరుగుతున్నది.

విధంగా కొంతకాలం గడిచా! ఒకనాడు లోపాముద్ర ఋతు స్నానం చేసి పర్యాంగ కోటలో అక్రమ ప్రాంగణంలో పడయాడు కుండగా మహర్షి మనస్సు చలించింది.

ఆమెను చేరబెట్టి, చెయ్యిపుచ్చుకుని; బుగ్గ ముద్దాడటోగా ఆమె మందహాసంతో వెనుదిరిగి:

'స్వామీ! ఆశ్రమ ధర్మాను సారం మనం కుటీరంలో దర్శన కయ్యలమీద జీవితం గడుపుతున్నాం. ఇప్పుడు మీకు సంసార ముఖం కావాలంటే, నేను మానాన్న గారింట ఏ భోగభాగ్యాలతో ఉండే దానినో అవి సమకూర్చగలిగితే, ముఖంగా ఆ సంతోషం మీకు అందివ్వ గలను' అని క్షణం ఆగి, మీ వంటి మహా తపస్వికి అవి సమకూర్చడం నిమిషాలలో వని. నా యితరాలం పూర్తి కాకుండా అవి సమకూర్చండి' అంది.

ఆలోచించాడు, ఆ మునిశ్వరుడు. సాంసారిక ముఖంకోసం తపశ్శక్తిని వ్యయం చేయడం యిష్టం లేకపోయింది.

ఏ మహారాజు నయినా అర్థించాలని బయలుదేరాడు. వెళ్ళి ముగ్గురు మహారాజులను దర్శించి:

'ఎవరికీ కష్టం కలగకుండా మీ ఆదాయంలో నా కెంత దానం చెయ్యగలరు', అని అడిగాడు.

వారందరూ తమ ఆదాయ వ్యయాలు సమంగా ఉన్నాయన్నారు.

వారి నూచనానుసారం ఇల్లులుడనే దానవరాజు దగ్గర కావలసిన సంవదలన్నీ ఉన్నాయన్నారు. ఆయన ఈ రాజులను వెంటబెట్టుకుని అదే బయలుదేరాడు.

ఈ ఇల్లులుడు వాతాపిసోదరుడు. వారిద్దరూ ఒక అరణ్యంలో ఉంటూ ఆ దారిని వచ్చేవారిని భోజనానికి పిలుస్తారు. వారు రాగానే వాతాపి మేకలా మారిపోతాడు.

■ మేకను చంపి వండి పెడతాడు, ఇల్లులుడు. వారు పోయిగా భుజించాక ఇల్లులుడు!

'సోదరా, వాతాపి! ■ పిలవగానే వాడు కొట్ట బీల్చుకుని బయటవడగానే అన్నదమ్ములిద్దరూ ■ అతిథిని వండుకు తింటారు.

అది వారి జీవన విధానం.

అగస్త్యుడు తనతో రాజులను వెంటబెట్టుకుని రాగానే విషయంగా వెళ్ళి వారికి స్వాగతం వలికి అక్రమానికి తీసుకు వెళ్ళాడు.

■ ఎదురుగానే మేకను వండిపెట్టటోగా ఆ రాజులు భయంతో మునిపై పు చూశారు.

ఆయన వారి అభయమిచ్చి వండినదంతా ముందునాకు వడ్డించు. మిగిలితే వారి విషయం చూద్దాం' అన్నాడు.

సరిగ్గా ■ సమయానికి ఇల్వలుడు -

పోదరా! వాతానీ! ■ అరిచాడు.

అదివిని అగస్త్యుడు: 'ఇంకా ఎక్కడ వాతానీ! వాడింక ■ రాడు', అని నవ్వుగా ఇల్వలుడు భయపడి:

'స్వామి! క్షమించండి' మీకు నా సర్వ సంపదలూ యిస్తాను, ■ తన వద్ద మన్న ముదీరత్న మువర్త రానులు రథంమీద ఉంచి ఆయనకు అర్పించాడు.

ఆయన కదలబోతుండగా ఆమనను సంహరించటోగా మహర్షి నడు ■ హంకరించాడు. ఇల్వలుని దేహం గుప్పెడు బూడిద అయింది.

మహాముని ఆ సంపదతో అక్రమానికి వచ్చి:

'ధర్మచారిణీ! లోకంలో అందరిలా ఉండే పుత్రులు, అసంఖ్యా కంగా కావాలా? గుణశీల సంతుడయిన కుమారుడు ■ కావాలా? ■ అడిగాడు.

అవిడ గుణసంతు డొకడు చాలునంది.

అనంతరం ■ దంపతుల సంసార యాత్రా ఫలంగా దృఢదమ్యుడనే మహాతపస్వి ప్రతిపించాడు.

వాతానీశీర్షం శీర్షం శీర్షం వాతానీశీర్షం అది ■ కథ వల్ల పుట్టింది. ఇది భోజనానంతరం ఉచ్చరిస్తే తిన్నది బాగ శీర్షమవుతుందని పెద్ద అంబాడు.

శివీశక్రవర్తి దాతలలో పాటలేవివాదు

(అరణ్య వర్షంలో రోషా మహర్షి ధర్మరాజుతో చెప్పిన కథ)

ఈశనరుడనే మహారాజుండేవాడు. ఆయన కుమారుడు శివి. ఈయన మహాదాతగా లోకలోకాలలో ప్రఖ్యాతి పొందాడు.

■ శిర్తి వచ్చిన శివీ చక్రవర్తి దాన విశేషం ఏమిటో వరి డిండాలని ఇంద్రుడు, అగ్ని బయలుదేరాడు.

అగ్ని హోత్రుడు పౌవురం రూపం ధరించాడు.

దేవేంద్రుడు దేగలా బయలుదేరాడు.

■ పావురాన్ని తరుముతూ దేగవస్తున్నది. పావురం గజ గజ వణుకుతూ ఎగిరి ఎగిరి అలసటతో శివీచక్రవర్తి దగ్గరకు వచ్చినది, 'శరణు. శరణు, మహారాజా' అని ప్రార్థించింది.

అప్పుడు అక్కడే ఉన్న రాజపురోహితుడు :

'మహారాజా! ఈ పావురం ప్రాణభయంతో నిన్ను శరణువేడింది. ఏ తీవ్రతయినా ప్రాణమంత ప్రీతికర మయింది ■■■■■ లేదు. అలానే ప్రాణరక్షణ కంటే ఉత్తమ కర్మలేదు.

కాని-పావురాలను వేరదీయడం మృత్యు సూచక మంటున్నారు విద్వాంసులు. దానికి ప్రాయశ్చిత్తం తప్పదు' అన్నాడు.

అది విని ■ పావురం :

"మహారాజా! ఆ దేగకు భయపడి నిన్ను శరణువేదాను. నేనాజ మహామునిని. ■ రూపం విడిచి యిలా తిరుగుతున్నాను. దీనులకూ, అసమర్థులకూ మహారాజే రక్షకుడని వేదాలు హెచ్చిస్తున్నాయి ■■■■■ నిన్ను శరణు వేడుతున్నాను" అంది.

అప్పుడు అక్కడకు చేరిన ■ :

'మహారాజా! ప్రతి ■■■■■ ఎన్నో రూపాలు ప్రాప్తిస్తాయి. ఇది పావురమై నిన్ను శరణు వేడింది. అయితే పావురాలు దేగలకు ఆహారం

అని మరచిపోకు. నా నోటి దగ్గర ఆహారమయిన ఈ పావురాన్ని విడిచి
ప్రాణాలు కాపాడు' అంది.

ఆ వక్షం మాటలు వింటున్న శిబిః చక్రవర్తి మనస్సు ఆందోళనలో
పడింది.

'ప్రాణ భీతితో వచ్చి శరణు వేడిన వారికి అభయమివ్వని రాజు
యొక్క దేశంలో వానలు కురియక, వంటలుమాడి క్షామదేశక విలయ
కాండవం చెప్తుంది. వయిగా అటువంటి రాజ్యంలో ప్రజలకు రక్షణలేక
నానా బాధలు పడతారు. అందువల్ల మహారాజు నరకంలో పడతాడు.

మరి - డేగ ఆకలితో ఉంది. దాని ఆహారం పావురం. దాని
నోటిముందు అన్నం తీసెయ్యడమూ పాపమే. ఇప్పుడు నా కర్తవ్యం
ఏమిటి?' అని ఆలోచించి, ఆలోచించి రాజు -

'ఓ డేగా! నీకు యింతకంటే రుచిగా ఉండే, బలం కలిగించే
ఆహారం యిప్పిస్తాను. దీన్ని విడిచిపెట్టు' అన్నాడు.

డేగ: మహారాజా! ఈ పావురంమాంసం నాకు రుచికరమయిన
ఆహారం మరొకటి లేదు. ఏ వక్షి దొరకనవ్వుడు పావురానినే మాకు ఆహారం
గా యిచ్చాడు బ్రహ్మదేవుడు.

శిబి: డేగా! శరణు వేడిన ఈ పావురాన్ని విడిచి ధర్మపాని
చెయ్యను. నా ప్రాణాలు వదులు కుంటాను అని అభయమిచ్చిన ప్రాణికి
పాని జరగనివ్వను. ఈ విషయం లోకాలన్నిటికీ తెలుసు. అందుచేత
నువ్వు పావురాన్ని విడిచి ఏమయినా అడుగు.

డేగ: మహారాజా! నువ్వు అంత దయచూప దలిచినట్లయితే నా
మాట విను. నీ కుడికొడ చీల్చి దానిలోని మాంసం తీసి ఈ పావురం
బరువుతో నమంగా తూచి మాంసం నా కియ్యి. ఆరిగిస్తాను.

ఇది వింటానే శిబిః చక్రవర్తి, క్రామ తెప్పించి ఒక వయిపు
పావురాన్ని ఉంచి, కత్తితో మాంసం క్షేదలో ఉంచాడు.
ఎంత కాలం పడుకున్నా పావురం నమం కావడం లేదు.
రెంజనకొడ, చెయ్యికోసి పెట్టినా అది తూగలేదు. అంతలో శిబిః
క్రామలో కూర్చున్నాడు.

దేగ : నేను వెదుకున్నాను, ఎగిరిపోయింది.

మాపి శిబిచక్రవర్తి :

‘ఓ పాపురమా! నువ్వెవరవు. ఏమిటి నీ కథ? అని అడిగాడు.

‘మహారాజా : నేను అగ్నిహోత్రుడను. ఆ దేగ దేపేంద్రుడు. శిర్తివిని, నీ శరదాగత రక్షణ దృష్టిని, దాన శక్తిని పరిశీలించాలని వచ్చాం. నువ్వు విజయం పొందావు. నీ యశశ్చంద్రికలు భువన భవనం అంతటా వ్యాపిస్తాయి. నీకు కలిగి ఉండుదాని కూడా నీ శిర్తిని నిలబెడతాడు’, అని అశ్వశృంగముంది.

ఈ విధంగా శరణువేడిన ప్రాణికోసం తన శరీరాన్నే దానం చేసిన మహాపురుషుడు కనకనే ఈ నాటికి శిబి చక్రవర్తి పేరు ప్రఖ్యాత ముంది. దాతలపేరు చెప్పేటప్పుడు ఆ పేరు తప్పని సరిగా చెప్పు తుంటారు.

గణకచ్ఛన సంగ్రామం

(అదివర్యంలో ఎన్నెన్నో చిత్రవిచిత్రమైన కథలున్నాయి. అందులో ఒకటి గరుత్మంతుడు తనతల్లి చివరకు దాసీత్వం తప్పించడానికి నాగులకోరికమీద 'అమృత కలశం' తేవడానికి బయలుదేరుతాడు. దారిలో అకలితరేచారి చెప్పమని తండ్రి అయిన కశ్యప ప్రహసితని అడిగాడు. ఆయన చెబుతున్నాడు.)

నాయనా !

ఇక్కడకు సమీపంలోనే ఒకానొక దివ్యమైన సరోవరం ఉంది. అది కలువలతో, కమలాలతో, వివిధరకముల జలవత్తులతో నయనానందకరంగా ఉంటుంది. ■ సరోవరంలో ఒక పెద్ద కిచ్చపం(కాబేలు) ఉన్నది. కొలను ఒడ్డునే ఒక మత్తగడం ఉన్నది.

■ ఏనుగు తన పొడుగాటి తొండంతో ■ కాబేలునువట్టిలాగి హింసిస్తూండేది. కాబేలు ఏనుగుకాళ్ళువట్టి లోపలకు ఈడ్చి హింస పెడుతుండేది.

■ ■ ఎన్నో ఎక్కుగా కొట్టుకుంటున్నాయి. ఆ రెండూ జంతువులూ నీకు ఆహారంగా సరిపోతాయి అన్నాడు.

అదివిని గరుత్మంతుడు:

‘పితృపూజ్య! వాతీశుధ్య దేవకారణం ఏమిటి? ఏనుగుతో కాబేలుకు పోరాటం ఎలా సంభవం!’ అని ప్రశ్నించాడు.

కశ్యపుడు:

“నాయనా! ■ ప్రాణులు రెండూ పూర్వజన్మలో మానవులు. అప్పుడమ్మలుగావుట్టాయి. పెద్దవాడు విభానుడు. రెండోవాడు సుప్రతికుడు.

ఇద్దరు నిత్యం ప్రాతః కాలంలోలేఖి స్నానసంధ్యాచరణలు ముగించి, నియమప్రకారం వరాయణులయి పరబ్రహ్మను ఆరాధించేవారు. అయితే వారికి కొంత ధనసంపద ఉంది. ■ ధనంలో తనవంతు కష్టపంచిపెట్టమన్నాడు సుప్రతికుడు.

అన్న విభాసుడు!

‘తమ్ముడూ! ప్రలోభంపుట్టినవారు సంపదలు పండుకుంటారు. మనం అన్నదమ్ములం. మనకు లోభంపనికిరాదు. పైగా ధనవ్యామోహంవల్ల ద్వేషం పెరిగి కలహాలు వస్తాయి. అప్పుడు ఇరుగు పొరుగులు పరిష్కారం చెయ్యడానికివచ్చి ఈ భేదభావాలు రెచ్చగొడతారు! అందు వల్ల మనం సర్వనాశనం అవుతాం. కనక పంచకాలమాట ఎప్పుడూ మనస్సులోకి రానివ్వకు. ఇంటి పెద్దకొడుకు తండ్రితో సమానం. నువ్వు నా బిడ్డవంటివాడవు’ అని సముదాయించ బోయాడు.

స్థుప్రతీకుడు వినలేదు. ఏమయినాసరే పంచకాలు జరిగి తీరా లన్నాడు.

అంతలో విభాసుడికి ఆగ్రహం వచ్చి —

‘అన్నగారి మాటమీద గౌరవంలేకుండా అన్న నువ్వు మహారణ్యంలో ఏనుగు గర్భానవది, గజజన్మఎత్తు’ అని శపించాడు.

స్థుప్రతీకుడు మరింతకోపంతో — ‘అదే అరణ్యంలో చెరువులో కాబేలువై పుడతావు నువ్వు’ అని శపించాడు.

ఇద్దరూ పవిత్రమానవ శరీరాలు ~~అది~~ జంతువు లయ్యారు. అది మొదలుగా ~~■~~ ఏనుగు గట్టుమీదనిలిచి పీంకరిస్తుంది. కాబేలా నీటిమీద ~~■~~ అలలు రేపుతుంది. యుద్ధం ఆరంభ మవుతుంది.

అలా ~~■~~ నిర్విరామంగా పోరాడుకుంటున్నాయి ఆ చెరువులో.

~~■~~ ఏనుగు ఎత్తు ఆరు యోజనాలు, పొడవు పన్నెండు యోజనాలు. కాబేలు చుట్టుకొలత వది యోజనాలు, మందం మూడు యోజనాలు.

~~■~~ రెండు జంతువుల సంగ్రామంలో ~~■~~ సరోవరం, చాని పరిసర ~~■~~ గగ్గోలయి పోతున్నాయి.

ఆ చెరువులో నీరు కాగడానికి అవకాశం లేదు.

ఆ వనంలో ఏ మృగమూ పోయిగా ఆహారం తీసుకు ~~■~~ రగదా ~~■~~ అవకాశంలేదు.

ఆ రెండుజంతువులనూ మువ్వు ఆహారంగా తీసుకుంటే అప్పుడు ఆ చెరువూ, వనమూ, మరికొన్ని ప్రాణులకు ఆధారమవుతాయి. ■ ప్రాంత ములో వడ్డులూ, జంతువులూ స్వేచ్ఛగాతిని, తాగి, తిరుగుతాయి. వెళ్ళు, నీకు శుభం" అని తండ్రి ఆశీర్వాదించాడు,

గరుత్మంతుడు తండ్రికి నమస్కారంచేసి సెలవు తీసుకున్నాడు.

ఒకసారి అకాశానికి ఎగిరి, సరాసరి ఆ సరోవర ప్రాంతానికి వచ్చి చూశాడు.

తొండం ఎత్తి ఎనుగు ఘీంకరిస్తున్నది. తాబేలు అలలు రేపుకున్నది.

ఒక్కపూవులో క్రిందికిదిగి గరుత్మంతుడు ఒక కాలిగోళ్ళకు తాబేలును తగిలించి, రెండవ కాలిగోళ్ళతో ఎనుగును అందుకుని విశాలమైన వర్షత శీఖరానికి పోయి పోయిగా ఆరగించాడు.

ఈ విధంగా ఆ అన్నదమ్ములపోరు ముగిసింది.

ఈ కథను విన్నవారే దీర్ఘకాలంసాగే పోటీలనూ, పోరాటాలనూ గజకచ్చవస్త్రామంతో పోలుస్తూంటారు.

చిరంజీవులు

(అరణ్యవర్షంలో మార్కండేయుడు చెప్పిన కథ యిది)

పాండవులు అరణ్యవాసం చేస్తున్న రోజులలో వారికి మార్కండేయ ముని దర్శనభాగ్యం లభించింది.

అయినకు అర్హ్యపాద్యాలిచ్చి పూజించారు. కుశల వ్రక్షలు సాగి నవి. పాండవుల వంటి ధర్మవరులకు కలిగిన క్షేత్రాలకు ఆయన కొంత సేపు విచారించి, యింతకంటే దుఃఖాల పాలయిన శ్రీరామచంద్రుల కథ, నలదమయంతుల కథ వివరంగా చెప్పి కొంత ఓదార్పు కలిగించాడు.

అలా వారికి ఏవేవో పురాతన రాజవంశాల గాథలూ, మహర్షుల విశేషాలూ చెపుతున్నాడు.

ఒకనాడు ధర్మరాజు వినయంగా, చేతులు జోడించి:

‘మహర్షి! నా కొక వ్రక్ష వచ్చింది’ అని అడగడానికి సంగో చించాడు. మార్కండేయుడు చిరునవ్వు నవ్వి:

‘తెలియని విషయాలు తెలుసుకోవడం దోషం కాదు నాయనా! నీ సందేహం ఏమిటి, అడుగు’ అన్నాడు.

‘మహామునీ! మాకు తెలిసినంత వరకూ మీరే చిరంజీవులు. మీ కొక మరెవరయినా చిరంజీవులున్నారా’ అని అడిగాడు.

మార్కండేయ ముని చిరునవ్వుతో, తన తెల్లని వండు గడ్డం చూపి రించి, ‘ధర్మనందనా! మంచి వ్రక్ష అడిగావు. తప్పకుండా తెలుసుకో దగ్గది. సావధానంగా విను’.

ప్రాచీన కాలంలో ఐంద్రద్యుమ్నుడనే పేరుగల మహారాజు ఉండే వాడు. ఆయన ఎన్నెన్నో వ్రక్షలు చేశాడు. వ్రజవంశంలో అంతటి ధర్మ పురుషుడు లేడని భావించాడు. రాజర్షిగా పేరుపొంది వ్రజలందరి మన్ననలూ పొందిన వ్రక్షపురుషుడు కాలం చెల్లగానే స్వర్గం చేరాడు.

అక్కడ కొన్ని సంవత్సరాలు గడిచాయి. అప్పటికి ఆ మహారాజు పుణ్య కర్మలతో సాధించుకున్న ఫలం పూర్తిగా అయిపోయిందని క్రిందికి వంపేశారు.

భూలోకానికి వస్తుండగా నేను కనిపించాను. కనిపించగానే నన్ను చూచి: 'మహర్షీ! మీరు నన్ను ఎరుగుదురా?' అని అడిగాడు.

అప్పటికి నేను చిరకాలంగా తీర్థయాత్రలతో, పుణ్యకర్మలతో, అనేక వాన ప్రవశంతో కృశించి ఉన్నాను. అందుచేత 'నాకు గుర్తులేదయ్యా' అన్నాను.

'స్వామీ! మీకంటే ముందు పుట్టిన ప్రాచీ విదయినా జీవించి ఉన్నదా?' అని అడిగాడు.

'హిమాలయ వర్షత ప్రాంతంలో ప్రావారకర్ణం అనే పేరు గల గుడ్లగూబ ఉంది. అది నాకంటే పెద్దది. కొంచెం శ్రమ పడితే దానిని చూడగలవు,' అన్నాను.

'ఇంద్రద్యుమ్నుడు నన్ను వెంటబెట్టుకుని హిమాలయానికి వచ్చి ఆ గుడ్లగూబను చేరి: 'మహర్షీ! నన్ను ఎరుగుదువా?' అన్నాడు. తెలియదని తల ఉపింది, అవక్షి. 'అయితే నీకంటే ముందు పుట్టిన వారిని ఎవరి నయినా ఎరుగుదువా?' అని అడిగాడు.

'అయ్యా! ఇక్కడకు యోజనాల దూరంలో ఒక సరోవరం ఉంది. దానిని ఇంద్రద్యుమ్ను సరోవరం అని పిలుస్తారు. ఆ కొలనులో అనేక జంతువులు పేరు గల కొంగ ఉంటుంది. అది నాకంటే పెద్దది,' అంది.

ముగ్గురూ బిడ్డలు ఆ చెరువు దగ్గరకు చేరారు. ఆ మహారాజు మామూలు వ్రళ్ళు అడిగాడు. అప్పుడా కొంగ:

'ఈ కొలనులోనే ఆకూపారం అనే పేరు గల కాబేలు ఉంది. అది నాకంటే ముందు పుట్టింది', అని బిచ్చింది.

ఆకూపారాన్ని పిలిచి యిదే వ్రళ్ళు పేరుగా, అది కన్నీరు విడుస్తూ:

‘అయ్యా! ఆయున వెయ్యి మారులు యజ్ఞం చేసి వెయ్యి యావ
స్తంభాలు వేయించాడు. ఆయున దానం చేసిన గోవుల రాకపోకలలో
భూమి దిగబడి యింత సరోవరం ~~యిచ్చింది~~. ఇది ఆయున చలవ’, అంది.

ఆ క్షణంలో దేవతలు ఆయునను స్వర్గం తీసుకు వెళ్ళారు. అంటే
మన కీర్తి భూలోకంలో ఉన్నంత కాలం మనం స్వర్గంలో ఉంటాం.

ధర్మవరులను వరాభివించ వద్దు

(ఈ కథ అరణ్యవర్ణంలో ఉంది)

పాండవులు జూదంలో ఓడిపోయి, అడవులకు వచ్చారు. వారిలో పాటు ఎందరో వేదవిదులు కూడా అనుసరించి రాగా, వీరందరి పోషణ భారం ఎలా నిర్వహించగలనా అని ధర్మరాజు విచారంలో మునిగాడు.

అప్పుడు వారి పురోహితుడు ధౌమ్యుడు:

‘ధర్మవందనా! రాజవంశీయుడు తనను ఆశ్రయించిన వారికి అన్నపానాలు సమకూర్చి వారి యోగక్షేమాలు చూసుకుంటూ ఉండాలి. మీ ప్రాచీను లందరూ ఈ ధర్మ నిర్వహణ సాగించారు. తవస్సుతో, యోగశక్తితో వారు తమ ప్రజలకు ఈ రక్షణ సాగించారు.

అంతకంటే ముఖ్యాంశం ఉంది:

ఈ స్పష్ట ప్రారంభం వేళ జీవకోటి అంశాల బాధతో కలకలం లాడుతుంటే అది చూసిన సూర్యభగవానుడు కాను ఉత్తరంగా వయస్సొంది భూమిలోని సారాన్ని గ్రహించి, అనంతరం దక్షిణంగా తిరుగుతూ ఆ సారాన్ని మళ్ళీ భూమికి అందిచ్చేవాడు. సమయంలో వంద్రుడు మేఘరూపంలో ఉన్న సూర్యతేజస్సును వర్షంగా మార్చి, ఆ జలధారలతో ఓషధులను అందించేవాడు. ఓషధులలోని ఆరు రసాలూ వేద్రులు చులుగా జీవకోటికి ఆహారం అయ్యాయి.

అంటే సర్వ జీవకోటికి వెలుగునిచ్చే సూర్యుడే అన్నదాత. ఆయన ప్రార్థించి నీ కోరిక నెరవేర్చుకో’ అన్నాడు.

పురోహితుల అదేకానుసారం ధర్మరాజు అరుణోదయానికి లేచి గంగా తీరానికి వెళ్లి, స్నానం చేసి పవిత్ర హృదయంతో సూర్యుని ఆరాధించాడు.

ఆ నిర్మల హృదయుని తపోదీక్షకు సంకోషించి సూర్యుడు ప్రసన్నుడై వాని కోరిక ప్రకారం ఒక కామ్రు పాత్ర యిచ్చి:

'ధర్మవందనా! ఇది అక్షయ పాత్ర. ఎందరి కయినా ఇది అన్న పానాలు సమకూరుస్తుంది. అయితే, నీ భార్య పొందాలి భోజనం చేసి, ఈ పాత్రను పరిశుద్ధం చేస్తే అనంతరం = పూటకు మరీ భోజనం రాదు. అంటే అతిథి పూజలు పూర్తి చేసే వరకూ, అవిడ భుజించదు కదా! అందు చేత నీ కోరిక తీరింది. ఇది తీసుకు వెళ్లు' అన్నాడు.

అపరిమితానందంతో ధర్మరాజు తిరిగి వచ్చి, అనాది నుండి తనతో వచ్చిన వారికే కాక, అత్యంత అభ్యాగతులకు కూడా అన్నదానం చేసి కీర్తి కొందుకున్నాడు.

ఈ కబురు విన్నాడు దుర్యోధనుడు.

ఆ సమయానికి అక్కడకు చేరిన దుర్యోధనుహర్షిని ఆరాధించి పొండవులను విధంగా నయినా పరాభవించాలని కోరాడు.

దుర్యోధను మునీంద్రుడు అంగీకరించి బయలుదేరి వచ్చాడు.

విషయం తెలిసిన వాడు కనుక పొండవులూ, పొందాలి కూడా భోజనం చేశాక వారిని చేరి, కుశల ప్రశ్నలు ముగించి:

'నా శిష్యులతో పాటు నాకు అతిథ్యం యివ్వాలి అన్నాడు.

ధర్మరాజు సంతోషంతో ఆ వార్త పొందాలికి చెప్పాడు.

వంట యిల్లు కడుగుతున్న ఆ ఇల్లాలి గుండె గతుక్కుమంది.

'నదీస్నానం చేసి రాగలం. ఈ లోపున సర్వం సన్నద్ధం కావాలి' అని వలికి మునీంద్రుడు వెళ్ళాడు.

ద్రుపద రాజవందన రెండు చేతులూ జోడించి వాను దేవుని ప్రార్థించింది. నిర్మల చిత్తంతో ఆమె ధ్యానించే సరికి దీనజన శరణ్యుల న వానుదేవుడు చిరువపుతో ప్రత్యక్షమై:

'అమ్మాయి! నాది కాక పాకంలో ఏ లేకమైనా ఉంటే నా చేతిలో వెయ్యి' అన్నాడు.

'అక్షయ పాత్ర కూడా తద్దీ చేశాను. కృష్ణా! ఎందుకీ పరీక్ష!' అంది.

‘కాదమ్మ! నా మాట విని ఒక్క మారు పాత్రలోకి చూడు, అన్నాడు.

ఆయన మాట కాదనలేక, అక్షయ పాత్రలో చెయ్యి పెట్టింది.

దాని అంచున అవిక ఆకు దొరికింది. అది తీసి కృష్ణుని చేతిలో ఉంచగా ఆయన దానిని నోట ఉంచుకొని:

‘ముల్లోకాలకూ తృప్తి!’ అని వెళ్ళిపోయాడు.

ద్రువద రాజనందన అతిథుల కోసం ఎదురు చూస్తున్నది. ఎంత సేపయినా వారు రావడం లేదని భీముని వంపారు.

ఇక్కడ వాసుదేవుడు ‘ముల్లోకాలకూ తృప్తి’ అన్న శ్లోకంలో దుర్వాసునికి, ఆయన శిష్యులకూ, కడుపు నిండుగా భుజించిన ఆయానం కలిగి వారు అదే వెళ్ళిపోయారు.

సదీ తీరానికి వచ్చిన భీమునికి అక్కడి మునులు:

— ‘వాయనా! దుర్వాసుల వారు శిష్య వసేతం స్నానం చేస్తూనే సుష్టుగా భుజించిన తృప్తితో త్రేస్సుకుంటూ వెళ్ళిపోయారు’ అని చెప్పారు.

భీముడు అది విని ఆ వార్త చెప్పగా అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు.

(‘ధర్మవరులను పరాభవించడానికి ప్రయత్నిస్తే ధర్మ రక్షకుడు వారినే పరాభవం పాలుచేస్తాడు, అని నూతుడు భారతకథను విని పించాడు.)

భర్తను ఎలా వశం చేసుకోవాలి ?

(ఈ పాఠ్య పర్యంలో ఉంది)

భారతంలో ~~...~~ భామామణి ఉన్నదా ! ~~...~~ అశ్వర్య వడే వారు లక్షలకు వయిగా ఉందారు. కాని లక్ష కోకల మహా భారతంలో ~~...~~ సత్యభామ ఉండేది అయిదారు నిమిషాలు. ఆ కొంచెం సేపులోనే అవిడ మన మనస్సును వట్టుకుంటుంది. చూడండి.

శకుని అడిన మాయ జూదంలో ఓడిన పాండవులు అరణ్యవాసం చేస్తున్నారు. కొద్ది రోజులలో ~~...~~ పూర్తి అయి అశ్వాత వాసానికి వెళ్ళాలి.

అటువంటి సమయంలో చుట్టపు చూపుగా వచ్చారు వానుడేవుడు. ఆయన వెంట సత్యభామ కూడా వచ్చింది.

అక్కడ నాలుగయిదు రోజులు గడిపారు. ఒకనాడు పాండవపత్ని ద్రౌపదీదేవి విక్రాంతిగా ఉన్నవేళ, ఎవరూలేనిచోట, సత్యభామ అవిడ దగ్గరకు చేరి, కొంతసేపు లోకలిరామాయణం అయాక -

‘వదినా ! ఒక్కమాట అడగాలని ఉంది. ఏమీ అనుకోకుండా, దాచుకోకుండా చెప్పుకావా ? అంది.

ద్రువద రాజనందన చిరునవ్వు నవ్వి :

‘అదేమిటి వదినా ! దగ్గర దావరికం ఏవుంటుంది నాకు’, అంది.

సత్యభామ : వదినా ! ఇన్ని రోజులుగా చూస్తున్నాను. ఒక్క నాడు నీ అయిదుగురు భర్తలలో ఎవ్వరూ నిన్ను వరుషంగా వలక రించడం కాని, కన్ను లెర్రజేసి చూడడం ~~...~~ కనిపించదు. అందరూ అనురాగంతో అప్యాయంతోనే నిన్ను చూస్తున్నాయ. ~~...~~ విద్య ఎలా సాధించావు ?

ఏ మంత్రం వేస్తే, ఏ మందు పెడితే, ఏ వ్రతం వేస్తే, ఏ నడి స్నానం వేస్తే యింతటి అనురాగాన్ని భర్తనుంచి పొందవచ్చునో చెప్పు,’ అంది.

ద్రౌపదీ దేవి అంతా విని, మందహాసం చేసి

‘వదినా! ఎంత అమాయకురాలివమ్మా! లోకోత్తర పురుషుడయిన మా అన్నయ్యకు ధార్య వయిన నీకు అటువంటి ఆలోచన ఎలా వచ్చిందమ్మా! అయినా అడిగావు కనక విను.

నువ్వు చెప్పిన వ్రాలూ, నోములూ, స్నానాలూ, మందులూ, మాకులూ, మంత్రాలూ, తంత్రాలూ మనకు కాడమ్మా.

వతివ్రతా ధర్మాలు తెలియని కులటలూ, నీచులూ అటువంటి వాటి కోసం ఆలోచిస్తారు. మనమనస్సులో ఆ వెర్రి ఈనా పుట్టనే కూడదు. పుట్టినా మరుక్షణంలో దానిని పారదోలి మనస్సును వతిసేవలో లగ్నం చేసి నిర్మలంగా ఉంచుకోవాలి.

భర్తను వశపరచుకుందుకు ఈ విధంగా మందులూ, మంత్రాలూ ఉపయోగిస్తున్న సంగతి వారికి తెలిసిందంటే యింక చెప్పాలా!

పాముదూరిన యింటిని ఎలా చూస్తారో చూస్తారు. వారి మనస్సు అకాంతికో నిండి, మనమీద ఉన్న ప్రేమ బోయి ద్వేషం పుడుతుంది.

ఎవరో ఏదో నుండు తెచ్చి తినిపించమంటారు. దానివల్ల కొందరు మరణించారనీ, కొందరికి వివరీతంగా రోగాలు వచ్చాయనీ, మరికొందరు పిచ్చివారయి ఎందుకూ కొరగాకుండా బోయారనీ విని ఉంటావు.

ఈ మందుల వల్ల నడి వయసులోనే ముసలితనం వస్తుందనీ, కొందరికి మాట వడిబోయి మూగవారు అవుతారనీ, కొందరు చెవిటిగా రయారనీ ఉంటావు. అందుచేత ఆ ఆలోచన వదులుకో.

నేను ఎలా సాధించానంటావా! చాలా సులభం వదినా!

ముందుగా అహంకారం వదిలేశాను. దురలిమానాన్ని దూరంగా తరిమాను. సాధ్యమయినంతా పెదవి విప్పి మాట్లాడను. తప్పని సరి అయితే చిరునవ్వుతో మృదువుగా మాట్లాడుతాను. ఏనాడూ కరకుగా, వరుషంగా మాట్లాడి ఎరగను. మాలతోనే కాదులమ్మా మనం ఎదుటివారి హృదయాన్ని జయించేది!

ఇక -

నిరంతరం వారి మనసు గ్రహించి దానికి అనుగుణంగా మారుతుంటాను. మౌనం పరివరం లేని కొత్తవారితో అసలు మాట్లాడను. ఎక్కడకు వడితే అక్కడకు వెళ్ళను. అవసర విషయాలలో తోడ్పాటు కలిగించుకొను.

వీరు ఏ పనిమీదనో అటు ఇటు వెళ్ళివస్తే, వారు రాగానే నవ్వుతూ ఎదురు వెళ్ళి వారిపేర కోసం ఎదురు చూస్తాను.

వీరి అవసరాలన్ని నేను స్వయంగా చూసుకుంటానే తప్ప, అది మా దానదాసీజనానికి విడిచిపెట్టను.

వారు నాకు ఏ విషయం చెప్పినా అది వరకే పరిమితంగా దాచుకాను. ఎంత చిన్న విషయమయినా సరే, ఆ మాట యితరులకు చెప్పను.

యింట్లో ఎవరికి ఏది యిష్టమో నాకు తెలుసు. ఆ పదార్థాలు స్వయంగా వండి, నేనే పెట్టించి, నవ్వుతూ మాట్లాడుతూ వారి చేత పోయిగా భోజనం చేయిస్తాను.

నోమరితనాన్ని నా దరిదాపులకు రానివ్వను. మా గృహం నిత్యం పరిశుభ్రంగా కలకల లాడుతూ ఉండేలా చూసుకుంటాను.

వారితో మాటల వందర్యంలో అవసరమైతే నవ్వుతాను. అంతే తప్ప వెకిలినవ్వులు నవ్వుతూ నిలబడను.

ఇంద్ర ప్రస్థంలో యువరాజు వీశంమీద వారిని ఎంత గౌరవంతో చూశానో, యీ వనవాసంలో కూడా అలానే చూస్తున్నాను. ఆ రోజులలో మా అత్తగారు కుంటిదేవి ఎవరితో ఎలా ఉండేవారో నేనూ అలానే నడుపుతున్నాను. ఏచాడూ ఆవిడమాటకు ఎదురు చెప్పలేదు.

తెలి తెలి వారు తూండగా నిద్రలేచి, నిశ్చల మయిన మనస్సుతో నా పనులు నేనే చేసుకుంటాను. అక్కడ ఉన్న రోజులలో మా దానదాసీజనం యొక్క శిష్టసుఖాలు స్వయంగా చూసుకునేదాన్ని.

అంతేకాదు, మా రాజభవనంలో వేదవేత్తలూ, వారి శిష్యులూ ఉండేవారు. ఇందరి భోజనభాజనాలూ పరిగ్గా సాగుతున్నదీ లేనిది

చూసే ఎప్పుడూ మరిచిపోలేదు. అందరూ సుఖంగా నిద్రించే వరకూ నేను పడక గదిలో కలుపెట్టను.

మా కోకాగారంలో ఎంత ఉన్నదీ, అది ఎలా వ్యయమవుతున్నదీ నాకు తెలుసు. ఆవాయం - వ్యయం ఎలా ఉంటున్నాయో చూసుకునే వని నాదే.

వని పాతా లేకుండా ఎవరి యింటికి వెళ్ళకూడదు. అనవసరంగా కాలక్షిపానికి చేరి వారిని వీరిని నిందించే వారిని దరితర నివ్వరాదు.

మరొక ముఖ్య విషయం -

కన్న కొడుకుతో అయినా సరే ఏకాంతంగా పురుషులతో ఉండ కూడదు, భర్తతో కప్ప.

ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతో, పూలుముడిచిన జుట్టుతో, పరిశుభ్రమయిన వస్త్రాలు ధరించి, అలంకారాలతో, భర్తసేవకోసం ఎదురు చూస్తూ ఉండాలి. మన బంధువులలో వీరికి దగ్గర వారెవరో, శ్రమితులెవరో, స్నేహితులెవరో తెలుసుకుని వారి వారికి తగినట్లు నడుచుకోవాలి.

నిత్యం సంతోషంతో ఉండాలి. అసంతృప్తి అనేది కలలోకికూడా రాకూడదు.

ఈ సూత్రాలు అవరించిననాడు ఎటువంటి భర్త అయినా భార్య మీద అనురాగం వర్షిస్తూ ప్రాణ సఖిగా చూసుకుని సుఖపెట్టి సుఖం పొందుతాడు వదినా :

ఇవన్నీ నీకు తెలుసు. కాని నేను ఎలా ఉంటున్నానో చెప్పానంతే : అలాగే ద్రౌపదీ దేవి.

విదురనీతి పాటించి ముఖించండి

(ఈ కథ ఉద్యోగవర్తంలో ఉంది.)

వెళ్ళాడు.

వచ్చాడు సంజయుడు.

కుష్కప్రియాలతో వెళ్ళి, ఈన్యహస్తాలతో తిరిగినట్టాడు. వస్తున్న ధృతరాష్ట్రమహారాజును దర్శించి, రాయబారం విఫలమయిందని, విశేషాలన్నీ మరునాటి ఉదయం మహానభలో కురు, గురు, వృద్ధబాంధవమంత్రి, సామంత, దండనాథులందరూ ఉండగా వివరంగా చెబుకానని స్వగృహానికి వెళ్ళాడు.

సంజయుడు వెళ్ళడంతో మహారాజు మనసు మథనపడసాగింది. కుటుంబకలహం వీలవరిచామాలకు దారితీస్తుందో అనే ఆందోళనతో ఆ వృద్ధరాజు హృదయంలో కల్లోలం పుట్టింది. రాత్రికి రాత్రి మనశ్శాంతి కలిగించే ప్రీయవాక్యాలు వింటూ నిద్రపోదామని మహామంత్రి విమరునికి కబురు చేశాడు. కొరవసామాన్యానికి నిండుగౌరవంతెచ్చే మంత్రి వదలిని నిరాడంబరంగా నిర్వహించే నిరహంకారుడు, నిశ్చలమనస్కుడైన విదురుడు మహారాజు పిలుపును రాత్రివేళ అందుకోవడం అదీ మొదటి సారి.

మొదటిసారి ~~అందుకోవడం~~ ధీవికారదుడు నిశ్చలచిత్తంతో రాజమండ్రి రానికి విచ్చేసి తనరాకను ద్వారపాలకునిద్వారా మహారాజుకి తెలియజేశాడు.

తక్షణం లోపలకు రమ్మని అనుజ్ఞ అయింది.

విదురుడువచ్చినమస్కరించి, రాజాజ్ఞానుసారం ఆసీనుడయ్యాడు. అప్పుడు ధృతరాష్ట్రాడు ~~తన~~ నిద్ర వట్టబందీదనీ, హృదయానికి ~~కలిగించే~~ కలిగించేమాటలు చెప్పవలసిందనీ అడిగాడు.

‘మహారాజా! మీకు నిద్రవట్టడంలేదంటే నాకు చిత్రంగా ఉంది. బలవంతునితో విరోధం తెచ్చుకున్న దుర్బలులకూ, ఇతరుల సంపదను హరించినవారితో, కామం పెచ్చు పెరిగినవారితో, దొంగలకూమాత్రమే రాత్రి

నిద్రవట్టదని కాస్త్రాలు మోపిస్తున్నాయి. ఈ లక్షణాలన్నీ మీకున్నట్లు నెరుగుదును. అటువంటిప్పుడు మీకు నిద్రవట్టకపోవడానికి కారణం ఏమిటో నా కవగాపాన కావడంలేదు'.

అని ఎదురుప్రశ్న వేయడంతో ధృతరాష్ట్రుడు కొంచెం చికాగ్గా - 'నేను నీ ముఖంనుండి ధర్మప్రసవనమే కోరుకున్నాను' అన్నాడు.

'మహారాజా! ఉత్తమగుజ్ఞానా, ఉన్నతాశయానా, ఉదాత్త ధర్మానాకం ధర్మరాజు త్రిలోకాధీశుడు కాగలడు. కాగలిగినకత్తిఉన్నా కుంటినుకుడు మీ మాటకెన్నడూ ఎదురు చెప్పలేదు. అయినా మీరు వారిని కారడవులకు వంపారు. మీకు బుద్ధిలేదనీ, ధర్మజ్ఞులుగారనీ అనలేం. అయినా వాటిని అనుసరించేప్పట్టి మీకు లోపించింది. వాటి రావలసిన రాజ్యభాగంకూడా వారి కివ్వలేని స్థితిలోఉన్నారు మీరు.

దుర్యోధన, దుశ్శాసన, శకుని, కర్ణుడి అయోగ్యులపై ఆపరిమితమైన విశ్వాసం ఉంది. ఈ సామ్రాజ్యభారం అంతా వారిచేతులలో ఉందారు.

అలా ఉంది కర్ణుని వాంఛించడం వివేకమా మహారాజా :

సాత్త్విక వ్యభావమూ, ఉద్యోగయత్నమూ, క్షేత్రసహజమూ, ధర్మబద్ధ దృష్టికల పురుషుడు ఎన్నడూ వందికుడుకాదు. అటువంటి విద్యాంశులు దుష్టులకు దూరంగా ఉందారు. మహారాజా! ధర్మార్థాలను అనుసరిస్తూ, లోకవ్యవహారం గ్రహిస్తూ, భోగదీపకలేటండా పురుషార్థాలు పేవిస్తూ, అప్రస్తుతప్రపంగాలు చెయ్యటండా, దుర్లభాలు వాంఛించటండా, పోయినవాటికోసం కోరించటండా, ఎటువంటి వివక్షితులవద్దినా, రైర్యంకోల్పటండా, ప్రారంభించిన వనిని నిర్విఘ్నంగా సరిపమానం చెయ్యనిదీ విడువటండా, పోమరితనాన్ని దరిజేరినివ్వటండా, మనస్సును స్వాధీనంలో ఉంచుకోగలవాడే విద్యాంశుడు.

అదరి పై అనందిస్తూ, అగ్రహం పొందడం విద్యాంశుల లక్షణంకాదు. వారిహృదయం గంభీరంగా గంగానదీ నద్యకంగా ఉంటుంది. విద్యాంశులబుద్ధి విద్యను అనుసరిస్తుంది. విద్య వారిబుద్ధికి

అడుపులో ఉంటుంది. విద్యా వివేకమూ, లేకుండా గర్వంతో వరించే వాడు మూర్ఖుడు. దారిద్ర్యంతో కొట్టుమిట్టాడుకూ, లేనిదీని ఆశలు పెట్టుకునేవాడూ, అంతే.

స్వేయ ధర్మం విడిచి, యితరుల మార్గాలసాగేవాడూ, స్నేహితులతో అనంద్యంగా వరించేవాడూ, శత్రువులతో సఖ్యంగా ఉంటూ, బలవంతునితో వైరంపెంచుకునేవాడూ, మిత్రకూన్మ్యడూ, ఎదుటివారు కోరకుండానే సంభాషించేవాడూ, కృతఘ్నులను విశ్వసించేవాడూ, వరులలో దోషాలే చూచేవాడూ, అకారణంగా ఆవేశానికి లొంగేవాడూ, అనర్థాలకు ఉపదేశాలిచ్చేవాడూ వీరందరూ మూర్ఖులే ప్రమా !

విద్యా, దానాలు ఎంత విరివిగా ఉన్నా, ఆ రెండింటితో అహంకారం లేకుండా ఉండేవాడే విద్యాంసుడు.

తనదోషంలో ఉన్నవారికి భోజనభాజనాలు సమకూర్చకుండా తన కొట్టనింపుకునేవాడు పరమమూర్ఖుడు. విషంఉన్నదే - అది త్రాగినవానినే చంపుతుంది. వాడిమొన కలిగిన బాణం గుచ్చుకున్నవాడే మునునదనం చేరుతాడు. మరి ప్రజలో !

ఈ ప్రకాశమూహం ప్రభువును పదభ్రష్టునిచేసి, పరలోకానికి వంపగలదు.

విడి నిషేధాలు

మహారాజా !

ఏకాకిగా - అంటే ఒంటరిగా భోజనంచెయ్యకూడదు. విషమ నమస్కలు ఎదురయినప్పుడు తనకుతానై నిశ్చయాలు తీసుకోకూడదు. ఒంటరిగా ప్రయాణం చెయ్యకూడదు. అందరూ నిద్రిస్తుంటే ఒక్కడుగా మేల్కొని ఉండరాదు.

విద్యావైక్రికలవారిలో అనమర్శక ఉంటుందని అంటారు. కాని, అనమర్శలలో వేదానం ఉండనే ఉండదు. క్షమ కంటే బలీయ మయినది లేదు. అది పురుషులకు అలంకారంకూడా.

అల్పబుద్ధులనూ, అజ్ఞులనూ అశోచించే వారిని, త్వరత్వరగా నిర్ణయాలు మార్చేవారిని, స్త్రీల పాతకులనూ కఠిన్య నమాలోచనకు అవ్వనింప కూడదు.

కుటుంబంలోని వృద్ధులనూ, దారిద్ర్యంలో పడ్డ ఉన్నత కుటుంబీకులనూ, అటువంటి దళనే అనుభవించే స్నేహితులనూ, సంకాస నిష్ఠులనూ, భర్తను కోల్పోయిన నోదరిని, అదరించి అక్రయమిచ్చి పోషించాలి.

నమమం, సంసర్పం లేకుండా కోపం తెచ్చుకునేవాడూ, సేవ కుల కష్ట సుఖాలతో నిమిత్తం లేకుండా వారిచేత సేవ చేయించుకునే వాడూ, వారి కృషికి తగిన వేతనాలూ, బహుమతులూ యివ్వని వ్రథువును అచిరకాలంలోనే వ్రజలు క్రిందికి దింపుతారు.

వ్రథూ : వమ్ములు వనూలు చేయడంలో అధికారులు చాలా జాగరూకతతో వ్యవహరించాలి. పూలదండలు కట్టేవాడు మొక్కకి ఏ చేటు రాకుండా దాన్ని పెంచుకునే పువ్వులు కోసేట్లు, వమ్ములు వనూలు చెయ్యాలే తప్ప, బొగ్గులవ్యాపారిలా చెట్టు మొదలంతా నరకకూడదు.

గో, నారీ, విప్రజనులమీద, వ్యజనంమీద కార్యం వ్రకతించే వాడు ఆరముగ్గిన పండులా నీల కూలుతారు.

వికార ప్రాంతంలో ఒక్కటిగా పెరిగే చెట్టు గట్టి ప్రేళ్ళతో బలంగా పెరుగవచ్చు. కాని, ఒక్క గాలివాన వినరిందో-మహారాజా! సమూలంగా నేలకూలి పోతుంది. అదే వృక్ష సమూహం మధ్యలో ఉంటే-అప్పుడది అంత ముఠంగా గాలికి వరిగిపోదు. అందుకే వృక్షములు సంఘంగా ఉండాలనీ, వారంతా వరస్పర సహకారంతో వరించాలనీ, బుధులు చెప్పుకూ ఉంటారు.

ఆకాశాన్ని పిట్టల రోలుతో వంచేద్దామనుకునే వాడూ, ఇంద్రధనుస్సును తన బాహు బలంతో వంచుదామనుకునేవాడూ, మార్కటిరజాలను దోసిలి వేడరామనుకునే వాడూ, పీఠందరూ మూర్ఖులే అంటారు స్వాయం భువనునువు.

ప్రియం - హితం

మనకు ప్రీతికలిగి మాటలు చెప్పేవారు అయాచితంగానే మాటలు లలిస్తారు. కాని, మన శ్రీయస్సుకోరి హితవు చెప్పేవాడు దొరకడు. ఓనేర హితబోధ చేసే వారున్నా, వినేవాడుండడు. ధర్మదృష్టి విడువకుండా స్వామియుక్కు ప్రయాప్రియాలో నిమిత్తం లేకుండా హితవు చెప్పగలవాడే ఉత్తమ సేవకుడు.

సేవకుల జీవనభారం గ్రహించి వారికి వేతనా లివ్వకపోయినా, మంత్రులు భోగపంచితు లయినా అప్రభువు వడచ్యుతుడు కాక తప్పదు.

ప్రభువుమాట పెడచెవినిపెట్టి యితర కార్యాలలో తిరిగి సేవకుని, అహంకారంతో ప్రభువుకు ప్రతికూలంగా చరించేవానినీ, మరుక్షణమే వదలి మండి తొలగించాలి. ప్రభువుకుగల బలాల్లో బాహుబలం మొదటిదే అయినా, దాన్ని మనంగా భావించరాదు. ఇక రెండవ బలం ఉత్తముడయిన మంత్రి. తరువాత ధనబలం. పితృ, పితామహప్రాప్త మున్నదే అది సహజబలం. అన్నింటినీ మించినది బుద్ధిబలం. శ్రీ-సౌభాగ్యకాలిని. కనుక ఆమె గృహలంకారం. అందుకే ఆమెను రక్షించుకోవడం పురుషుని విధి.

మహారాజా! సర్వసద్గుణ సంపన్నులూ, ధర్మ మర్మజ్ఞులూ అయిన పాండవులతో విరోధం ఉచితం కాదు. అందుచేత వారిభాగం వారికిచ్చి నంతోపించండి', అన్నాడు.

వివేక మార్గంలో పోవాలి

మనో విద్వాంసుడూ, భారత కవి సామ్రాజ్యానికి ప్రధానమంత్రి అయిన విదురుడు తన ప్రభువు అవినేళాన్ని వేరెత్తి చూపుతూ చెప్పి కున్నాడు.

ప్రభూ ! ధనవంతుడున్నాడే కాదు పోయిగా ముఖవతుడూ భోగ మయ జీవితం గడుపుతూ తృప్తి పడకూడదు. ఎదిమందికీ పెట్టి, పేద వారికి దాన ధర్మాలు చేస్తూండాలి. దానం చెప్పేటప్పుడు చిరాకుతో, దుష్ట గుతో చెయ్యకూడదు. నంకోషంకో చేస్తే పుచ్చుకున్నవాడు కూడా ఆనం దిస్తాడు. దానివల్ల మన పుణ్యం పెరుగుతుంది. అదే ధనానికి ఫలం.

పేద పేదాంగాలు చదివినవా రుందారు. వారు నిత్యం సత్కర్మలే చేస్తూ లోక కళ్యాణం కోసం పోటువడాలి. కాస్త్రాని చదివిన వారందరూ అందులో చెప్పిన సదాచారాలను అచరించి ఎదుటి వారికి బోధించాలి.

అత్కలం కనక ఉన్నట్లయితే ఎన్ని వివర్తనలు మీదనట్లా తట్టుకో గలం. అది లేని నాడు ఏ చిన్న కష్టం వచ్చినా క్రుంగిపోతాం.

ద్యేషాన్ని ద్యేషంకో జయించలేము. క్రోధాన్ని శాంతంకో జయించాలి. దుష్టులను మంచి మాటలతో మరలించాలి. లోభబుద్ధి ఉంటే అది పోవడానికి దానగుణం అవసరమవుతోంది. అనన్యాన్ని సత్కమే జయిస్తుంది.

దొంగలు, జూదరులు, పోమరిపోతులు, కాముకులు, కృతఘ్నులు, వాస్తవీకులు-వీరందరూ అపభ్రాంతిని పొందుతారు.

విద్వాంసుడు కానివాడి జీవితం నిరర్థకం. అలానే సంకాపం లేని దాంపత్య జీవితమూ.

విక్రాంతి లేకుండా బిడ్డగి వారికి త్వరగా ముసలితనం వస్తుంది. వదిమింది చేత అవమానాల పాలయిన వాడి మనస్సుకి వార్ధక్యం ప్రాప్తి వస్తుంది. నిరంతరం మననం చేసుకోక విద్య నిలవదు.

అన్నిటికంటే లోభం మహాచెడ్డది. ఎందుకంటే -

ప్రపంచంలో ఉండే బంగారం, మణులూ, రత్నాలూ, ధాన్యాలూ, అన్నీ లభించినా యింకా ఏదో దొరకలేదని ఎదుస్తూనే ఉంటాడు లోభి. అందువల్లనే మానవుడు ముందుగా లోభ గుణాన్ని విడిచి పెట్టాలంటారు.

నడ్డివంటి వెగ్గి చేసేవాడికి ఏ లోటూ రాదు. నజ్జములతో నహవానం చేసే వానికి అవకీర్తి రాదు. వీరిద్దరూ సర్వ సుఖాలూ పొందుతారు.

గుణవంతులను దోషులుగా ప్రచారం చెయ్యడం కంటే మరణం లేదు. ఇతరులను నిందిస్తూ కూర్చోవడం కంటే దరిద్రం లేదు.

విద్యార్థులయిన వారు నోమరికనాన్ని దరి చేర నివ్వకూడదు. వ్యామోహంకు లొంగరాదు. మదోన్మత్తులు కాకూడదు. చవలచిత్తులు కాకూడదు. సర్వ సుఖ భోగాలలో తేలియాడే వారికి చదువు రాదు. విద్యాభ్యాస కాలంలో వినయాన్ని, క్షేత్ర సహనాన్ని అలవచుకోవాలి. అప్పుడే విద్య అంటుకుంది.

ప్రభూ :

మరొక్క ముఖ్యమయిన మాట. సావధానంగా వినండి. ఈ కఠీరం కాశ్యకం కాదు. అత్త మాత్రమే నిత్యం. అమచేత దానిని గురించే యోచన చెయ్యాలి.

ధన ధాన్య సమృద్ధిమూ, రత్న మాడిక్య సంపన్నమూ అయిన ఈ భూమండలం అంకడినీ పాలించిన మహారాజా కూడా మరణానంతరం తన అక్క గడ్డి పరికర కూడా పట్టుకుపోలేదు అన్నీ యిక్కడ పడిపోవలసిందే.

విషయం మీకు తెలియనిదని చెప్పడం లేదు. తెలిసిన వాడిని మళ్లీ గుర్తు చేసుకోవడం మన విధి.

కష్టపడి పెంచి, పోషించి, విద్యాబుద్ధులు వేర్పి. సంపదలన్నీ యిచ్చిన కండ్రి మరడిస్తే, యిన్నీ అనుభవించే విధానం ఏం చేస్తున్నాడు :

ఇంతసేపు విద్వి, వల్లకాదికి తీసుకుపోయి మార్చి చేస్తున్నాడు. అంతేగదా! ఆ తరువాత హాయిగా జీవితం సాగిస్తున్నాడు. ఇదీ లోక వ్యవహారం.

ఆ మరణించిన వాడి 100 సంవదలన్నీ బంధువులు వంచుకు తింటున్నారు. ఆ కరీరాన్ని బూడిద చేస్తే వంచ కూకాలలో కలసిపోతుంది.

పాతిపెడితే నక్కలూ, గ్రద్దలూ తింటున్నాయి.

పువ్వులూ, కాయలూ లేని చెట్లమీదికి వట్టలు కూడా చేరవు. అలానే మరణించిన వాడితో ఎవరూ పోరు.

ఎలాచీ - వాడు చేసిన పుణ్య, పాపకర్మల ఫలం మాత్రం కూడా వెదుకుంది. కనుకనే దాన ధర్మాలూ, పుణ్యకార్యాలూ చెయ్యాలని పెద్దలు చెబుతున్నారు.

మనం చెయ్యవలసిన పనులు మనం చేసుకుంటూ పేదసాదిలను ఆదరంతో చూస్తుండాలి. పతికులను రక్షించడానికి ప్రయత్నించాలి.

గురువులనుండు శక్తి కలిగి శ్రద్ధతో వారి బోధలు వింటూ, వారిని పేవించుకోవాలి.

ఎప్పుడూ నక్కమే పంజాబి అనక్క భాషడానికి అవకాశం యివ్వ కూడదు.

ధనవంతులు దానధర్మాలతో త్యాగబుద్ధిని ఎలా అలవర్చుకుంటారో, అలానే బలవరాక్రమాలు కంటారు ఎదుటి వారిని హింసించడానికి దానిని వినియోగించరాదు.

దుర్బలులకు సాయపడడానికి వీరులు కృషి చెయ్యాలి.

అన్ని దానాల 100 శ్రేష్ఠమయినది అన్నదానం.

అదీ కదా ప్రాణానికి ఆధారం.

అలానే జీవితంలో ప్రధాన మయినది ధర్మ మార్గాన నడవడం.

అంతకుండా ఏమీలేదు.

నారదుని ఉపదేశం వివరము :

(నారదుడి పేరు వినే నదికి చాలామంది ఫలాలు నవ్వుతారు. ఆయన విద్యావంతుడని, కలహ ప్రయుడని ఈ అభిప్రాయానికి కారణం యిటీవలి కాలపు వాటకాలు, సినిమాలు మాత్రమే. భారత, భాగవత, రామాయణాలలో కనిపించే నారదుడు దేవముని, భక్తితత్త్వవేత్త, మహాజ్ఞాని. అటువంటి మహామహానికి విద్యా షక రూపం కల్పించిన పుణ్యక్షులకు నమస్కారం.)

మహాభారతంలో నారద మహర్షి దర్శనం మొదటిసారి సభా పర్యంలో లభిస్తుంది.

ఇంద్ర ప్రస్థంలో ధర్మరాజు మయసభా భవనంలో సింహాసనం మీద ఉండగా ఆ ఉత్పవం చూడడానికి వచ్చాడు నారదుడు.

ఆ మునీంద్రునికి ఎదురేగి స్వాగతం యిచ్చి, ఆనందమాపి, అతిథి మర్యాదలు జరిపాడు, పాండవాగ్రజుడు.

అప్పుడా మునీంద్రుడు ఆనందంతో ఆశీర్వదించి:

‘ధర్మనందనా : నిన్ను సింహాసనంమీద చూడడం సంతోషంగా ఉంది. అయితే యంతకు పూర్వం ఈ సామ్రాజ్యాన్ని పాలించిన తండ్రి తాతలందరూ ఏ విధానాలు అవలంబించారో ఆ మార్గాలను విడనాడ కుండా ఉంటున్నావా : రాజ్యంలో ప్రజలందరినీ సమానదృష్టితో చూసుకుంటున్నావా : ధనలోభానికి లొంగి కొందరిని ప్రేమతోనూ, మరికొందరిని ద్వేషంతోనూ చూడడం లేదుకదా : అధికారా అనర్థాలకు దారి వీస్తుంది. చివరకు రాజుకీ ముప్పు తెస్తుంది.

ఏ మానవుడయినా, ఉదయంపూట ధర్మకార్యాలు కొనసాగించాలి. మధ్యాహ్న సమయాల్లో ధన సంపాదన మార్గాలు ఆలోచించాలి. రాత్రి పూట శామభోగాలు అనుభవించాలి.

విధంగా సామాన్యులు నడవాలంటే మహారాజు వారికి మార్గ దర్శకంగా ఉండాలి.

ధనం ఉన్నదే-అది ఎక్కువయితే దురభ్యాసాలకు దారివీస్తుంది. దానికి లొంగుకున్నామంటే సర్వనాశనమే.

వగటిపూట నిద్రపోవడం, రాత్రి వేళల మేలుకొని బాండ్లం అనారోగ్య కారణం.

మన మంత్రులు, కార్యనిర్వహణ దక్షులు, నిర్మల మనస్కులు, కుశాగ్ర ఋద్ధులు, నిస్సౌఖ్య జీవనులు అయి ఉండాలి నుమా :

ఉద్యోగాలు

వ్యక్తుల విద్య, వివేకంతో పాటు వారి శీల న్యతావాలు పరిశీలించి వారిని తగిన ఉద్యోగాలలో నియమించాలి.

అధములకూ, మధ్యములకూ ఉన్నత పదవులు ఇచ్చి, ఉత్తములను దిగువ శ్రేణిలో ఉంచరాదు. అందువల్ల పెద్ద పదవులలో ఎక్కించిన వారికి బాధ్యతలు తెలియవు. క్రిందికి దిగినవారు అవమాన భారంతో ఉండి పాలనా యంత్రాంగాన్ని పాడుచేస్తారు.

మన బాధ్యతలు మనమే నిర్వర్తించాలి. అవి క్రిందివారిమీద విడిచిపెడితే వారు మనలను లోకువ చేసి మరీ క్రిందికి దింపుతారు.

నీ సేవలోని వారికి ఎప్పటి కప్పుడు జీతభత్యాలు సకాలంలో అందకపోతే వారు తిరుగుబాటు తెస్తారు. మన రక్షణకోసం, త్యాగాలు చేసే వారి పోషణ విషయంలో చాలా శ్రద్ధ చూపాలి. అలా కేవల ప్రకారక్షణ కార్యంలో ప్రాజాలు బలిపెట్టినవారుంటారు. వారి కుటుంబ పోషణ అంతా మనమే భరించాలి.

చెయ్యకపోతే మళ్ళీ ఏ సేనాపతి ముని కోసం సాహసించడు. దేశ రక్షణ పాడయిపోతుంది. సేనలోని వారి పోషణ ప్రధాన కర్తవ్యం.

మరొక ముఖ్యాంశం.

మన కొలువులో ఎందరో ఉద్యోగులుంటారు. వారిలో కొందరే మేధావులు. వీరు తమ ప్రతిభతో మనకు పేరు ప్రతిష్ఠలు తెస్తారు. అటువంటి వారికి పెద్ద పెద్ద పదవులు యిస్తుండాలి. అంతే కాని అలాగే ఉంచితే వారి ఉత్సాహం పన్నగిల్లుతుంది. దానివల్ల రాజ్యానికి ముప్పు, అవధ్యాతి.

అలానే దేశంలో అద్భుత సాహస కార్యాలు చేసేవారు, మహా విద్యాంసులూ ఉంటారు. వారిని ఘనంగా నన్నానించాలి. విద్యా వంతులూ, ప్రతిభావంతులూ అయినవారు ఎవ్వడూ కొద్దిమంది ఉంటారు.

అటువంటి వాళ్ళు దేశానికి అలంకారం. అందుచేత వారి పోషణ భారం ప్రభుత్వమే వహించాలి.

దేశానికి రెండు రకాల ప్రమాదాలుంటాయి. అందులో **పెద్దది** గాలివానలూ, అగ్ని ప్రమాదాలూ, వరదలూ; వీటివల్ల కరువు కాటకాలూ వస్తాయి. **ఇది** ప్రకృతి వల్ల వచ్చే ప్రమాదాలు.

రెండవ రకం -

దేశంలో సంస్కారం లేని మూఢులు పెరుగుతుంటారు. వారిలో వశుత్వం ఎక్కువ ఉంటుంది. రాజు బలవంతుడై ధీమాగా ఉంటే ఈ మూఢులు మూల మూలల్లో బ్రతుకుతారు. అలాకాక ప్రభువుకూడా మూఢుడై వీరు ప్రజలను హింసించి దోచుకు తినేస్తారు. ఒక్కసారి రాజుకి ధన లోభం పుడికే రాజు పేరుమీద వీరే దోపిడి ఆరంభిస్తారు. **అందుచేత** అధికారంలోకి వచ్చేవాడు ఈ మూఢుల సంఖ్య పెరగకుండా చూడాలి. చూడనివాడు **పదవ** నీళ్ళు వదులుకోవాలి. పైగా నేరాలు చేసేవారిని ఎవ్వడి కన్నుడు కనినంగా దండించకపోతే దేశంలో దొంగ తనాలూ, దొమ్మిలూ, హత్యలూ పెరిగిపోతాయి. ఏ సమయంలోనూ **ప్రదోహం**ను దండించకుండా విడువరాదు. **ప్రదోహం** మీద కనికరం చూపడం కంటే తెలివికక్కువ పని లేదని మువ్వా వినే ఉంటావు ధర్మ నందనా!

ఇది ప్రజలకు అగ్ని ప్రమాదాల భాధ రాకుండా **రాజు** కాపాడాలి. అలానే వారి ఆరోగ్యానికి అవసరమైన వదుపాయాలూ, వక్కవి మంచి నీరు దొరికే ఏర్పాట్లు ప్రభువే చెయ్యాలి.

దేశంలో వికలాంగులూ, అవాళులూ ఉంటారు. వీరంపరి రక్షణ, పోషణలూ ప్రభువే చూడాలి.

చివరగా ప్రజలనుంచి వస్తులు వసూలు చేసే వారిని కరయిన వారిని పెయ్యాలి. మంచి గంధపు చెట్లను కట్టల కోసం కొడిచే మూర్ఖుల వలె వస్తులు పిండరాదు. పూలమాల కట్టివాడు పూల తీగ పిండకుండా పూలు కోసుకునేటట్లు మనం వస్తులు వసూలు చేసుకోవాలి.

దేశ దేశాల నుంచి మన దేశానికి వ్యాపారంకోసం వర్తకులు వస్తారు. వారిని పీడించి అధికంగా వస్తులు గుంజితే వారు మళ్ళీరాదు. అలాగే వారు వస్తులు ఎగగొట్టకుండా కూడా జాగ్రత్త చూపి నుమా!

దేశం అరోగ్యంగా ఉండాలంటే తుచిగా వండిన ఆహారం మితంగా తీసుకోవాలి. దేశారోగ్యంతోపాటే మనస్సుకూడా నిర్మలంగా ఉండాలంటే అనుభవ సంపన్నులయిన విద్వాంసులతో, సత్పురుషులతో రోజూ కొంతసేపు సత్కాంక్షపాలు చెయ్యాలి.

ధర్మనందనా! ఇవన్నీ నీకు తెలుసు. అయినా చెప్పడం మా నిధి అన్నాడు నారదుడు.

కలియుగం

[అయిదువేల సంవత్సరాల క్రితమే వ్యాసమునిండుడు ~~యము~~ కాలాన్ని ఎలా ఉపాసాడో చదివితే అయిన దూరదృష్టి వివేకవంతులకు ఆశ్చర్యం కలిగిస్తుంది, ~~మరి~~ సావధానంగా చిత్రించండి.]

అరణ్యవాసం పొగిస్తున్న రోజులలో పాండురాజు నందమంతు మార్కండేయ మహామునీండుని దర్శన భాగ్యం లభించింది.

ఆ చిరంజీవి వారికి ఎన్నెన్నో విశేషాలు, కథలు చెప్పతూ కానుకగా నాకన్నాడు చూసిన కలియుగం ఎలా ఉన్నదో వివరిస్తున్నాడు.

■ ధర్మనందనా :

కృతయుగంలో రాజు ఉండడు. సేనలు ఉండవు. ఎందుకంటే ■ యుగంలో అందరూ ధర్మపరాయణులు, సత్యవాళ్ళామకులు, అహింసా నృతదీక్షితులు. అటువంటి సమయంలో సేనలూ, రాజులూ అవసరం లేదు.

త్రేతాయుగంలో సత్య, ధర్మాలకు కొంత హాని జరుగుతుంది. ధర్మం మూడు పాదాలే ఉంటుంది. అందువల్ల రాజు, సేన ఏర్పడుతాయి.

ద్వాపర యుగంలో సగం మంది అధర్మ పరాయణులే. ఈ యుగాంత వేళకే కలియుగ లక్షణాలు ~~మరి~~ ప్రవేశిస్తాయి. అయినా ద్వాపరయుగంలో ధర్మానికి విజయం. సత్యవ్రత పరిపాలకులే ప్రభువులవుతారు.

■ కలియుగం

■ కలికాలంలో ఎవడు బాగా మోసం చెయ్యగలడో ~~దాని~~ సేనల సనం ఎక్కి అధికారం చెలాయిస్తాడు.

అటువంటి వారు అధికారులయినప్పుడు వివేక వంతులకూ, శ్వామిలకూ స్థానం ఉండదు. అందువల్ల అవివేకులూ, శ్వాసకూమ్యులూ ఉపదేశాలివ్వుతూ ~~మరి~~ సంపాదన అరంభిస్తారు.

వేదాధ్యయనమూ, పత్రక్కుతువులూ సాగించి వరప్రహ్మను యాధించుకోవలసిన విప్రవరులు ■ రెండూ విడిచి అన్ని పానీయాలూ సేవిస్తూ, రకరకాల ఆహారాల కోసం ఎగబడతారు. లోకానికి వన్యార్థం చూపవలసిన వీరే యిటువంటి దురాచారాలకూ, దుర్వ్యవసాలకూ లొంగితే వీరి ననునరించవలసిన వారు ఏమవుతారో వేరే చెప్పాలా!

అసత్యవాదులూ, అల్పాయుర్దాయం కలవారూ పుడుతుంటారు. అంతేకాదు, ఇవ్వదీవలె ఆజానుబాహులూ, కాశప్రమాదదీనులూ పుట్టరు. మరుగుజ్జులు ఎక్కువవుతారు. నేల ఉసిరిచెట్టుకి నిచ్చిన వేసి ఎక్కవలసిన అంగుష్ఠమాత్ర శరీరాంబారు పెరుగుతారు. వీరికి కామవాంఛ ఎక్కువ. అందుకోసం మద్యపానం విరివిగా సాగిస్తారు. మరో విచిత్రం:

ఆహార వదార్థాలలో రుచి ఉండదు. అన్నీ ఎందుగడ్డిలా ఉంటాయి. అసలు వీరి నాలుకకు ఊచి తెలియదు, దొరికిన వదార్థం తినడమే.

అంతకన్న ఆశ్చర్యం ఏమిటంటే -

సుగంధ ద్రవ్యాలకు సువాసన ఉండదు.

■ యుగంలో మనుషులకు వసహరేళ్ళు రాకుండానే జుట్టు తెల్లబడి పోతుంది.

ఏదెనిమిది సంవత్సరాల వయసుకే కన్యలు గర్భవతులవుతారయ్యా!

మానవుడి పూర్ణాయుర్దాయం ఎంత ఉంటుందో తెలుసా!

వదహరేళ్ళు! అంతే!

అప్పటికే అన్నీ తీరిపోతాయి.

మత్స్యమాలసాలు తిననివారు కనిపించరు.

దానికో మద్యపానం విలాసంగా తయారవుతుంది. జూదరులు వాడ వాడలా పెరుగుతారు. ఇవన్నీ మనకార్యాలుగా తావిస్తారు.

■ రోజు తెల్లవారి లేచినా -

హత్యలూ, దోమీలూ, పోషణ యివే కనిపిస్తాయి. వీటిని గురించే చెప్పుకుంటారు.

గోళ్ళూ, పెండ్లుకలూ వివరీతంగా పెంచుకుని రాజవీధులలో
 తిరిగి వారి సంఖ్య ఎక్కువగా ఉంటుంది. కాబట్టి రోజులలో వాస్తవి
 కులు కూడా ప్రబలుతారు కదా! అది ఒక వ్యాపారంగా ప్రభుకుతారు
 వీరు.

■ మనుషులు ఎలా తయారయితే ఏం: అనుకుంటే - వీరు
 అవసరం కోసం పోషాపోష లేకుండా ఎప్పుడు అప్పుడు అవుల
 పాలు పితకడం వల్ల అవి అనారోగ్యంతో మరణిస్తాయి. గో సంపద
 ఉంది.

గోవుల పాలే కడుటయ్యా! మానవులకు అమృతం. అది లేకుండా
 చేసుకుంటారు కలియుగ మానవులు.

■ సమయంలో అధికారులందరూ జరిగలు రక్తం పీల్చినట్లు ప్రజ
 లను హింసించి వస్తులు పిండుతారే తప్ప వారి రక్షణ విషయం చూడనే
 చూడరు.

పాపిష్టి డబ్బు కోసం అన్నదమ్ములు ఒకరినొకరు చంపుకుంటారు.
 తండ్రిని కొడుకు మన్నించడు. భర్తను భార్య ఎదిరిస్తుంది. జనననార
 వంతి వానితో తయారయిన వస్త్రాలు ధరించి తిరుగుతారు.

కన్యాదానాలు, వివాహాలూ ఉండవు. వయసు వచ్చిన ఆడపిల్లలు
 తమకు వచ్చిన యిద్దరు ముగ్గురు యువకులతో పోయిగా వివాహాలు
 సాగిస్తారు. అదే దాంపత్యం.

శృణానాలలో దూరంగా ఉండవలసిన ఎముకలు తెచ్చి రకరకాల
 బొమ్మలు చేసి గృహాలలో అలంకరించి సంతోషిస్తారు.

ధర్మనందనా!

ఇప్పుడు విద్య నేర్చుకునే బాటికి అన్నం పెట్టి, నీడయిచ్చి, విద్య
 నేర్చే, ఆశ్రమాలు చూస్తున్నావు. అలానే ఆకలితో కడుపు చేకబట్టి
 గుమ్మంలో నిలిచి 'దేహి' అన్న పిలుపు వివరితే ఆదరంతో అన్న
 కారం తేసే వంసారులు కనిపిస్తున్నారు.

కలియుగంలో అన్నదానం, విద్యాదానం ఉండవు. అన్నాహారాలు అమ్ముకుంటారు. విద్యకూడా వ్యాపార వస్తువే అవుతుంది.

అన్నవిక్రయం, విద్యావిక్రయం ఆధారించాక యింక ఏం జరుగుతుందో అహింసలేవు.

అలా కొంతకాలం కలియుగం గడిచాక అమావాస్య రాకుండానే సూర్యగ్రహణం, పూర్ణిమ ప్రవేశించకుండా చంద్రగ్రహణం ఏర్పడకాయి.

ప్రజలకు వచ్చని పొలాల్నూ, తోటల్నూ అంటే నదీ తీరాల్లోని పల్లెల మీద మనసు విరిగిపోయి పట్టదలకు చేరుతారు. అందరికీ నగరవాస వ్యామోహమే! పల్లెలు నిర్జనప్రాంతాలవుతాయి. పంటలు పండవు.

యుగాంత సమయంలో ఝంఝామారుతం రేగుతుంది. అది నిర్విరామంగా సాగుతుంది.

ఏడుగురు సూర్యులు ఉదయిస్తారు. భగభగలాడుతూ అగ్ని త్వరితం. అలా గడిచాక అంశా బూడిద అవుతుంది.

అప్పుడు కుండపోతగా కొంతకాలం వానకురుస్తూనే ఉంటుంది. అది యుగసంధి.

నెమ్మదిగా ఈ వీధిత్వాలు చల్లారుతాయి. రవి, గురు, శుక్రులు ఒకేసారి కర్కాటకంలో ప్రవేశిస్తారు.

కాలానికి అవసరంగా వానలు, ఎండలు ఉంటాయి. భూమి వచ్చి వచ్చని చెత్తతో, లకలతో, పరి, పుష్ప భరితం అవుతుంది.

ప్రజలు జరా రోగపీడలు లేకుండా అన్నదానం, విద్యాదానాది సత్కార్యాలతో సుఖంగా ఉంటారు". ■■■ కృతయుగం

అన్నాడు మార్కండేయుడు.

మేనక

(బ్రహ్మర్షి విశ్వామిత్రుడు రామాయణంలో చాలాముఖ్యమయిన పాత్ర నిర్వహిస్తాడు. భారతంలో విశ్వామిత్రుడు బ్రహ్మర్షికావడానికి తపోదీక్షలో ఉండగా కనిపిస్తాడు. అదికూడా శకుంతలకథలో ఒక సన్నివేశంలో ఈయన దర్శనంలభిస్తుంది: (వస్తుతఃకథ ఆదివర్ణంలోనిది.)

వసిష్ఠమహర్షితో వద్దిన వైరంకారణంగా, ఆయనవలె బ్రహ్మర్షి కావాలనేకోరికతో విశ్వామిత్రుడు తీవ్రనియమాంతో తపస్సు చేస్తున్నాడు.

దేవేంద్రుడు ఆ తపోదీక్షకు భయపడి ఏ విధంగానయినా దాని భంగం కలిగించాలని తాగా ఆలోచించి, ఆలోచించి ఏ మానవుడయినా కామిని, కాంచనాలకు దాసు డవుతాడని నిశ్చయించుకున్నాడు.

ధనంకంటే మనిషిని సుందరీమణలే మరింతగా వంచించగలంని భావించి, అప్పరసలకు తలమానికమయిన మేనకను పిలిపించి:

“అప్పురోజనశరోమడి:

ఇప్పుడు మువ్వక దేవకార్యం సాధించవలసిఉంది. నా వక్త్రాయుధం వనిచెయ్యనిదోట్ల నీ కంటచూపులు తీవ్రంగా వనిచేస్తాయని మేమెరుగుదుము. ఆ శక్తిని ప్రయోగించి కార్యం సాధించాలి.

విశ్వామిత్రమహర్షిపేరు విని ఉంటావు. ఆయన గాధిరాజు వంద ముడు. రాజభోగాన్ని అనుభవించి, వసిష్ఠులవారితో యుద్ధానికిపోయి, ఆ బ్రహ్మవేత్తముందు ఆగలేక రాజశక్తికంటె బ్రహ్మవిదులశక్తి మన మయినదని గ్రహించి, దానిని సాధించడానికి తీవ్రంగా తపస్సు చేస్తున్నాడు. అదికూడా సంకాపం కలిగిస్తున్నది. ఆయన దీక్షకు భంగం కలిగించడం సామాన్యవిషయంకాదు. ఆయన శక్తికూడా అసాధారణమయినది.

అయినా నీ రూపం, లావణ్యంగా, నాట్య విద్యా ప్రావీణ్యం కంటె తపస్వమాధికి భంగం కలిగించాలి’ అన్నాడు.

ఆ మాటలు వింటున్న మేనక శరీరం ఆపాదమై ప్రకం కంపించింది. గుండె నిల్వరం తగ్గింది.

‘ప్రభూ! మీమాటకు ఏనాడూ ఎదురు చెప్పకుండా తలవంచి వెళ్ళి వసులు చేసుకువచ్చాం. కాని, విశ్వామిత్రులవారి పేరు వింటే మాకు గుండె దద్దరిల్లుతున్నది.

అయిన సామర్థ్యం మీరెరుగనిదికాదు. అయిన తపస్సు, తేజస్సు అంతటివో అంతకంటె వదిరెట్లు అయినట్లుకోధం. దీనికేకదా మీరు భయ పడుతున్నారు! మీరే భయభ్రాంతులయేచోట మా గతి ఏం కావాలి?

వసిష్ఠులవారి కొడుకు అందరినీ సంహరించిన క్రోధమూర్తి ఆయన. తపస్సుకి అంతరాయం కలగకుండా తన ఆశ్రమ సమీపంలో నదిని ప్రవహింపజేసుకున్న శక్తికాలి. మతంగునిచేత యజ్ఞం చేయించివచ్చాడు మీరు స్వయంగా వెళ్ళి సోమపానం చెయ్యక తప్పలేదు. వసిష్ఠులవారు శపించిన త్రిశంకునిచేత యజ్ఞంచేయించి, ఆయనకోసం త్రిశంకు స్వర్గం నిర్మించాడు.

ఆయన కన్నులెర్రజేస్తే ముల్లోకాలూ భస్మం అవుతాయి. కోపంతో భూమిమీద తన్నితే భూగోళం గజ గజ పలుకుతుంది. మీరు పర్యటాన్ని గడ్డి పరకలా చూడగలదు. అంతటి మహిమహాని దగ్గరకు వన్ను వెళ్ళ మంటున్నారు.

నేను వెదకాను. అంతకుముందు ఆయన ఉన్న వనం అంతా వనంతకోభతో, మలయవనాలతో, సుగంధ సొరభంతో అలరారుతుండాలి. నేను ఆ మహర్షి ఎదుటకు వెడుతున్నప్పుడు వాయువు వా పైట చెరగును ఎగరవేసుకు పోవాలి.

ఇన్నిటితోపాటు మన్నభుడు జాగరూకతతో తన పనిని కొనసాగించాలి. అప్పుడు మీ శాసనాన్ని నేను నక్రమంగా పాలించగలుగుతాను” అంది.

దేవేంద్రుడు చిరునవ్వుతో అన్నిటికీ అంగీకరించి వంపించాడు.

మేనక అమరావతి విడిచి విశ్వామిత్రుని తపోవనం వచ్చింది.

అప్పటికే ఆశ్రమ పరిసరాలలో లతలు మొగ్గ తొడిగాయి. చెట్లు పూతోంది మహావన లీమతున్నాయి. గాలి చల్లగా పోతున్నది.

పట్టణాన్ని అనురాగంతో ఒకదానినొకటి ముక్కులతో ముద్దులాడు కుంటున్నాయి.

అటువంటి సమయంలో ఆక్రమ సమీపాన తబోద్దీన్లో ఉన్న విశ్వామిత్రునికి అల్లంకదూరంలో నిలబడి, అభిషయంతో వెనుక జోడిందింది మేనక.

■ మి చేతిగాజులు, కలిఅందెమువ్వలు కదలి పన పన్నగా ధ్వని చేస్తూ ఆ మహర్షి చెవులలో చేరుతున్నాయి.

ఆయన మెల్ల మెల్లగా కన్నులుతెరిచే వేళకు ఆమె అంజలి బంధంతో నాట్యం చేస్తున్నది. సరిగ్గా ■ గి సమయానికి గాలి విసురుతో ఆమె పైట కండువా ఎగిరి దూరంగా వడింది.

కన్నులు విప్పిచూశాడు విశ్వామిత్రుడు.

చూస్తున్న విశ్వామిత్రుడు తవస్వి.

చూసిన విశ్వామిత్రుని దీక్ష నడలింది.

నమ్మడిగా లేచాడు.

ఆమె సిగ్గుతో వెనుదిరిగి పైటకండువాకోసం అడుగులువేస్తూ వెనుదిరిగి చూస్తున్నది.

కనులు మిలమిలలాడిస్తున్నది.

గాలి మరింత రేగింది.

ఆమె ఫరికిణీ చక్రంలా తిరిగి పైకి లేచింది.

విశ్వామిత్రుని మనస్సు వివశమయింది.

■ స్వాధీనం తప్పిన మనస్సులో కామవికారం పుట్టింది.

కామక్రోధాలను జయించి బ్రహ్మర్షివదం శేషాని వట్టదలతో మానవ సంచారం లేని మహారణ్యంలో తవస్సు చేసుకుంటూ కూర్చున్న విశ్వామిత్రుడు ఆ వనంలో ఏకాంతంలో పైటకారిన మందరీమణి కనిపించే సరికి సర్వమూ మరిచిపోయి మనసులో మదనకావం రేగగా మేనకను చేరలిలిచాడు.

మేనక సిగ్గుతో, భయపడుతూన్నట్లు రాజహంసలా నెమ్మదిగా అడుగులో అడుగువేస్తూ ఆయనను సమీపించింది.

విశ్వామిత్రుడు ఆమెను దగ్గరగా తీసుకున్నాడు.

వది సంవత్సరాల కాలం గడిచింది.

అంతా ౬౬ నిమేషంలా అనిపించింది, ఆ విశ్వామిత్రునికి.

అప్పటికి మేనక గర్భవతి అయింది.

ప్రసవ కాలం వమీపిస్తున్నది.

నాటికి తెలిసింది, విశ్వామిత్రునికి

ఏమని :

తను కామాన్ని ఇయింపలేదని.

అంతే మేనకను దీక్షింపి ఉత్తరాభిముఖంగా వెళ్ళిపోయాడు, తనో దీక్షతో.

మేనక ప్రసవించి శకువును మాలిగి నదీతీరాన ఒక చెట్టు క్రింద దేవలోకం చేరుకుంది.

ఆ అమ్మాయి పేరే శకుంతల.

(ఎంతటి మహామహాలయినా ఒంటరిగ ఉన్నప్పుడు ప్రీతిను చేరనిస్తే పతనం తప్పదని నీతి)

పాత్ర్యం లేని ప్రేమ కష్టాన్ని కలిగిస్తుంది

మేనకా, విశ్వామిత్రులు ఎవరి దారిని వారు వెళ్ళారు. ఒక చెట్టు నీడలో శకుంతములు (పక్షులు) చోషిస్తున్నాయి పసిపాపము.

అటువైపు నదీస్నానానికి వచ్చాడు కణ్వమహర్షి. ఆయన కంట పడింది ఆ పాప. ఆమెను రెండు వేతులలోనికి తీసుకుని తన ఆశ్రమానికి తెచ్చి పెంచుతున్నాడు.

శకుంతములు (పక్షులు) చోషించిన కారణంగా ఆమెకు శకుంతల అని పేరుపెట్టాడు.

ఆమె పెరిగి పెద్దదవుతున్నది.

చక్కనిచుక్కలా, అప్పుడే విరిసిన పువ్వులా పదహారేళ్ళప్రాయంతో శకుంతల ఆశ్రమంలో తిరుగుతూ కణ్వమహర్షిని కన్నతండ్రిలా సేవించు తుంటున్నది.

అలా రోజులు గడుస్తూండగా ఒకనాడు దుష్కంతమహారాజు ఆ అరణ్యానికి వేటకు వచ్చాడు. వేట సాగుతుండగా ఆ మహారాజు కణ్వమహర్షి ఆశ్రమ ప్రాంతం చేరాడు.

నమీవంలో మహర్షి ఆశ్రమం కనిపించగానే పరివారాన్ని దూరంగా ఉంచి, ఒంటరిగా ఆశ్రమంలో అడుగుపెట్టాడు.

ఎంతటి మహారాజయినా, ఆ రోజులలో వేదవిదులను, మునులను, మహర్షులను అప్పుడప్పుడు స్వయంగా వెళ్ళి దర్శించి, వారి ఆశీర్వాదాలు పొందే సంప్రదాయం ఉండేది.

ఆ భావంతోనే ఆశ్రమ పరిసరాల్లోని ప్రకాంత వాతావరణానికి భంగం కలగకుండా సేననూ, పరివారాన్ని దూరంగా ఉంచి వచ్చాడు.

ఆశ్రమం దగ్గర ఎవరూ కనబడలేదు. కొంచెం లోపలకు నడిచాడు. ఎదురుగా ~~అతని~~ కనిపించింది.

ఆమె శరీర లావణ్యం, అవయవ శోభ మహారాజు మనస్సుకు ఆకర్షించాయి.

మహారాజును చూస్తూనే ఆమె అతిథిమర్యాదలు జరిపింది. ఇరువురూ కుశలప్రశ్నలు వేసుకున్నారు.

అప్పుడు శకుంతల:

‘ఆర్యా: తమరు మా ఆశ్రమానికి ఏ వనిమీద దయచేశారో సెలవిస్తారా’ అంది.

‘వద్యముఖీ:

నేను అవిల మహారాజు కుమారుడను. నన్ను దుష్కంతుడని పేలుస్తారు. మహాముషి కణ్వలవారిని దర్శించి ~~నా~~ ఆశీర్వాదం పొంది వెళ్ళాలని వద్దాము. వారు కనిపించలేదు’, అన్నాడు దుష్కంతుడు.

శకుంతల: మహారాజా: మా పితృపాదులు ఫలాలు ~~కేవలము~~ వెళ్ళారు. మీరు కొంచెం విశ్రాంతి తీసుకొనేలోగా వస్తారు.

దుష్కంతుడు: ఓ లావణ్యలహరి! చూడగానే మమ్ము ఆకర్షించిన నీ గురించి తెలుసుకోవాలని ఉంది. ఈ అరణ్యంలో ఆశ్రమాలలో ఉండవలసిన అవసరం నీ కెందుకు కలిగింది: సువ్వెవరి బిడ్డవు: ప్రశ్నలు ఎందుకడుగుతున్నానంటే కణ్వమహర్షి ఇంద్రియాలను జయించి తపోదీక్షలో ఉన్నారని విన్నాం. ఆయనకు సంకాసం కలిగే అవకాశం లేదు. నిన్ను నా భార్యగా గ్రహించి రాజ్యానికి తీసుకువెళ్ళి పట్టమహిషిని చేయాలని ఉంది.

శకుంతల: ఆర్యా: కణ్వమహర్షి న్నాకు గురువులు. వారి అనుమతి లేనిదే నేను స్వతంత్రించి ఏ వని చెయ్యను. వారు రాగానే మీరు వారిని అడగండి.

దుష్కంతుడు: ఆతిలోకమందరీ: బ్రహ్మచర్య వ్రతనిష్ఠలో ఉండే కణ్వమహర్షికి సంకాసం ఎలా కలిగింది:

శకుంతల: మహారాజా: నేను మేసకా - విశ్వామిత్రుల బిడ్డను. నన్ను చిన్ననాటి నుంచీ పెంచి పెద్ద చేసిన వీరే నాకు తండ్రివంటివారు.

దువ్వంతుడు : విశ్వామిత్రుని పుత్రివయిన సువ్యు రాజ వంశానికి చెందిన దానవు కనక, రాజులకు ఉచితమయిన గాంధర్వ విద్యావంశ మనం చేసుకోవద్దు. దానికి ఒకరి అనుమతి అవసరం లేదు.

శకుంతల : మహారాజా ! గాంధర్వం ధర్మబద్ధమయితే నేను మిమ్ము పెళ్ళి చేసుకుంటాను. అని ఒక నియమం ఉంది. మీవల్ల నాకు విద్యన కుమారుడు మీ రాజ్యానికి చక్రవర్తి కావాలి.

అంగీకరించాడు దువ్వంతుడు.

ఇద్దరూ కొంతసేపు సుఖించారు.

దువ్వంతుడు అమెను అనునయించి రాజధానికి వెళ్ళగానే వతు రంగ బలాలను పంపి మహారాజిగా తీసుకు వెడతానన్నాడు.

దువ్వంతుడు వెళ్ళిన కొద్దిసేపటికి కణ్వమహర్షి వచ్చాడు. సిగ్గుతో, భయంతో ఉన్న శకుంతల ఆయనకు యథావ్రకారం ఎదురుగా వెళ్ళి నమస్కరించి, చిరునవ్వుతో స్వాగతం పలిక లేదు.

కణ్వమహర్షి అమెనుచూసి 'అమ్మా ! ఆశీర్వాదం. ఏం జరిగింది కల్లీ ! నిర్భయంగా చెప్పు' అన్నాడు.

'పితృపూజ్య ! దువ్వంతు మహారాజు మన ఆశ్రమానికి వచ్చాడు. ఆయనను మీరు భర్తగా స్వీకరించాను. అనంతర కథ మీరు గ్రహించ గలరు' అంది శకుంతల.

కణ్వమహర్షి వ్రసన్న పదనంతో :

'అమ్మా ! చాలా సంతోషం. అనురాగ తరంగిత హృదయులయిన మీరు విర్భరమవున్న సంబంధం క్షత్రియులకు తగినదే. దీనినే గాంధర్వం అంటారు. యోగ్యుడయిన భర్తను పొందావు.

అందువల్ల నీవు ధర్మాత్ముడూ, మహాబలిమూడూ అయిన కుమారుని కని కీర్తి పొందుతావు. నీ పుత్రుడు సర్వకృతు సంపారం మీ భూమండలాన్ని పరిపాలించగలడు,' అని ఆశీర్వదించాడు.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. నెలలు దాటుకున్నాయి.

మహారాజు నుండి కబురు లేదు. కలెండరు మనసంతా దువ్వంతుని మీద ఉన్నది. ఆకలి వెయ్యడం లేదు. పరిశుభ్రంగా స్నానం చెయ్యా లనిపించడం లేదు. ఏ పూట కాపూట రాజధాని నుండి రథం వస్తుందని ఎదురు చూస్తున్నది.

కులోగా నెలలు నిండి ఒకనాడ కుట్ర ముహూర్తంలో ఆమె ప్రసవ వింటింది.

కణ్వుమహర్షి బాబుడికి కర్మ జరిపించాడు.

బాబుడు పెరుగుతున్నాడు. బాబు చేతులలో చక్రాలు చక్రవర్తి లక్షణాలని నలుగురు అంటూంటే ఉచ్చింగిడి కుంతలలోని మాతృ హృదయం. ఆరేడు సంవత్సరాల వయసు వచ్చేసరికి ఆ బాబుడు సింహావలె పరాక్రమించి, ఆశ్రమ పరిసరాలకు వచ్చే పెద్దపులులనూ, సింహాలనూ, మదగళాలనూ చెవులు వట్టి అడించేవాడు.

అది చూసి అక్కడి మునులు బానికి సర్వదమముడు అని పేరు పెట్టారు.

పెరుగుతూ ఉన్న బాబుని రాజవంశ సంప్రదాయానుసారం అన్ని విద్యలూ నేర్పుతున్నాడు కణ్వుమహర్షి.

వన్నెండు సంవత్సరాలు గడిచిపోయాయి.

అప్పుడొకనాడు కణ్వుమహర్షి:

‘అమ్మా! ఇంతవరకూ మహారాజు కబురు వంపలేదు. ఇప్పుడు కొడుకు యువరాజు పదవి అలంకరించవలసిన వయసులో ఉన్నాడు. ఎంతటి పతివ్రతయినా పుట్టింట ఉండకూడదు. ధర్మ దగ్గరే కష్టమయినా, సుఖమయినా అమోఘవింశదం భార్యకు ధర్మం,’ అని ఆమె కుమారుని దగ్గరగా తీసుకుని.

‘నాయనా! చంద్రవంశీయుడయిన దువ్వంత మహారాజు నీ తండ్రి. నువ్వు నీ అమ్మతో అక్కడకు వెళ్లి యువరాజు పదవిని ధర్మ దగ్గరే నిర్వహించాలి’ అని ఆమె శిష్యులను పిలిచి.

‘నాయనలారా : వీరిద్దరినీ తీసుకు వెళ్ళి దుష్టాంత మహారాజు దగ్గర పంపి రండి’, అన్నాడు.

ప్రయాణ సన్నద్ధురాలై శకుంతల ఆయన పాదాలకు అభినాదం చేసింది.

బ్రహ్మచర్య దీక్షితుడూ, తపస్సంపన్నుడూ అయిన కణ్వమహాముని కన్నీరాగలేడు.

పెంచిన ప్రేమ నిండిన గుండెలో బాధ పుట్టింది. కంటిగురు ఒలికింది. గగ్గడ స్వరంతో :

‘లోకమంటే ఏమిటో ఎరగని ఈ ఆమాయకురాలిమీద దేవతలందరూ దయ చూపాలి!’ అని ఆశీర్వాదించి వంపాడు.

శకుంతల తన కుమారుడైన భరతుని (సర్వదమనుని ముద్దుపేరు) వెంట పెట్టుకుని దుష్టాంతుని దగ్గరకు బయలుదేరింది.

అరణ్యం దాటి రాజధాని చేరి దుష్టాంతుని కోటలో ఆయన కొలువులో శకుంతలనూ, భరతునీ కణ్వని శిష్యులు తరలి వెళ్ళారు.

దుష్టాంత మహారాజు నభా భవనంలో సింహాసనం మీద ఉన్నాడు. మంత్రి, సామంతులు, దండనాథులతో విద్వాంసులు కూడా ఆ సభలో ఉచితాసనాల మీద అలరారు తున్నారు.

అప్పుడు వచ్చిన శకుంతల, తన కుమారుడయిన భరతుని భుజం మీద చెయ్యిపెసి :

‘నాయనా ! సత్య ధర్మ వరాయుధుడైన ఈ మహారాజు మీనాన్నగారు. ఆయనకు సమస్కరించు,’ అని తనుకూడా చేతులు జోడించింది.

కుమారుడు భరతుడు సంతోషంతో ఆశగా తండ్రి వైపు చూశాడు. దుష్టాంతుడు : ఓ తరుణీ ! నీ బిడ్డను తీసుకుని ఏ ప్రయోజనం పొందావో అడుగు !

శకుంతల : మహారాజా ! మీరు మీ కుమారుడు. అలానాడు మీరు వేటకు వచ్చి కల్యాశ్రమంలో గాంధర్వవిధిని నన్ను వివాహం చేసుకునే ముందు నా బిడ్డకు యువరాజు వదలి యిస్తామన్నాడు. ■ మాట నిలబెట్టుకోవలసిన భారం మీ మీద ఉంది.

దుష్యంతుడు : ■ మూర్ఖురాలా ! మన్వేవరివి : నిన్ను నే నెప్పుడూ చూడలేదు. ఇటువంటి అనందరృపు ప్రలాపాలు కట్టిపెట్టి బయటికి నడు.

శకుంతల : మహారాజా ! మీరు నన్ను చూడనేలేదా ! గుర్తు తెచ్చు కోండి. వన్నెండేళ్ళ త్రిశం వేటకువచ్చి మాలిగీ నదీ తీరాన కల్యాశ్రమం అశ్రమం దగ్గర నన్ను కలిపి మీ రాడిన మాటలు మరవ కండి. పంచ భూతాలూ, సూర్య చంద్రులూ, అంతరాక్ష-ఇవన్నీ మనం చేసే ప్రతి పనికి సాక్షులు. ■ కన్ను గప్పి ఎవరూ ఏమీ చెయ్యలేరు.

ఇప్పుడు నేను స్వయంగా వచ్చాను కనక మీరు తిరస్కారభావంతో చూస్తున్నాడు. మీ సభలో నా మాటలు అరణ్యరోదనంలా ఉన్నాయి. ఒక్కటి మరువకండి. పురుషుడు పుత్ర రూపంలో భార్యగర్భంలో ప్రవేశించి పితృదేవతలను ఉద్ధరిస్తాడు. పున్నామ నరకంమంచి కుమారుని వల్ల నే బయటపడతాడు. భార్య అగ్రీహ తండ్రివలె పురుషుని హతవు కోరుతుంది. తల్లివలె కుమారుని ఓదారుస్తుంది. మిత్రుని వలె సాయపడుతుంది. లోకంలో ఎవరయినా భార్య కలవానినే విశ్వసిస్తారు. వివాహం కానివాడు ఎంత ధనవంతుడయినా ఆ పంపద, అడవికాసిన వెన్నెల. ఇన్ని విధాల తోడునీడగా ఉండాలి ■ భార్యను ఎన్నుకునేటప్పుడు రూపంతోపాటు గుణం, గుణంతో శీలం, శీలంతో సంప్రదాయ పదాచారాలు చూడుకుంటారు పెద్దలు.

పోగా -

భార్యగర్భం ముగిసి ప్రభవించిన బాలుడు సర్వ విద్యా తండ్రిని పోలి ఉంటాడు. అద్దంలో ప్రతి బింబంలా కుమారునిలో తండ్రి రూపం

సాక్షాత్కరిస్తుంది. అందువల్ల పుత్రోదయ, దర్శనాలు తండ్రికి అప్లోదం కలిగిస్తాయి.

భ్రష్టలయి, దుర్బర దారిద్ర్యం అనుభవించే వారయినా భార్య దగ్గర ఉంటే కష్టాలు మరచిపోతారు. అందువల్లనే భార్యను అనాదరంతో, అగ్రహంతో వాదించరాదు వివేకవంతులు కున్నారు.

మహారాజా : అదృష్టం ప్రధాన ధర్మం ఉంది.

అది పుత్ర వాత్సల్యం.

పసికనంలో ఎక్కడ పడి అక్కడ పాకుతూ, దుమ్ములో దొర్లుతూ, అల్లం త దూరంలో తండ్రి కనిపించే కిలకిల నవ్వుతూ వచ్చి రెండు కాళ్ళూ చుట్టివేసుకుని ఆకాశా చూసే కొడుకుకంటే అనందం కలిగించే విషయం మరొకటి ఉన్నదా :

నామాట మీకు ఎంత చేదుగా ఉన్నా మీ కుమారుని నైపు చూడండి. మీ ఒడిలో కూర్చుని యువరాజు తీవిని ఒలికించాలనే కోరిక మీది కన్నులలో మీకు కనిపిస్తుంది.

చిన్న చిన్న చీమల నుంచి పక్షులు, పశువులు తమ సంతానం మీద ఎంతో ప్రేమతో ఉంటాయి. తన గూటిలో ఉన్న కోకిల గుడ్లను కూడా అమాయకంగా తన సంతానమే అని సాకి పొదుగుచున్నది.

ఎరిగిన మీరు మీ కుమారుని విషయంలో అనాదరం చూపడం వ్యాయం కాదు.

సామాన్య మానవుడు కూడా తిరిగి తిరిగి యింటికి రాగానే బిడ్డలను దగ్గరగా తీసుకుని ముద్దులాడి పొంగిపోతాడు.

మరొక మాట :

బిడ్డకు "కర్మ" జరుపుతూ

"అంగాదంగాత్

సంభవసి....."

నా ప్రతి అవయవం నుంచి మువ్వ జన్మించావు. నా హృదయంలో మువ్వే. నా ఆత్మ మువ్వ. అటువంటి మువ్వ నూరేళ్ళు నుభంగా బ్రతుకు అంటాడు.

చూడండి నిర్మలమయిన కొలనిలో ప్రతిబింబంలా వీడు ముమ్మారులలా మిమ్ము పోలి ఉన్నాడు-

■ అలా శకుంతల చెప్పకు పోతున్నది.

దువ్వంతుడు కదలకుండా పెదవి మెదవకుండా కూర్చున్నాడు.

‘మహారాజా : రాజ కార్యాలలో మునిగి ■ మీకు అన్ని విషయాలు గుర్తుండవు.

పన్నెండేళ్ళ క్రితం :

వేటకోసం ■ వచ్చారు.

మీ బాచానికి అంపక పరుగెత్తే రేడికోసం తిరుగుతూ మా ఆశ్రమంలో ప్రవేశించి గాంధర్వ విధానాన నన్ను పెళ్ళి చేసుకున్నారు.

అప్పరో బామలో అగ్రశ్రేణికి చెందిన మేనక కా తల్లి.

శేజోపంతుడూ, తపస్వీ అయిన విశ్వామిత్రులవారు నా ■.

నన్ను పెంచిన జనకుడు బ్రహ్మర్షి కణ్వులు.

అటువంటి ■ త్తమురాలి నయిన నన్ను తియ్య తియ్యని మాటలతో వరిగ్రహించారు. అనాది మన నమాగ వలం ■ బాబుడు,

విశ్వరక్షకులైన మీరు ■ ప్రాణ నాథులు. ధర్మ పరులయిన మీరు నన్ను మోసం చెయ్యకండి.

చిన్ని నారే నా కలిదండ్రులు నన్ను వదిలేశారు. ఇప్పుడు నా ప్రాణ నాథులయిన మీరు కూడా తిరస్కరిస్తున్నారు. కష్టాలు నాకు కొత్తకాదు. కాని ఈ బాబుడు మాత్రం ‘మీ కుమారుడే’ అని నిర్ణయించింది.

దువ్వంతుడు : శకుంతలా : సాధారణంగా అవిధానానికి అనుగుణంగా ■ పహజ గుణం. నీ మాటలు మరి నమ్మలేనంత అవిధాన పట్టణం.

ఎక్కడి విశ్వామిత్ర మహర్షి :

వారికి కలిగిన మువ్వ ఇలా కులటలా ప్రవర్తిస్తున్నానంటే నిమ్మ నమ్మలేను. మువ్వ ఏమేమో కథలు చెబుతున్నావు. నా కనలుగుర్తు లేవు. శకుంతల! మహారాజా! ధర్మ భ్రష్టులను కాదుపాముతో పోలుస్తారు, అందుకే భర్త పీనలకు నాస్తికులు కూడా భయపడతారు.

మహారాజా! వందనూతులు తవ్వించడం కంటే ఒక దిగుడుబావి నిర్మించడం మంచిది. అలాగే నూరు నిర్మించడం కంటే ఒక సత్కర్మకు పు మంచిది. అవి నూరు చెయ్యడం కంటే గుణవంతుడయిన కొడుకును కనడం శ్రేష్ఠం. కుమారులు నూరుగురికంటే ఒక్క సత్య వాక్యం శ్రేయోదాయకం. సత్యమే వరమేశ్వరరూపం. అందుచేత మీరు సత్యాన్ని మరువకండి. నన్ను విడిచి వాధలేదు. నేను వెడతాను. అఖరు సారిగా ఇటు వీడికమ్మలలో మీ చూపుని నిలవండి. మీ కొడు కవునో కాదో తెలుస్తుంది. సరిగ్గా ఆ సమయానికి ఆ శరీరవాది వలికింది.

‘మహారాజా! ఈమె భార్య. వీడు నీ కుమారుడు. చెప్పింది.’

■ మాటలు విని దువ్వంతుడు

‘సభాపదులారా!

విన్నూరు కదా ధర్మ దేవత వలుకులు.

ఈమె చెప్పిందంతా నిజమే. కాని ముందుగా అంగీకరిస్తే మీ రంతా ఈ పుణ్యశీలను శంకిస్తారని ఇంతసేపు ఆగాను’

అది కొలుపు చాలించి, శకుంతలా భరతులను దగ్గరగా తీసుకుని అంతఃపురానికి వెళ్ళి తన తల్లికి సమస్కరింపజేసి, విషయం వివరించి, ఆశీర్వాదాలు పొందాడు.

(భారతంలో మొదటి ప్రేమ కథ ఇది. సాక్ష్యం లేని ప్రేమ శక్తిని కల్గిస్తుంది. భర్తం రక్షించి ఉండకపోతే ఈ నాటి ప్రేమ కథ ఇది కూడా)

జూదంతగదు

(ఈ కథ ఆదివర్యంలో ఉంది.)

వలె కష్టాలపాలయిన మహామహాలు చరిత్రలో ఎవరయినా ఉన్నారా అని ధర్మరాజు అడుగగా బృహదశ్వమహర్షి చెప్పుకున్నాడు.

“ధర్మనందనా! నిజానికి నువ్వు వడే కష్టం ఎంతటిదయ్యా! తమ్ములు నలుగురూ, నీ భార్య నీ దగ్గర ఉన్నారు. వనాలలోని ముసులూ, ఋషులూ నీకు ధర్మబోధ చేస్తూ, ఓదారుస్తూన్నారు.

మాత్రం నీకుండా భార్యకు దూరమై ఎన్నో కాథలు చెప్పి నలమహారాజున్నాడు. ఆయన కూడా జూదంలోనే రాజ్యం, సంపదనూ కోలుకోయి నానా యాతనలూ వడ్డాడు. ఆ కథ నీకు.

భారతదేశంలో ఉండే రాజ్యాలలో నిషధదేశం ఒకటి. రాజ్యాన్ని వీరపేనుడనే రాజుకొడుకు నలుడు పాలిస్తున్నాడు. నల మహారాజు సర్వసద్గుణ సంపన్నుడు, విద్యావంతుడు, యాచంలో మన్నభుడు. సత్యవ్రతంతో విద్వాంసులను పూజించే వాడు.

అయితే పాండురాజునందనా! ఆయనకు కూడా నీలానే జూదం అంటే మహాప్రీతి. ఆ విద్యలో మంచి నేర్చు కూడా ఉంది. సరే! ఆ విషయం అలా ఉండు.

ఆ రోజులలో విదర్భ రాజ్యాన్ని పాలించే భీముడనే రాజు దమయంతి పేరుగల కుమార్తె ఉండేది. ఆమెకు వదహరేళ్ళు నిండే వాటికి ఆమె గుణ, శీల, మందర రూపాలను గురించి దేశదేశాలలో చెప్పుకునే వారు.

పాథారణంగా అందం కల ఆడవారి విషయం ఉండదు. కొందరికి శీలం ఉండదు. విషయమూ, శీలమూ లేని అందగత్తెను గురించి అందమైన ఆడవారినుకుంటూనే తప్ప మంచి మాట అవదు.

కానీ కాకుండా ఈ దమయంతి తన అందం కంటే విషయ, గుణ, శీలాలతో అందరి మెప్పునూ పొందింది.

అలానే నదాదార, నద్దులు రూపాలకు, సాహస వరాక్రమాలు తోడుగా ఉన్న నలమహారాజుకి దమయంతి తగిన ఇల్లాలు కాగలదని దేశ దేశాలు తిరిగి విద్వాంసులు అంటుండే వారు. ఈ వార్త నల దమయంతు లిద్దరి చెవిని వడింది. ఒకరినొకరు చూచుకోకుండానే వారి మధ్య రాగం అంకురించింది.

అలా ఉండగా, ఒకనాడు నలుడు తన ఉద్యానవనంలో విహారం సాగించే సమయంలో అక్కడ తిరిగి హంసలలో ఒక రాయంవ నలుని దిక్కింది.

దాని అందాన్ని చూసి ఆనందించే నలునితో ఆ హంస:

‘మహారాజా! మువ్వ నన్ను విడిచిపెడితే నేను విదర్భదేశం వెళ్ళి అక్కడ దమయంతికి నీ గుణ, రూప, సాహసాలు విపరించి ఆమెకు యందు అసురాగం కలిగేలా చేస్తాను’, అంది.

నలుడు విడిచిపెట్టాడు.

హంస ఇయలు దేరి వెళ్ళి విదర్భరాజు ఉద్యానవనంలో రింపే దమయంతిని సమీపించి నలుని గుణ గణాలు కీర్తించింది.

ఆ మాటలు విని దమయంతి హంసను లాలించి ఇదే విధంగా వా గురించి ఆ మహారాజుకి చెప్పవలసిందిగా ప్రార్థించింది.

హంస అలాగే అని వెళ్ళి విషయమంతా నలునికి విశదం చేసింది.

తన కుమార్తె వయసు గమనించి విదర్భరాజు స్వయంవరం వ్రక డించాడు.

■ స్వయంవరానికి దేశదేశాల రాజులతో పాటు దేవతలు కూడా వచ్చారు. వచ్చే దారిలో నలుని చూసి, వజ్రవ దమయంతి దగ్గరకు రాయబారిగా పంపారు.

దేవతల అనుగ్రహం వల్ల నలుడు ఎదుట వడకుండా సరాసరి దమయంతి అంతఃపురంలో ఆమె ఎదుట నిలిచాడు.

ఆ సుందరాకారుని చూసి దమయంతి అకృత్యంతో

'అర్యా! దివ్యసుందరాకారంతో ఉన్న మీరెవరు? ఈ అంతః పురంలోకి చోటుచీగ రావడానికి నీలులేదే! మీరెలా వచ్చారు?' అంది.

నలుడు: కల్యాణీ! నేను ఇంద్ర, వరుణ, యమ, అగ్నిహోత్రులు సంపాదించి అమృతహం వల్ల విషానికి కంటబడక ఇక్కడకు దూతగా వచ్చాను. దేవుల స్వయంవరంలో నువ్వు నలుగురితో ఒకరిని వరించాలి.

దమయంతి: తమరెవరో చెప్పలేదు?

నలుడు: నన్ను నలుడంటారు. నిషధ వత్రవర్తరిని.

దమయంతి సిగ్గుతో, ఆనందంతో తలవంచి -

'మహారాజా! నా మనసెప్పుడు మిమ్మే ప్రాణనాథునిగా వరించింది. అలవాడు హంస చెప్పిన నాటినుంచి మిమ్మే ఆరాధిస్తున్నాను. ఈ స్వయంవరం మీ కోసమే ప్రకటించారు. మీరు నా భర్త. నాకు నాడు మరణమే కరణ్యం' అంది.

వరివరివిధాల దేవతల మనతను గురించి చెప్పి, వారిలో ఎవరినో ఒకరిని వరించడం ఉచితం అని నలుడు ఎంత బోధించినా అంగీకరించ లేదు దమయంతి. 'దేవతా సమక్షంలోనే మిమ్ము వరిస్తాను' అంది.

నలుడు తిరిగి వచ్చి అంగీకరించిపోయాడు.

దేవతలు ఆశీర్వాద మరునాడు స్వయంవర ముగియబడింది. నలుని వేషంలో వచ్చి వాని పక్కనే కూర్చున్నారు.

గమయంతి స్వయంవర సభలో అడుగుపెట్టి ఒక్కొక్కరినీ చూస్తూ నలుని పరీక్షించింది. అక్కడ అయిదుగురు పరిమళాహారాలు కనిపించగా

'ఓ దివ్యపురుషులారా! నేను ప్రేమించే పరిమళాహారా మీలో ఎవరు?' అంది.

వారు నలుగురూ లేచి నిలబడ్డారు. నలుడు కదలలేదు.

అప్పుడు దమయంతి నలుగురికీ సమస్కరించి నలుని మెడలో హంసాల వేసింది.

దేవతలు వారిది దీవించి చెల్లారు.

నలుడు భార్యనహితుడై ౩౩ రాజ్యానికి వచ్చాడు.

వన్నెండు సంవత్సరాలు నుఖ సంతోషాలతో నలదమయంతులు జీవితం సాగించారు. వారికి ఇంద్రసేనుడనే కుమారుడు, ఇంద్రసేన అనే కుమార్తె కలిగారు. వారు చక్కని శిక్షణలో పెరుగుతున్నారు.

ఆ రోజులలో వీరుగు రాజయిన పుష్కరుడు నలుని దగ్గరకు వచ్చి తనతో జూదం ఆడమన్నాడు.

జూదానికి, యుద్ధానికి అహ్వనం వస్తే తిరస్కరించరాదు అని నియమం ౩౪ నలుడు అంగీకరించాడు.

జూదం ఆరంభమయింది. పుష్కరుని మాయజూదంలో నలుడు ఒక్కొక్క వందెం ఓడిపోతున్నాడు.

ఓడిన కొద్దీ అవేశంతో వందెం పెంచుతున్నాడు. గెలిచిన ఆనందంతో వందెం కాస్తున్నాడు పుష్కరుడు. రోజులు గడుస్తున్నాయి. భర్త జూదంలో నర్సం ఓడిపోతున్నట్లు ౩౫ దమయంతి తన బిడ్డ లిద్దరినీ ౩౬ రథం మీద పుట్టింటికి వంపింది.

అన్ని సంవదనా ఓడిపోయిన నలునితో పుష్కరుడు:

‘ఇంక నీ దగ్గర పైసా కానులేదు. నీ భార్య ఇంది. ఆమెను కూడా వందెం కాస్తావా?’ అన్నాడు.

౩౭ నలుడు దీనవదనంతో కోట దాటి వచ్చాడు. దమయంతి కూడా అనుసరించింది.

శ్రీకు నగరంలో ఇందరాదని రాజ్యం విడిచి వారు వెళుతున్నారు.

ప్రజలందరూ:

‘జూదం ఎంత వని చేసింది! ధర్మవ్రథువయిన నలమహారాజుకి కూడా కష్టాలు తెచ్చి పెట్టింది’, అని కంఠనీరు పెట్టారు.

నల దమయంతు లిద్దరూ తిరిగి తిరిగి వారిరం కూడా దొరకనిచోట మంచినీరు కాగి కాలం గడుపుతున్నారు.

అలా ఉండగా ఒకనాడు వాని వమీవంలో కొన్ని వస్తువులు కనిపించగా వాటిని వట్టుకోవాలని ఉత్తరీయం వాటిమీద దిక్కిరాచి. అవి బట్టతో పాటు ఎగిరిపోయాయి. అప్పుడు భార్య పైట చెరగు పగం చింపి తన ఉత్తరీయం చేసుకున్నాడు.

కొంతదూరం నడిచి నాలుగు దారులు కలిసే ఒక కూడలిలో నిలిచి:

‘దమయంతీ! ఇంకవరకూ నాతో ఎన్నో కష్టాలు అనుభవించావు. ఇప్పుడు నీకు శ్రేయోమార్గం బోధించాలని ఉంది.

ఇదిగో ఇటు దక్షిణంగా వెడితే అవంతి దేశం చేరుతావు. అటు నుంచి కొంచెం ముందుకు వెడితే విదర్భదేశం వస్తుంది’, అన్నాడు.

దమయంతి ఆ మాటలు విని కన్నీరు విడిచి ‘నాథా! ఎందుకు చెప్పుతున్నారు నాకు దారి: రాజ్యం పోయినా, సంపదలు పోయినా కట్టుబట్టి పోయినా మిమ్మల్ని నేను విడవలేదు. మీతోనే కష్టమయినా, సుఖమయినా అనుభవించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఎలా అయినా మీ దుఃఖాన్ని తగ్గించడానికే నేను మీతో ఉన్నాను. నన్ను వదలకండి’- అంది.

అప్పుడు నలుడు:

‘దమయంతీ! భార్యకంటే ప్రపంచంలో ప్రియమైనదా, ఆ ప్రపంచం వూరినది. ఈ విషయం నే నెరుగుదును. ఎరిగి నిమ్మ విడిచి పెడతానని ఎందుకనుకున్నావు? ఒక వేళ నీకు నేను దూరమయినా నా మనస్సు ఎప్పుడూ నీ మీదనే ఉంటుంది. మన ప్రేమకు అంతరాయం ఉండదు’ అన్నాడు.

అలా మార్లాడుకుంటూ వారు పటం చేరారు. ఆ రాత్రి నిద్రిస్తున్న వేళ దమయంతిని విడవలేక విడవలేక విడిచి వెళ్ళిపోయాడు నలుడు.

తెంతెవారు తుండగా నిద్రలేచిన దమయంతి భర్తకోసం గోలు గోలున విలపిస్తూ పటం విడిచి తన దారి అడవిదారి వట్టి వెదకడం ఆరంభించింది.

కా. నీ. 6

తిరుగుతూండగా కిరాకుడు ఆమెను చూసి మోహించి క్షణ
క్వారం చెయ్యబోయి, ఆ పతివ్రత వేడిచూపులకు తట్టుకోలేక నేల
కూలాడు.

దొరికిన వండుతిని, నీరుతాగి భర్తకోసం పిచ్చిదానిలా తిరుగుతూ
వేదిదేశం చేరింది. అక్కడి జనులందరూ ఆమెను పిచ్చిదానిగా, భావించి
వెంటాడుతూంటే, రాజభవనం నుంచి చూసిన రాజమాత తన దాసిని
వంపి దమయంతిని రాజభవనంలోకి రప్పించింది.

దమయంతి రాజభవనంలోని అంతః పురంలో మహారాజి నందాదేవి
దగ్గరకు రాగానే ఆవిడ ఆదరంతో కూర్చుండ బెట్టింది. పరిచారిక లందరినీ
దూరంగా వెళ్ళమని:

‘అమ్మయ్యా! ఎవరించి బిడ్డవమ్మా! నీ భర్త ఎవరు? దళలో
ఎందుకున్నావు? లేకపోయినా, జుట్టు చిందర వందరగా
ఉన్నా, చూసిన బట్టలతో ఉన్నా నీలో దివ్యకోభ కనిపిస్తున్నది. సత్యం
చెప్పు తల్లీ! అని బుజ్జగింపుగా అడిగింది.

దమయంతి విచారంతో:

‘మహారాజీ! నేను ఎవరి బిడ్డనని చెప్పము: కథ మరచి
పోయాను. ప్రస్తుతం ఏకాకిని. పైరండ్రి వృత్తిలో నాకు ప్రవేశంఉంది.
రాజాంతః పురాలలో, నా నియమాలకు భంగం కలగనిచోట ఆ వృత్తిలో
ఉంటాను.

నా భర్త గుణ, శీల రూపవంతుడు. కానీ, అన్యాయంగా జరిగిన
జాదంలో అన్నీకోలుపోయి అడవులపొయ్యాము. ఆయన నన్ను ఒక
సత్రంలో ఒంటరిగా విడిచివెళ్ళాడు. ఆయనకోసం తిరుగుతూ తిరుగుతూ
యిలా వచ్చాము. మీరు నా నియమాలకు అంగీకరిస్తే యిక్కడి
ఉంటాను’, అంది.

అంగీకరించింది మహారాజి.

కన కొమార్తెను పిలిచి మహారాజి అన్ని విషయాలు చెప్పి,
‘ఈమెను కలది! రెప్పవలె చూసుకోవాలి’ అంది. ఆ విధంగా
వారి అంతఃపురంలో కలం గడుపుతున్నది.

ఆ రాత్రి సక్రమంలో బయలుదేరిన నలుడు ఒక మహారాష్ట్రంలో సాగుతుండగా అక్కడ దావానలం వ్యాపించి మంటలు లేచాయి.

ఆ మంటలలో నుండి అర్ధనాదం వినిపించింది. ■■■ జన రక్షణ దీక్షకం ■■■ అటునడువగా -

‘ఓ పుష్పాత్ముడా! ఇబురా! నేను నాగశాతి కర్కోటకుడను. నారదులవారి కావంపల్లె యిక్కడ కర్తలా వది ఉన్నాను. ■■■ దర్శనంతో నాకు కావం పోతుందని ఆయనే అన్నారు. నన్ను ■■■ మంటల ■■■ కాపాడితే నీకు మేలు చేస్తాను’ అని కర్కోటకుడు వయకగా నలుడు వానిని యీవలకు తెచ్చి వదిలాడు.

అప్పుడు కర్కోటకుడు :

‘ఆర్యా! మీరు వది అడుగులు వేయండి. మీకు తుభం కలుగు తుంది’, అన్నాడు.

నలుడు వదో అడుగు వెయ్యగానే కర్కోటకుడు నలుని కాటు వేశాడు. ఆ సర్పవిషం ఎక్కగానే నలుడు నల్లని మరుగుజ్జు వాడయ్యాడు.

నలుడు తెల్లబోయిచూడగా, కర్కోటకుడు :

మహారాజా! తాదవడకు. ప్రస్తుతం నన్ను కలిపురుషుడు బాధిస్తున్నాడు. నా విషంతో వాడు మాయమౌతాడు. అంతవరకూ నీ రూపం ఎవరికీ తెలియకుండా రహస్యంగా గడవడానికే నేను కాటువేశాను. ఇది మొదలు నీ పేరు బాహుకుడు.

ఇప్పుడు నువ్వు అయోధ్యకు వెళ్లి ■■■ రాజు ఋతువర్ణుని కొలువులో చేరు. ఆయనకు జూదం అంటే పిచ్చి. ఆయన దగ్గర ఆ విద్య గ్రహించా అంటే నీకు ■■■ అత్యహృదయం ఆయనకు నేర్పాలి. దానితో మిగిలిన కార్యాలు చక్కబడతాయి.

నీకు నీ రూపం ఎప్పుడు కావాలంటే అప్పుడు నన్ను స్మరించు’, అని చెప్పి మాయమయ్యాడు.

బాహుక రూపంతో నలుడు అయోధ్య చేరి, రాజును దర్శించి, తనకు అత్యశాస్త్రం తెలుసుననీ, ద్యూతంకూడా వచ్చుననీ, పంట చెయ్యటంతో మంచి అనుభవం ఉన్నదనీ తెప్పగా, ■■■ మహారాజు వానిని తన అత్యపాలకుడుగా నియమించాడు.

అలా కాలం గడుపుతున్నాడు నలుడు, నిత్యం రాత్రి వేళల దమయంతినే స్మరించు కుంటూ.

■ కుమార్తె దమయంతి, అల్లుడు నలమహారాజు అరణ్యాల పాలయారని విన్న విదర్భరాజు విచారంతో తన నగరంలోని విప్రవరులను రావించి:

“వేదవిదులారా: మీరు దేశ దేశాలు తిరుగుతూ అనేక నగరాలు చూస్తుంటారు. ఎక్కడయినా నా కుమార్తె, ఆమె భర్త కనిపిస్తే ఆ వార్త నాకు అందించండి. అందుకు వ్రత్యువకారంగా మీకు అగ్రహారం యిచ్చి వందల గోవులు సమర్పిస్తాను”, అన్నాడు.

వారందరూ తమ పర్యటనలో నలదమయంతుల జాడ తెలుసుకోవడానికి వ్రయత్నాలు ఆరంభించారు.

వారిలో సుదేవుడనే విద్వాంసుడు చేది రాజ్యంచేరి, రాజు యింట శుభకార్యం జరిగే వేళ అక్కడ ఉన్న నారీమణులమధ్య దమయంతిని గుర్తుపట్టాడు.

■ వియోగంతో, అరణ్య యాత్రల క్షేణాలతో కృశించిన దమయంతి రాహు గ్రస్తమయిన చంద్రబింబంలా, ఎండకు వాడిపోయిన కామరపూవులా కనిపించింది.

నెమ్మదిగా వీలుచూసి ఆమెను ఏకాంతములో కలిసి, తనకథ చెప్పాడు సుదేవుడు.

దమయంతి మాట్లాడకుండా బొట బొట కన్నీరు విడిచింది. అది చూసి రాజకుమారి సునంద ■ విషయం తన తల్లితో చెప్పింది.

రాజమాత ఆ విప్రనిచేరి విప్రాల లడిగింది.

ఆయన సంగతులన్నీ చెప్పి:

‘మహారాజీ! చూశారా: ఈ అమ్మాయి కనుబొమలమధ్య తిలకం వలె ఒక పుట్టుమచ్చ ఉంది. అదిచూసి నేను గుర్తుపట్టాను’ అనగా రాజమాత దమయంతిని దగ్గరగా తీసుకుని:

బిడ్డా! మీ అమ్మా నేను అక్క-చెల్లెళ్ళం. నిజం ఎంతటి దురవస్థ వట్టిందమ్మా! నిజం విచారించింది.

కొంతసేవయాక దమయంతి :

‘పిన్నీ! ఇంతకాలం నే నెవరో తెలియకపోయినా ఎంతో అదరంగా చూశావు. ఇప్పుడు నన్ను నిజంగాను గాని వెంట మా పుట్టింటికి వంపు. అక్కడ నా బిడ్డ బిడ్డదా ఉన్నాడు. వారిని చూసుకుని కొంత అభ్యాసం పొందుతాను’ అంది.

మరునాడే దమయంతి పుట్టింటికి చేరింది. తల్లిదండ్రులు ఎంతో ఆనందించారు. కన్నబిడ్డలు తల్లిని కౌగిలించుకుని నంతోషంతో కంటిగిరు పెట్టారు.

దమయంతి బిడ్డబిడ్డరినీ దగ్గరగా తీసుకుని ముద్దాడి, వెన్నుదువ్వి, కన్నీరు తుడిచి, బుజ్జగించింది.

ఆ రాత్రి గడిచింది. తెల్లవారింది. మరునాడు దమయంతి తల్లితో కలిసి భర్తను అన్వేషించే ప్రయత్నం సాగించమంది.

ఆ పనికి బయలుదేరే విద్యాంసులందరినీ రావించి దమయంతి :

‘పుణ్య పురుషులారా! మీరు వెళ్ళిన ప్రతి రాజనభలోనూ యీ నందీశం వినిపించి, అందరినీ వరీక్షగాచూచి, యిది వినగానే ఎవరి వలిస్తారో వానిని గురించి వివరాలు తెలుసుకు రండి.

జూదరి అయిన ఓ ప్రాజేక్యరా! పతిపేవకే అందరి మయిన భార్యను నిద్రలో ఉండగా విడిచి, చీర చెరగు కట్టుకు వెళ్ళావు. నుంచీ అదే దశలో నిన్నే పూరిస్తూ కృశిస్తున్నది. కనికరంతో అమెకు నిదర్శనభాగ్యం అనుగ్రహించు’

అని దమయంతి వినిపించిన నందీశంతో వెళ్ళిన వారిలో అందరూ నమాచారం లేకుండానే వచ్చారు.

వారిలో నుదేవుడనే విప్రవరుడు దమయంతి దగ్గరకువచ్చి:

‘అమ్మా! దేశ దేశాలు తిరిగి నేను అయోధ్యలో ఋతువర్షుని ఆస్థానంలో సందేశం వినిపించాను. ఆ సభలో ఎవ్వరూ జవాబివ్వలేదు. కాని, సభదాదీ వచ్చాక, దారిలో ఒక పురుషుడు (ఆ మహారాజుగారి అశ్వపాలకుడు, బాహుకుడని ఆయన పేరు) నేను వలికిన మాటలకు జవాబిచ్చాడు’ అని చెప్పాడు.

■ రథం విదర్భ నగర సరిహద్దులలో ప్రవేశిస్తున్నది. ఆ పేగానికి భూమి కంపిస్తున్నది. రాతికోట గోడలు ఊగిసలాడుతున్నాయి. అంత దూరంనుంచి అంతఃపురానికి వినబడింది రథ చక్ర నేమిధ్వని.

దమయంతి గుండె పులికింది. ‘సందేహం లేదు, ■ నలుని సౌరభ్యమే. అంత పేగంగా మరెవరూ రథాన్ని నడవలేరు,’ ■ నిశ్చయించింది.

■ ధ్వనికి విదర్భలోని గుర్రాలూ, ఏనుగులూ గజ గజ లాడి ఆకాశంలోకి తలెత్తి చూశాయి భయంగా.

రథం కోటలోని మధ్య ప్రాకారానికి రాగానే ఆ వార్త విని విదర్భ రాజు మర్యాదగా ఎదురువచ్చి ఋతువర్షునికి స్వాగతం పలికి, అతిథి మర్యాదలు నడిపాడు.

నగరంలో ఎక్కడా వ్యయంవర సన్నాహాలు కాని, ఆ ప్రయత్నాలు ■ కనిపించక ఋతువర్షుడు తెల్లబోయాడు. ■ వ్యయంవర వార్త తనకు ఎందుకు వంపారో తెలియలేదు.

ఋతువర్షుడు ఎందుకు వచ్చాడో విదర్భ రాజుకు తెలియలేదు.

‘మిత్ర ధర్మంగా వచ్చానన్నా’ డాయన.

‘సంతోషం’ అన్నా డీయన.

దమయంతి తన చెలికత్తెను పిలిచి:

‘శిశి! ఆ రథం మీద వచ్చిన చొట్టి చేతుల కురూపివున్నాడే ■ ఎవరో ■ కథ ఏమిటో వివరంగా తెలుసుకురా’ అని సంపించి.

నెమ్మదిగా రథం దగ్గరకు వెళ్ళి బాహుకుని చేతి కుళం ప్రక్కలకో నంభాషణ మొదలుపెట్టి, సేకరించిన సమాచారంతో దమయంతి దగ్గరకు వచ్చి:

‘అమ్మా! ఆ రథం మీద వచ్చిన కురూపి ఋతువర్ధులవారి సారథి. మనం వంపిన బ్రాహ్మణుని వందీకం ~~...~~ ఏ సమాధానం యిచ్చాడో అనే మాటలు చెప్పి విలపించాడమ్మా’ అంది.

దమయంతికి అర్థమయింది ఆ వ్యక్తి నలుడే అని. అయితే ఈ వికార రూపం ఏవిటో అర్థంకాక, మరోసారి దూతికను పంపి, వాని చర్యలన్నీ వసిగట్టి రమ్మంది.

వెళ్ళిన దూతిక తిరిగి వచ్చి:

‘అమ్మా! అంకా అద్భుతంగా ఉన్నదమ్మా!

మన కోటమంచి వారికి అన్నీ వండని వదార్థాలు పంపించారు. అక్కడ పంటకాలలో నీళ్ళులేవు, నిప్పులేదు. బాహుకుడు ఒక్కసారి అక్కడున్న భాళీ కుండలలోకి చూడగానే అవి ~~...~~ నిండాయి. రెండు గడ్డి పరకలు తీసి సూర్యుని కెదురుగా ఉంచాడు. అవి మండడం ఆరంభించాయి. క్షణాలలో పంట పూర్తి అయింది.

ఆ పరిసరాలలోని మన లంకానికుంజాలలో ~~...~~ పువ్వులు ~~...~~ ఆయన నలిపి పోరేశాడు. ~~...~~ చేతులలో అంత నలిగినా అవి వాడి పోకుండా అప్పుడే రేకులు విచ్చిన వానన లీకుకున్నాయి.

అలా దూతిక చెప్పుకూంటే దమయంతి విశ్వాసం మరింత పెరిగి, ఆయన వండిన వదార్థాలు ~~...~~ రమ్మని చెప్పింది. తెచ్చిన పంట కాల ~~...~~ అది నలుని చేతి పంటయే అని గ్రహించింది.

తన బిడ్డ లిద్దరినీ యిచ్చి దూతికను నలుని దగ్గరకు పంపింది. వారిని చూస్తూనే దగ్గరకు ~~...~~ బాహుకుడు గోలు గోలున విలపించాడు.

తన పిల్లల కూడా యిలా ముద్దుగా ఉంటే వారనీ, వీరిని చూడ గానే వారు గుర్తు వచ్చి విచారించా’ వని అన్నాడు.

ఈ కబురు విన్న దమయంతికి సందేహం పూర్తిగా తీరింది. తల్లి దగ్గరకు వెళ్ళి :

‘అమ్మా! ఆయనను అంతఃపురానికి రప్పించి అనలు విషయం తెలుసుకోవాలి’ అంది.

అవిడ మహారాజుతో సంప్రదించి బాహుకుని రప్పించింది.

దమయంతిని చూస్తూనే బాహుకుడు కంటిరు పెట్టాడు. దుఃఖం పొంగిపొర్లింది. దమయంతి కూడా అదే దశలో వడింది కొంతసేపు యిద్దరూ దుఃఖించారు.

దమయంతి దుఃఖాన్ని దిగ్గమింగుతూ :

‘బాహుక! ఘోరారణ్యంలో భార్యను విడిచి వెళ్ళిన పురుషుని ఎక్కడయినా చూశావా? ఆమె ఎ అవరాధం చేసిందని విడిచి వెళ్ళాడో కనుక్కున్నావా? దేవతలను కూడా తిరస్కరించి అనురాగంతో వరించి, సంతానవతిని అయిన నన్ను అలా ఒంటరిగా వదిలి వెళ్ళడం న్యాయమనీ భావించాడా ఆయన? ధర్మార్థ కామాలు మూడూ కలిసి సాగించి, అనుభవిద్దాం అని అగ్ని సాక్షిగా వివాహం చేసుకున్న నన్ను విడవడం ధర్మమా?’

అని అడుగుతూంటే బాహుకుని కన్నుల వెంట అశ్రుధారలు కురిశాయి.

‘ఓ మహాసాధ్వీ! యింకా నీ మాటల తూలాంతో నన్ను వేధించకు.

మనకు కలిగిన క్లेशాలన్నీ కలిపురుషుని వగవల్ల వచ్చినవి. ఇప్పుడికి వాడు నన్ను విడిచాడు. కనుక యిక్కడకు రాగలిగాను.

అనురాగంతో ఆనందమయ జీవితం నాశమై పరపురుషుని వివాహ మాడుతుందని ఊహించలేకపోయాను. మీ వాన్నగారు నీ ద్వితీయ స్వయంవరం ప్రకటించడం వల్ల మా మహారాజును తీసుకు వచ్చాను’ అని రోదించాడు.

అప్పుడు దమయంతి :

‘నన్ను శంకించకండి. మీ రాజు కనిపెట్టడానికి గిరి ఆనందేశం వంపాను. నగరంలో స్వయంవర వచ్చావోలు మీకు కనబడ్డాయా? మా నాన్న గారికి మీ రెండుకు వచ్చారో తెలియదు. మీరు తప్ప ఇంత దూరం రథాన్ని ఒక్కరోజులో నడవగలవారు లేరని ఎరుగుదును. నా ఉపా నిజమయింది’ అంది.

బాహుకుడు కర్కెటకుని స్మరించాడు. అంతే! బాహుకుడు నలు దుగా సుంవర రూపంతో సాక్షాత్కరించాడు. నలదమయంతులు ఇద్దరూ ఒకరి నొకరు గాఢంగా ఆలింగనం చేసుకున్నారు.

వాడిపోతున్న నారు మడికి తొలకరి చినుకులు వడినట్లు వారి దుఃఖభర హృదయాలు ఆనంద గగనంలో విహరించాయి. మరునాడు తెలితెలి వారుతూండగా నలదమయంతులు అభ్యంగన ప్నానంచేసి సూతన వస్త్రాన్ని ధరించి మహారాజును నమిపించి నమస్కరించారు.

ఆయన వరమ సంకోషంతో వారిని ఆశీర్వదించి నగరంలో ఉత్సవాలు జరిపించాడు.

తన సేవకుడుగా ఉన్న బాహుకుడు నలుడని తెలియగానే ఋతు ఎద్దుడు వచ్చి క్షమార్పణ కోరాడు. అనంతరం వారివద్ద సెలవు తీసుకుని వెళ్ళాడు.

నలదమయంతులు కొంతకాలం ఇక్కడే సుఖభోగాలు అనుభవించారు

అప్పుడొకనాడు నలుడు :

‘నే నిప్పుడు పుష్కరుని ఓడించగల ద్యూత రహస్యాలు నేర్చుకున్నాను. వెళ్ళి వాడితో ఆడి, ఓడించి మన రాజ్యం సంపాదించి వస్తాను’ అని వెళ్ళి పుష్కరుని జూదానికి పిలిచాడు. పుష్కరుడు వరమ సంకోషంతో జూదానికి తిరిగి వర్యమూ ఓడిపోయి నలుని పొచాంమీద ఎడ్డాడు.

నలుడు వానిని క్షమించి :

‘నీ రాజ్యానికి ముప్పుపో’ అన్నాడు.

అనంతరం దమయంతినీ, విద్ధలనూ ఉప్పించి ధర్మమార్గాన సత్య పాలనం పొగించి వర్య వ్రజారంజకుడనే పేరు సంపాదించాడు.

అని మార్కండేయుడు ముగిస్తా :

ధర్మనందనా ! విన్నావుకదా !

అయిన ఎన్ని క్షేత్రాలు చదివా ధర్మమార్గం విడవక సత్యం తప్పక నడిచి నందువల్ల ముఖంగా జీవించి, కీర్తి సంపాదించాడు అన్నాడు.

గురుసేవ పత్యలితం ఇనుంది.

(ఇది ఆదివర్సంలోకథ. గురుసేవ ఎంత అవసరమో, దాని ఫలితం ఎంతటిదో గ్రహించాలి.)

ఆ రోజులలో ఒకానొక గురుకులంలో పైలుకు ~~అనే~~ పేరుగల ఉపాధ్యాయుడు ఉండేవాడు. ఆయన దగ్గర ఎందరో విద్యార్థ్యానం చేసేవారు.

ఆ రోజులలో గురుకులాలంటే చదువుకోవడానికి వచ్చే విద్యార్థులు ఆ ఆశ్రమంలోనే ఉండాలి. వారికి అన్న వస్త్రాలిచ్చి చదువు చెప్పించే భారం ~~అదే~~ మీద ఉండేది. నిరంతరం గురు సన్నిధానంలో ఆయన సేవచేస్తూ వినయ విధియతలతో విద్యనేర్చుకునేవారు. గురువుగారు కూడా వారిని తన బిడ్డలుగా చూసుకుని ఎవరికి ఏ విద్యయందు ~~అందించే~~ ఉన్నదో గ్రహించి ఆ విద్యనే నేర్పేవాడు. తనకు కావలసిన విద్యనేర్పగల గురువును అన్వేషిస్తూ విద్యార్థి తిరిగేవాడు. ~~అది అనాటి~~ గురుకులాలు.

అటువంటి గురుకులంలో పైలునివద్ద ఉదంకుడనే శిష్యుడుండే వాడు. ఈ ఉదంకుడు విద్యపూర్తిచేసుకుని సంప్రదాయం ప్రకారం గురువుగారి దగ్గర సేవవుతీసుకునే ముందు, చేతులు కట్టుకు నిలబడి, తలవంచి:

‘అచార్యా! గురుదక్షిణ ఏమివ్వాలో అజ్ఞాపించండి’, అన్నాడు

అప్పుడు పైలుడు చిరునవ్వునవ్వి, ఆశీర్వదించి:

‘నాయనా! నీ వంటి శిష్యుడు దొరకడం మా అప్పివ్వం. గురుదక్షిణ ఏమీ అవసరం లేదు,’ అన్నాడు.

ఉదంకుడు అలాగే ~~నిలబడి~~:

‘అచార్యా! గురుదక్షిణ ఇవ్వకుండా వెళ్ళడం న్యాయంకాదు. ~~కనుక~~ మీరు అజ్ఞాపించండి’, అన్నాడు.

వాని వట్టుదల, ధర్మనిరతిదూసే సంతోషంతో!

‘నాయనా! ఇంతకాలంగా నువ్వు చేసిన పేవను మించిన గురు దక్షిణ లేదు. అయితే నువ్వు తప్పదంటున్నావు కనుక ఆశ్రమంలోకి వెళ్లి అమ్మగారు ఏం కోరుకుంటారో అడుగు’, అన్నాడు పైలుడు.

ఉదంకుడు లోపలకు వెళ్లి గురువుగారిభార్యకు నమస్కరించి విషయం చెప్పాడు.

అప్పుడావిడ :

‘నాయనా! మీ గురువుగారి దగ్గర పొమ్మడనే విద్యనేర్చుకున్నాడు. ఆ రాజభార్య ధరించే కుండలాలు నాకు తెచ్చిపెట్టు’, అంది.

ఉదంకుడు వరమానందంతో బయలుదేరుకుండగా పిలిచి:

‘నాయనా! ఇంక నాలుగు రోజులలో నేను ఒక వ్రతం చెయ్యబోతున్నాను. అప్పటికి అవి తీసుకురావాలి’, అంది.

‘చిత్తం, శరీరం’ అని ఉదంకుడు బయలుదేరాడు.

కొంత దూరం వెళ్ళేసరికి ఎదురుగా ఒక మహావృషధిం మీద నాక పురుషుడు అడ్డుగా వచ్చి:

‘ఈ గోమయం భక్షించివెళ్ళు. అనుమానించకు. దీన్ని మీ గురువుగారు భక్షించారు’, అనగానే ఉదంకుడు మాట్లాడకుండా అది తిని, త్వరగా రాజుగారింటికి వెళ్ళాడు.

మహారాజు చిరునవ్వుతో ఆహ్వానించి, అతని సమాచారం అడిగి: ‘మీ రాకవల్ల మా జన్మ ధన్యమయింది. తురకరారు మహాత్ములు! ఏ పనిమీద వచ్చారో చెప్పండి’, అనగా గురువత్సికోరిక వివరించాడు.

మహారాజు వినయంగా:

‘ఓ విద్వాంసుడా! మీరు ఏదికోరినా ఇవ్వవలసిందే. ఇప్పుడు మీరు స్వయంగా అంతఃపురానికి వెళ్లి మహారాణిని ఆడగండి. ఆవిడ సంతోషంగా ఇస్తుంది’, అన్నాడు.

ఉదంకుడు క్షణాలలో అంతిపురికిపోయి తిరిగివచ్చి:

‘రాజా! మీరు విద్వాంసులతో పరిపాసాలాడుతా రమకో లేదు. మహారాణి అంతఃపురంలో లేదు’, అన్నాడు.

రాజు: ఓ మహాత్మా! క్షమించాలి. అవధిక్రమము నా భార్య కనబడదు. వంటివారు అటుచిగా ఉన్నారనీ అనలేను.

ఉదంతుడు: గుర్తుకు వచ్చింది మహారాజా! నేను వచ్చేదారిలో ■ మీరపాటు జరిగింది. ప్రయాణపు తొందరలో నేను కాళ్ళూ, చేతులూ, ముఖం కడగకుండా ఆచమించాను. ఇలాచెప్పి అప్పటి కప్పుడు అన్నీ ముగించి అంతఃపురానికి వెళ్ళి ఎదురుగా వినయంతో నిలిచిన రాణికి ■ రాకకు కారణం చెప్పాడు.

రాణి: విద్వాంసుల కోరిక తీర్చడం ■ విధి. ఇదిగో రత్న కుండలాలు తీసుకోండి. ఒకమాట. ఈ కుండలాలు దొంగిలించాలని చిర కాలంగా తక్షకుడు పేచి ఉన్నాడు. ■ కనిపెట్టుకుంటూ వెళ్ళండి.

ఉదంతుడు అవి తీసుకుని చక చక వస్తున్నాడు. కొంత దూరం వచ్చేసరికి దారివెంట ముసలి బిచ్చగాడు వానిని వెన్నంటి వస్తున్నాడు.

ఉదంతుడు సాయంకాలానికి ఒక చెరువు దగ్గరకుచేరి, కుండలాలు ఒడ్డున పెట్టి సంద్యావందనం ఆరంభించగా ఆ దొంగ వాణిని అవహించి పొరిపోయాడు.

ఉదంతుడు తిరిగి చూసేసరికి ■ దొంగవాడు పాములామారి ■ బిలంలో దూరాడు. దాన్ని తవ్వడానికి ఉదంతుడు శ్రమపడుతూంటే దేవేంద్రుడు వజ్రాయుధంతో ఆ బిలాన్ని వికారం చేశాడు.

దానిగుండా పోయి పోయి ఉదంతుడు నాగలోకానికిపోయి అనేక విధాల ప్రార్థనలు చేసినా తక్షకుడు కనిపించలేదు.

కనిపించకపోగా ఎదురుగా ఇద్దరు స్త్రీలు కూర్చుని తెలుపు పలుపు దారాలతో వస్త్రం నేస్తున్నారు.

■ వక్రాన్ని ఆరుగురు తిప్పుకున్నారు. ■ వన్నెండు అకులు ఉన్నాయి. ఎదురుగా అశ్వమీద ■ పురుషుడు కనిపించాడు. అందరినీ స్తుతించగా ఆ పురుషుడు వ్రణవృద్ధవదనంతో - 'నరక కోరుకో' అన్నాడు.

ఉదంతుడు: నాగలోకమంతా నా వశంలో ఉండాలి.

'అయితే ■ గుర్రం చెలితో గట్టిగా ఉడు' అన్నాడా పురుషుడు.

ఉదంకుడు ఉదగా నాగలోకంనిండా అగ్నిశ్వాసలు వ్యాపించాయి. ఆ మంటలకు కాళరీక కక్షకుడువచ్చి కుండలాలు పమర్పించి పాదాలమీద వడ్డాడు.

అప్పటికే కాలారీకం కావస్తున్నది. 'గురువత్సీ వ్రత సమయానికి ఎలాచేరడం?' అని విచారిస్తుండగా ఆ పురుషుడు తన గుర్రంయిచ్చి అదృశ్యం అయ్యాడు.

మరుక్షణంలో ఉదంకుడు గురువుగారి ఆశ్రమం దగ్గర దిగాడు. గుర్రం మాయమయ్యింది.

అప్పటికి గురువుగారివార్య అభ్యంగస్నానంచేసి వ్రతానికి సన్నద్ధురాలవు తున్నది.

ఉదంకుడు ఆవిడ పాదాలకు నమస్కరించి, కుండలాలు అర్పించి, ఆశీర్వాదం పొంది, గురువుగారి దగ్గరకు వచ్చాడు.

ఇంత ఆలస్యం ఎందుకయిందీ? గురువుగారు అశుగగా జరిగిన విషయాలన్నీ వివరించి అంతరార్థం బోధించమని కోరాడు.

'నాయనా! నీకు ఎదురువడిన పురుషుడు దేవేంద్రుడు. ఆ వృషభం ఆయన ఐరావతం. ■ గోమయం అమృతం. అది భక్షించక పోతే సువ్య నాగలోకంలో జీవించవు.

నాగలోకంలో స్త్రీలను చూకావే, వారు ధాత-విధాతలు.

నలుపు తెలుపు దారాలు రాత్రింబవళ్ళు. ■ క్రాన్నితిప్పే ఆరుగురూ ఋతువులు. వన్నెండాకులా మాసాలు. ఆ చక్రం సంవత్సర రూప మయిన కాలచక్రం.

అక్కడ కనిపించిన పురుషుడు దేవేంద్రుడు. ఆ గుర్రం అగ్ని హోత్రుడు.

ఇదంతా ఎందుకు జరిగిందంటే ఇంద్రుడు ■ ప్రాణమిత్రుడు. మువ్వ వా శిష్యుడవు తనక నీకు అపాయం జరగకుండా కాపాడాడు. ■ వలె వినయ విధేయతతో, గురుకుశ్రావణేని విద్యనేర్చుకునే వారిని ఎప్పుడూ దేవతలు కాపాడుతారు. ఇకమిప్పు మీ ఇంటికి వెళ్ళు. నీకు 'సర్వకథానా కలుగుగాక', అని గురువుగారు ఆశీర్వదించాడు.

కులంకాదు గుణం ప్రధానం

(ఇది ఆరణ్యవర్ణంలో మార్కండేయ మహాముని చెప్పిన కథ. దీన్నిబట్టి, కుల వర్గ వివేషాలు ఈనాటి నాగరక సమాజంలో బలహీనంగా ప్రాచీన కాలంలో ఉండేవి కావనీ, మంచి విషయం ఎవరి దగ్గర ఉన్నా గ్రహించవలసివడేవని తెలుసుకోవాలి.)

కులం కారణంగా ఉన్నత స్థానాలు, మర్యాదలు యివ్వడం ఈ నాడు పెరిగినంతగా భారతకాలం నాడు లేనేలేదు. గుణం ప్రధానంగా మనిషిని మర్యాద చేయడం అందరూ ఎరిగింది. ■■■ అంతే అంతం యిది.

ఒకనాక గ్రామానికి సమీపంలో ఒక వనం. ఆ వనంలో ప్రకాంత ప్రదేశం. అక్కడొక చిన్ననది. ■ నది ఒడ్డునే చక్కని నిడనిచ్చే పెద్ద చెట్టు. ఆ చెట్టు క్రింద కూర్చుని ఒక విప్రుడు తపస్సు చేసుకుంటూ, మధ్యాహ్నం కాగానే గ్రామంలోకి వెళ్ళి భిక్షులనం చేసి తీవ్రతం గడుపు తున్నాడు.

అలా తపస్సు చేసుకునే రోజులలో ...

ఒకనాడు —

అయన భిక్షులను తీచే సమయంలో చెట్టుమీది కొంగ రెట్టవేసింది. ■ ఆయన మీద పడింది.

అంతలో ఆయనకు చాలా కోపం వచ్చింది. అంతే: కన్నులు ఎర్రకీసి పైకి చూశాడు.

■ మరొక మరుక్షణంలో ■ కొంగ మాడి పడిపోయింది.

అయన యథాప్రకారం గ్రామంలో భిక్షువెళ్ళి, ఒక యింట గుమ్మంలో ■■■: 'తపతి: భిక్షం దేహి', అన్నాడు.

■ మాట చెబిని వడగానే యింట్లోని గృహండ్లి అయనకు భిక్ష తీవ్రమై పంటయింటి పంట పడిపోయింది.

అదే సమయానికి ఆమె భర్త దూర ప్రయాణం చేసి యింటికి వచ్చాడు.

భర్తను చూడగానే ఆమె చల్లని నీటిలో ఆయన పాదాలు కడిగి, వినన కర్రతో కొంతసేపు విసిరి, బోజనం చేయించి, వరుండాక, భిక్ష తీసుకుని వీధిలోకి వచ్చింది.

అక్కడ నిలబడ్డ ముని కోపంగా చూశాడు. అప్పుడామె :

‘స్వామి! మీ కోపానికి మాదిబోయే కొంగనుకాదు. భర్తను సేవించిన అనంతరమే మరెవరి విషయమయినా చూసుకుంటాను. పతి సేవను మించిన పరమార్థం వేరే లేదు, నాకు’

అని నిలబడింది.

అప్పుడా ముని తెల్లబోయి :

‘అమ్మా! ఎక్కడో, అడవిలో జరిగిన నా కథ నీకు ఎలా తెలిసింది? నాకు శ్వాసబోధ చెయ్యి తల్లీ’, అని ప్రార్థించాడు.

గృహిణి : ‘మునిశ్వరా! ఇక్కడకు కొద్ది దూరంలో మిథిలానగరం ఉంది. అక్కడ ఒక బోయవాడు మాంస విక్రయం చేసే జీవితం గడుపు తున్నాడు. వానిపేరు ధర్మవ్యాధుడు. ఆయన మీకు పర్యవీక్షణాలూ బోధిస్తాడు, వెళ్ళండి’, అంది. ఆయన బయలుదేరి నడిచి నడిచి మిథిలా నగరం చేరాడు.

నగరంలో అడుగు పెడుతూనే ధర్మవ్యాధుని నివాసం గురించి అడిగి, తెలుసుకుని ఆ ప్రాంతానికి చేరాడు.

అక్కడ రకరకాల జంతువుల మారసాలు చూసి దూరంగా నిల బడ్డాడు.

వచ్చిన మునిని అంత దూరంలో చూసి ధర్మవ్యాధుడు ఎదురుగా వెళ్ళి నమస్కారం చేసి :

‘అర్యా!’ ప్రవాసాలు. మిమ్ము వా దగ్గరకు వంపిన పతివ్రతా శిరోమణి క్షేమంగా ఉన్నదా! అని అడిగాడు.

వచ్చిన మునికి మతిపోతోంది.

‘అక్కడ ఆ యిల్లాలు కొంగ విషయం చెప్పింది. ఈ ధర్మ వ్యాధుడు ఆ వ్రతవ్రత క్షేమం అడిగాడు. ఇంతకాలంగా తనన్ను చేసినా ఏ క్షేత్ర సాధించ లేకపోయాను.

అవిధ వ్రతవ్రత క్షేత్ర ఆ వ్రత దీక్షతో దూరదృష్టి వచ్చి ఉండ వచ్చు.

జంతువుల మాంసం అమ్ముకునే ఈ కనాయి వానికి ఇంత క్షేత్ర ఎలా వచ్చింది’ అని ఆలోచనలో పడ్డాడు.

అది గ్రహించి ధర్మవ్యాధుడు :

‘స్వామీ : ఈ మాంసపు వానస మీరు భరించలేరు. ఎందుకై యిండికి వెడదాం. నాకు యింతటి క్షేత్ర ఎలా వచ్చిందని ఆలోచిస్తున్నారు కదూ! వ్రత్యక్షంగా మీకు చూపిస్తాను’

అని విషయంగా యిండికి తిసుకువెళ్ళాడు. వెదుకూనే వాకిట్లో మంచంమీద వదుకున్న, మునలి తండ్రి పొదాలకు నమస్కరించి, ఆయన యోగ క్షేమాలు విచారించి, లోపల గడవలో ఉన్న తల్లికి నమస్కరించి, వెనుక పేనచేసి :

‘స్వామీ : ఇదే నేను చేసేది. మనం ఎన్ని వ్రతాలు చేసినా, పూజలు జరిపినా, తల్లి దండ్రులను సేవింతుకోకపోతే ప్రయోజనం లేదు.

కొమ్మిది మాసాలు గర్భంలో మనలను భరించి, వ్రతవ్రతదనవడి, మనకు జన్మనిచ్చి, నాలుగైదు సంవత్సరాల వయసు వచ్చే వరకూ మన ఆరోగ్యం కోసం ఆ తల్లి ఎన్నో అవస్థలు పడుతుంది.

అటువంటి తల్లి ఋణం ఎన్ని పేవలు చేసినా తీరుతుందా :

అలానే మన భవిష్యత్తుకు పూరాలు చేసి, మనకోసం ఎన్నో బాధలు పడే తండ్రి ఋణం కూడా తీరదు.

అయినా వారిని సేవింతుకోవడం వల్ల కొంత ఋణ భారం తగ్గుతుంది.

భా. దీ. 7

విరిని సేవించు కోవడం కంటే నేను చేసే సాధన ఏమీలేదు. దాని వల్ల నే ~~నేను~~ ముఖంగా ప్రశాంతంగా బ్రతుకుతున్నాను. తల్లిదండ్రులను సేవించుకుంటూ అలుబిడ్డలను రక్షించుకుంటూ జీవితం వదులుతున్నాను. అంతే! మరేంలేదు. మీకు మరో సందేహం కలిగి ఉంటుంది. మాంసం అమ్ముకుని బ్రతుకుతున్నాను కదా! ~~అది~~ జీవహింసకదా, దానివల్ల పాపంకదా అని. ఇక్కడ తమ ~~దేవుని~~ వరమే రహస్యం చెప్పాలి.

■ ధర్మ సూక్ష్మం అంటే-

■ భూగోళంలో ప్రాచీకోడి ~~అంటే~~ ఒక దానిమీద ఆధారపడి మరొకటి జీవిస్తున్నది. రెక్కలు విప్పుకు ఎగిరే పక్షులూ, నాలుగు కాళ్ళ జంతువులూ యివే ప్రాణులని మీరు అనుకుంటున్నారు. మీరు తినే ధాన్యం, కాయగూరలు, పళ్ళు అన్నింటిలోనూ జీవం ఉన్నది. అయితే అవి పక్షులవలె ఎగరడం లేదు కనుక జీవం లేదనుకోవడం న్యాయమా!

జీవి బ్రతికి, పెరగడానికి మరోజీవం బలికాక తప్పదు.

అలాకాదు, యిదే జీవహింస అంటారా!

నేను మానినంతలో నా దుకాడానికి వచ్చేవారందరూ మాంసాహారం వదులుతారా! అందుచేత మీరు ఈ అనుమానం వదిలేయండి. ప్రాణాలు నిలుపు కోవడానికి అవశ్యకమయిన ఆహారంకోసం జరిపేది హింసకాదు.

మరొకమాట: **■** జంతువులను ఎవరో సంహరించి తెస్తారు. నా వృత్తి ధర్మానుసారం **■** విక్రయం చేసి బ్రతుకుతాను.

వ్యాపారంలో దొంగ తూకాలూ, అధిక లాభాలూ నేనెరుగను.

నా ధర్మాన్ని నేను **■** వర ధర్మాన్ని స్వీకరించను. ఆకలి గొన్న వారికి **■** అన్నం పెడతాను. నా మీద ఆధారపడి జీవించే వారందరి యోగక్షమాలు తెలుసుకుంటాను. ఇరుగు, పొరుగులవారి కష్ట సుఖాలలో భాగం వండు కుంటాను.

అన్నిటిని మించిన విషయం -

ఈ మనస్సు ఉన్నదే యిది స్థిరంగా నిలబడదు. ముందు దీన్ని లొంగదీయ్యాలి. రాగద్వేషాలకు అతీతంగా ఉండాలి. నిర్మల బుద్ధితో నిరంతరం పరమేశ్వరారాధనం చెయ్యాలి.

నేను చేసేది యింతే : మాత్రం చెయ్యగలిగితే మనకు ఏ బాధయూ ఉండవు. ఈ జీవితం ఎంతవరకూ పరోపకారానికి ఉపయోగపడితే ధన్యం !' అని బోధించాడు.

గొడ్డు మాంసం అమ్ముకుని జీవించే బోయవాడు ప్రబోధంతో మనస్సు నిర్మలమై వ్రణాంతంగా వద్ద సెలవు తీసుకుని తనస్సు నీసుకునేందుకు వెళ్ళాడాయన.

సుందోపసుందులు

(ఇద్దరు తమలో తాము పోట్లాడుకొని ఇద్దరూ నాశనమవడాన్ని సుందోప సుందన్యాయ మంటారు.)

ఈ నాటికి మారుమూల వల్లెలలోనే కాక, మహానగరాలలో కూడా భారత సంస్కారం కలవారు ■ సామెత వాడుతుంటారు. సుందోప సుందుల వలె కొట్టుకుంటున్నారు అని. ■ కథ భారతం ఆదివర్సంలో నారదుడు వినిపిస్తున్నాడు.

ధర్మరాజా :

హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపుల కథ ఎరుగుదుపు కదా ! వారి వంశ ములో కుంభుడనే పేరు గల రాక్షసుడుండేవాడు. వీరు మహాబలశాలి. ఈ బలశాలికి ఇద్దరు కుమారులు.

వారు మహా భయంకర దేహులు. పెద్దవాడు సుందుడు. వాడి తమ్ముడు ఉపసుందుడు. ఇద్దరూ ఎంతో అన్యోన్యంగా ఉండేవారు. వివిషయంలోనూ వారికి అభిప్రాయ భేదం లేదు.

నిరంతరం ఒకరినొకరు విడువకుండా కలిసి తిరిగి వారు.

అలా ఉండగా వారికి తమ పూర్వీకుల వలె త్రిలోకాలనూ జయించాలనే కోరిక కలిగింది. కలగగానే వింధ్యపర్వతం చేరి ■ గిరి శిఖరం మీద వచ్చాననం వేసి తపస్సు ఆరంభించారు. అన్నపానాలు విడిచేశారు.

వాయువునే ఆహారంగా గ్రహిస్తూ, ఒందికాలి బొటనపైలుమీద నిలిచి తీవ్రదీక్షతో సాధన చేస్తున్నారు. ■ తపస్సు వేడికి మంటలు లేచేవి. ఎలా అయినా ■ నోదరుల తపస్సుకు భంగం కలిగించాలని దేవ తలు ఎన్నో ప్రయత్నాలు చేశారు. వారు చలించలేదు. ధ్యానసమాధిలోనే ఉన్నారు.

బ్రహ్మ ప్రత్యక్షమై వరం కోరుకోమన్నాడు.

ప్రపంచంలో అత్ర శత్రు విద్య అంతా తమకు రావాలనీ, ఇంద్ర శాల మహేంద్రశాఖ విద్యలు తమ అధీనంలో ఉండాలనీ, తమకుతమకు

వైరం వచ్చి ఒకరినొకరు చంపుకుంటే తప్ప మరెవరివల్ల చావు రాకుండా దీని కోరుకున్నారు.

అనుగ్రహించి బ్రహ్మ అదృశ్యమయ్యాడు.

వారు తమ నగరం చేరి సేనలతో విజయ యాత్రకు బయలు దేరారు.

ముందుగా అమరావతిని స్వాధీనం చేసుకున్నారు. అనంతరం భూలోకం, నాగలోకం, యక్షరాక్షస లోకాలన్నీ పశవరుచుకున్నారు.

పెద్దపులి రూపాలతో, సింహకారాలతో గుహలలో దూరి అక్కడ తవస్సు చేసుకునే ముసులము హింసించే వారు.

అశ్రమాలలో ప్రవేశించి యజ్ఞసామగ్రిని విరిచి, విసిరేసే వారు.

ప్రపంచం అంతటా తిరుగుతూ సాధు, నజ్జన హింసతో, తీర్థ స్త్రీ బలాత్కారాలతో జీవితం నడుపుకున్నారు.

ప్రపంచంలో ఏ ప్రాంతానికి శాంతి లేదు. అంతటా దీనారావాణి, హాహాకారాలు. ఏ పూట ఎవరికి కీడు మూడుకుందో తెలీదు. ఏ రాత్రి ఏ నగరం శృశానం అవుతుందో తెలీదు.

అలా భయానకంగా ఉన్న సమయంలో దీవకబా, ముసులూ కలిసి బ్రహ్మను ప్రార్థించగా ఆయన విశ్వకర్మను పిలిచి:

‘మహాశిల్పీ! ప్రపంచంలో ఎంతటి వారి నయినా నరే కమచూపుతో అకర్షించి పాదాక్రాంతం చేసుకోగల సుందరీమణిని సృష్టించు అన్నాడు.

అలోచించాడు విశ్వకర్మ.

ఇంతకుముందు నిర్మించిన సుందరరూపాలన్నీండినించి అందాన్ని మవ్వగింజంత (తీలాంశ) తీసి ఒక అందగత్తెను రూపొందించాడు.

కలిగోరు సుందరి కమరేవళి పరమా అంకా లావణ్యం జాలువారు కుప్పది.

తీలాంశగా తీయడం వల్ల ఆమెను తీలోత్తమ అని పేరు పెట్టారు.

ఆమె బయలుదేరింది.

దేవతా నాయకు లందరికీ కన్ను చెపరింది. దేవేంద్రుడు వెయ్యి కళ్ళూ విప్పి చూశాడు. అంతటి అందగత్తె అంచనడకలతో, శాలిఅందెల రవళి ఎందరినో మోహింపజేస్తూ సాగిసాగి సుందోపసుందులున్న వనానికి వచ్చి విలాసంగా విహరిస్తున్నది.

అది వింధ్యగిరి శేఖరం.

అక్కడ విశాలమయిన సాలవృక్షం.

ఆ చెట్టు నీడలో రకరకాల పానపాత్రలు.

కనులు మిరుమిట్లుగాలిపే కామినీ జనం.

హంసతూలికాకల్పాలు.

వింశామరలతో సుందరీమణులు.

కమ్మని కంఠాలతో పాటలు.

ఆ పాటలకు అనుగుణంగా అందెలవతులతో, గజాల గంగలలతో, చూపుల మిలమిలలతో సుందరాంగుల నాట్యాలతో ఆ నోదరు లిద్దరూ వరమ సంతోషంగా ఉన్నారు.

అటువంటివారి అల్లంక దూరంలో వయ్యారంగా వయిట కారుస్తూ కనులు త్రివ్యకూ, తన అందాన్ని ఒకటోస్తూ నిలిచింది తిలోత్తమ.

మైకంలో ఉన్న అన్నదమ్ము లిద్దరూ ఆ సుందరిని చూస్తూనే కోరమీసం ఎగదువ్వకూ, పానపాత్రలు కారవిడిచి, ఆక నిండిన కనులతో, రావణీవితో, ఆమె వయిపే అడుగులు వేశారు.

ఇద్దరూ దగ్గరగా వేశారు.

ఆమె భయాన్ని, సిగ్గునీ, అభిసయిస్తూ, కారుతున్న పైట వరి తేస్తున్నట్టు నవించి, వెనుదిరిగి ఒరచూపుతో యిద్దరినీ రెవ్వగట్టింది.

ఒకడు కుడిచెయ్యి అందుకుంటూండగా రెండవవాడు ఎడమచెయ్యి వట్టుకున్నాడు.

బలమదం, ధనమదం, రాజ్యమదం, వరసాదం అన్నిటికీ మద్యపానమదంలోపున్న వారిని చూసి తిలోత్తమ ఒక కందితో నుందుని రెండవ కందితో ఉపసుండుని రెచ్చగొట్టింది.

“తమ్ముడూ! అన్నగారి భార్య తల్లితో సమానం. నువ్వు దీన్ని తాకకూడదు” అన్నాడు నుండుడు.

“తమ్ముని భార్య కోడలితో సమానం. నువ్వు దూరంగా వెళ్ళు” అన్నాడు ఉపసుండుడు.

మీరిద్దరూ తేల్చుకోండి, ~~అది~~ దూరంగా నిలబడి యిద్దరి వయిపూ కోరదూపులై విసిరింది తిలోత్తమ.

కామమదంతో రెచ్చిపోయిన ఉభయులూ ఒక్క తెలియకుండా ఒకరినొకరు పిడిగుద్దులతో, మోకాటిపోటులతో కొంతసేపు యుద్ధం సాగించారు.

అంతలో గదాదండాలు అందుకున్నారు.

ఆ గదా మాతాలతో వారి శరీరాలు నీలి రక్తధారలు పెరి ఏరుల్లా ప్రవహించాయి.

అంతే వర్షక వేహాలయిన అన్నదమ్ము రిద్దరూ నదీ ప్రవాహంలో బండరాళ్ళవలె నేల కూలారు, అని నారదుడు ~~అ~~ ముగించి,

నాయనా! కామపికాది ఎంత చెడ్డదో చూశావా, అన్నాడు.

విద్య వివేక హేతువు :

(ఈ కథ అరణ్య పర్యంలో ఉంది)

విదేశా దేశాన్ని పాలించే జనక మహారాజు అస్థానంలో నంది మహా విద్వాంసుడు ఉండేవాడు.

విదేశా మహా విద్వాంసుడై నందితో వాదించి గెలవలేక పోతున్నాడు. అందరినీ ఓడించిన అహంకారంతో ఉన్న నంది :

‘నాతో వాదించి ఓడినవారిని నది ‘ప్రవాహంలో ముంచేస్తాను’, అని ప్రకటించాడు.

అలా ఎందరినో నదిలో తోయించి సగర్వంగా ఉన్నాడు నంది.

■ రోజులలో —

ఉద్ధాంకుని శిష్యుడైన కహోదురు విదేశా చేరి నంది చేతులలో ఓడిపోయి ప్రాణాలు విడిచాడు.

అప్పటికి గర్భవతిగా ఉంది కహోదురి భార్య సుజాత. భర్త మరణవార్త విని ఎంతో దుఃఖించింది. గర్భంలో ఉన్న శిశువు మీద మమకారాన్ని చంపుకో లేక వివారాన్ని విడనాడి జీవితం గడుపుతూ కొంత కాలానికి కుమారుని కన్నది.

■ బాలుడు తండ్రి కావంపల్లె ఎనిమిది వంకరలతో పుట్టాడు. అందువల్ల అంటూ వానిని ‘అష్టావక్రకు’ అని పిలిచేవారు.

పన్నెండు సంవత్సరాలు గడిచాయి. అప్పటికి అష్టావక్రకునికి తన తండ్రి మరణ కారణం తెలిసి, నందితో వాదనకు బయలుదేరి విదేశా రాజ్యానికి వచ్చాడు.

‘నిండా పన్నెండేళ్ళు రాని బాలుడు నందివంటి పుష్కల విద్వాంసుడై వాదించడమా!’ అని ద్వారపాలకుడు నిరోధించాడు.

‘ద్వారపాలకా! విద్యకు వయస్సుతో నిమిత్తం లేదు. జాట్లు నెరసి వయస్సు ముడిరినవాడు మహా విద్వాంసుడని అనుకోకు’, అని వాదిస్తుండగా అటు వచ్చిన జనక మహారాజు :

'అర్యా! మా ఆస్థాన విద్వాంసుడు వండి ప్రచండ సూర్య నముడు. ఆయన ముందు మిగిలిన విద్వాంసులందరూ చిన్న చిన్న నక్షత్రాలవలె ~~గల~~ ~~వి~~ బోకుంటారు' అనగా అష్టావక్రకుడు :

'మహారాజా! నా వంటి వాడెవరూ మీ నల్లా భవవానికి వచ్చి ఉండరు, అన్నాడు.

'అయితే ముప్పది అవయవాల్తో, వన్నెందు అంశంతో ఇరువది నాలుగు వర్షాలతో మూడు వందల అరువది రేకులతో ఉండే దానికి ఎరిగిన జ్ఞానివా నువ్వు?' అని జనకుడు ప్రశ్నించాడు.

'మహారాజా! ముప్పది దిశలు అవయవాలు, అమావాస్యలు వన్నెందు, పూర్ణిమలు వన్నెందు, ఈ ఇరువది నాలుగు వర్షాలు, వన్నెందు నెలలు అంశలు, మూడు వందల ~~అరువది~~ రోజులు రేకులు, అటువంటి సంవత్సర రూపమయిన కాలచక్రం మీకు నమస్త కళ్యాణాలు కలిగిండుగాక', అన్నాడు.

జనకుడు : ~~అది~~ గుర్రాలంబువలె కనిపిస్తు. హఠాత్తుగా డేగలా మీద పడే ఆ రెండిటిని ధరించే దెవరు :

అష్టా : మహారాజా! అవి మీ క్రతువుల గృహాల మీద పడకూడదని కోరుతున్నాను. ప్రాణ నామాంతో ఉండే ఆ రెండు తత్త్వాలవల్ల విద్యుత్తు పుడుతుంది. ~~దీని~~ మేఘం ధరిస్తుంది.

జన : కన్ను మూయుకుండా నిద్రించేది ఏది :

అష్టా : నిరంతరం నీటిలో ఉండే చేప.

జన : జన్మించినా చైతన్యం లేనిది ఏది :

అష్టా : ~~పక్షి~~ పెద్ద గ్రుడ్డు.

జన : హృదయం లేనిదేది :

అష్టా : బండరాయి.

జన : ఓ వేదవేత్తా! ఇప్పుడు మీరు మా మండపానికి వచ్చి వాదన సాగించవచ్చు అని సౌదరంగా తీసుకు వెళ్ళాడు.

చూకాను మహావిద్యాంసుడు వంది. అష్టావక్రుడు ఆయనను సమీపించాడు.

వంది : **అష్టా :** నిద్రపోయే పింహన్ని శేవకు. కాంకూట విషభరిత మయిన పాము వడగ మీద కాలుపెట్టకు.

అష్టా : మహారాజా ! పర్వతాలన్నీ మైనం కంటి చిన్నవి. లేగదూడలు అంటోకుకంటే చిన్నవి. రాజులందరూ జనకునికంటే అల్పులు. దేవతలలో యింద్రుని వలె, నరులలో శత్రుముడుగా ఉన్న మహారాజువు మువ్వ. **వి** విద్యాంసుడైన **వి** వందెని వాదానికి రమ్మనంది. ప్రారంభిస్తున్నాను నా వాదం.

అగ్ని ఒకటి అయినా అనేక రూపాలలో ప్రకాశం ఇస్తుంది. సూర్యుడొక్కడే సర్వలోకాలకు వెలుగు. దేవేంద్రుడొక్కడే ఏకైక వీరుడు. పితృ దేవతావతి, యముడొక్కడే, అని ప్రారంభించాడు, వంది.

అష్టా : వందీ ! ఇంద్రుడు - అగ్ని నిరంతర స్నేహబంధంతో ఉండే దేవతలు. అలానే పర్వత నారదులు. అశ్వినీ దేవత లిద్దరు. రథా **వి** వక్రాలు రెండు. సతీవతులు ఇద్దరు.

వంది : ప్రాణికోటి అంతా దేవమానవ తిర్యగ్రూపాలు మూడు ధరిస్తుంది. ఋగ్యజుస్సామాలు మూడే వేదాలు. ప్రాతర్మాధ్యాహ్నాక సాయం సవనాలు మూడు. స్యర్థ మర్త్య పరకాలు మూడే లోకాలు. అగ్ని, సూర్య చంద్రులు ముగ్గురే జ్యోతి స్వరూపులు.

అష్టా : బ్రహ్మచర్య, గార్హస్థ్య, వాసవస్థ, వన్యాశ్రమాలు నాలుగు. బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర కాకులు నాలుగు. దిక్కులూ నాలుగి. ప్రాశస్త్య, దీర్ఘ, ప్లవ, హల్లు భేదాలతో శబ్దం నాలుగు రకాలు. పరా, వశ్యంతి, మధ్యమ, వైశరీ అని వాక్కు నాలుగు రకాలు.

వంది : గార్హవశ్య, దక్షిణాగ్ని, అహవనీయ, సభ్య అవశ్యం అనే అవస్థా భేదంతో యజ్ఞాగ్ని **వి** విధాలు. పంక్తి ఛందస్సుకి

పొదాలు అయిదు. దేవ, పితృ, ఋషి, మమష్య, భూత, యక్షాః అయిదు. కమ్మ, ముక్కు, చెవి, నాలుక, వర్మం విశ్వానంద్రియాలు అయిదు. విపాక, ఇరావతి, వితస్త, వంద్రతాగ, శకుద్రు వామాలతో ప్రత్యాక మైనది వంచనాదం.

అష్టా : బాంకా! అగ్ని స్థావరవేళ అపుంసు దక్షిణ ఇవ్వారి. అరుణుకువులే సంవత్సర కాల వక్రాన్ని నడుపుతాయి. సుప్తకో కలిసి శ్వానంద్రియాలు ఆరు. కృత్తికలు ఆరు. యక్షాలు ఆరు.

వంది : విద్వాంసుడా! అవు, దున్న, మేక, గుర్రం, కుక్క, పిల్లి, గాడిద - ఇవి ఏడా గ్రామాలో ఉండే జంతువులు. సింహం, శార్ఙ్గాణం, లేడి, తోడేలు. ఏనుగు, వానరం, భల్లూకం - యిది. ఏడా వన్యమృగాలు. గాయత్రి, బృహతి, జగతి, అతి జగతి, వంత్రి, త్రిష్టుప్, అమృష్టుప్, భేదాంతో భందస్సు ఏడురకాలు. అత్రి, పుంస్త్య, క్రతు, మరీచి, అంగిరస, వసిష్టులు నవ్త మహర్షులు. ధూప, దీప, నైవేద్య, ఆచమన, గంధ, పుష్ప, తాంబూలాదులు కూడా ఏడే.

అష్టా : కులాదండాన్ని బందించే సూత్రాలు ఎనిమిది. సింహాన్ని సంహరించే శరభ మృగానికి ఎనిమిది పొదాలు. యజ్ఞశాల పిల్లి వంలో యూవస్థంతానికి కోతాలు ఎనిమిది. వసువులు ఎని ముందుగురు.

వంది : పితృయజ్ఞవేళ అగ్నిని ఉపాసించే సామిధేను మంత్రాలు తొమ్మిది. ప్రకృతి, పురుష, అహంకార, మహత్తత్త్వ, వందతన్మా క్రతు తొమ్మిది. సంయోగం వల్లనే సృష్టి సాగుతున్నది. బృహతీ భందస్సుకు ప్రతిపాదంలోనూ తొమ్మిది అక్షరాలు. గణితకాన్త్రం యావత్తూ తొమ్మిది అంతెంమీద బాధించి ఉంది.

అష్టా : దిక్కులువది. గర్భంలో పుడు వది మాసాలుంటాడు. రోగి, దరిద్రుడు కోకార్తుడు, రాజదండితుడు, వృత్తిలో మోసపోయిన వాడు, పిచ్చివాడు, కాముకుడు, అనూయాపరుడు, మూర్ఖుడు, మోసపోయిన వాడు వదిమంది నిందార్తులు. గురువు, తండ్రి,

పెద్దన్నగారు, ప్రభువు, మాతామహి, పితామహులు, మేనమామ, మామగారు, తండ్రిసోదరులు, కుటుంబంలో వృద్ధులు ఈ దినమంది పూజింప దగినవారు.

ప్రాణికి పది దశలు :

గర్భవాసం, జననం, బాల్యం, కౌమారం, పౌగండం, కైకోరం, యౌవనం, ప్రౌఢత్వం, వార్ధక్యం, మృత్యువు.

వంది : ప్రాణి కోటికి యింద్రియాలు పదకొండు. విషయాలు పదకొండే. జ్ఞాన, కర్మేంద్రియాలతో మనస్సు కలిసి పదకొండు శబ్ద, స్పర్శ, రూప, రస, గంధాలు జ్ఞానేంద్రియ విషయాలు.

మాట, వని, నడక, మలాదుల విసర్జన, భార్య సంయోగం యివి కర్మేంద్రియాలు చేసే పనులు. వీటి మననం మనస్సు చేసేపని. ఇవి పదకొండు.

కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మాత్సర్య, రాగ, ద్వేష, హర్ష, శోక, అహంకారాది వికారాలు పదకొండు.

మృగ, వ్యాధి, సర్ప, అక్షై కపాద, అహిర్నుధ్య, కపాతి, పిషాకి, నిర్పతి, దహిన, స్థాణు, ఈశ్వర - వీరు వికారక రుద్రులు.

అష్టా : పసివాడా ! మాసాలు పన్నెండు. జగతీ భందస్సుకి అక్షరాలు పన్నెండు. ప్రాకృతయజ్ఞం పన్నెండు రోజులు సాగుతుంది. అదిత్యులు పన్నెండుగురు.

వంది : తిథులలో త్రయోదశి మంచిది. భూమిమీద పదమూడుద్వీపాలు ఉన్నాయి అది ఆగిపోయి అలోచన ఆరంభించగా,

అష్టాపత్రుడు : మహారాజా ! మి విద్వాంసుడు క్లౌకం నగం చదివి విరమించాడు. మిగిలింది మి చెబుతా.

శేకి దానవునితో మహావిష్ణువు పదమూడు రోజులు యుద్ధం చేసాడు. వేదంలోని అతిజగతి భందస్సు పదమూడక్షరాల్ని పరిమితితో పడుస్తుంది. అనగా, వంది తల వంచేకాదు.

నియమానుసారం వంది తనకు తానే నదిలో మునిగిపోయాడు. మనకు ఎంత విద్య ఉన్నా, వయస్సు మీరినా, వివేకాన్ని దిగమ్రుంగి అహంకారంతో నడుచుకునే వారు వంది వలెనే పసివారి వ్రజ్జముందు పశనమయిపోతారు.

విద్య వినయాన్ని కలిగించాలికాని గర్వ హేతువు కరాదు.

విద్యా దీక్ష

(ఈ కథ ఆదివర్సంలో ౧౯౧౧ విద్యాభ్యాస సమయంలో యితర వ్యవహారాల మీద మనసు పోనివ్వకుండా దీక్షగా వదిలితే మంచి ఫలితాలు సాధించగలం అనికదా ఈ కథ ద్వారా భారతం చేసిన హితబోధ)

చాలా రోజుల త్రితం మాట !

కళ్యాణుడు అనేముని ఉండేవాడు. ఆయనకు దితి, అదితి అని ఇద్దరు భార్యలు. దితికి కలిగిన పిల్లలు రాక్షసులు. అదితి పిల్లలు దేవతలు.

ఈ అన్నదమ్ములు నిరంతరం యుద్ధాలు చేసుకుంటూనే ఉండే వారు. ఒకప్పుడు వారు, ఒకప్పుడు వీరు గెలిచేవారు.

■ సాగుతోంది.

అందులో రాక్షసులకు గురువు కుక్రవాద్యులు. దేవతల గురువు బృహస్పతి. ■ రాక్షసగురువు చాలాకాలం తనస్సు చేసి మృతనంజీవనీ అనే విద్య సాధించాడు. దానివల్ల యుద్ధంలో వచ్చిన రాక్షసులందరినీ మళ్ళీ ప్రతికించేవాడు.

అప్పటికింకా దేవతలు అమృతపానం చెయ్యలేదు. కనుక వారు వచ్చిపోయేవారు. అది చూచి బృహస్పతి తనకుమారుడయిన కుక్రవాదిని పిలిచి కుక్రవాద్యుల దగ్గర మృత నంజీవనీ విద్య నేర్పుతురమ్మని పంపాడు.

కడుడు కుక్రవాద్యుల దగ్గరకు వచ్చి:

‘శ్రీగురుభ్యోనమః’ అని పాదాలమీద వ్రాలి:

‘నేను ఆంగీరస పంతుడను, బృహస్పతి తనయుడను. నన్ను కడుడు ■ పిలుస్తారు. మీ వద్ద విద్యాభ్యాసానికి వచ్చాను’ అన్నాడు.

కుక్రవాద్యులు ■ కుక్రవాని వివరాలు విని చాలా సంతోషించి:

‘నాయనా! చాలా ఆనందం’ అని ఆశీర్వదించి తన ■ క్రమంలో ఉండమన్నాడు.

కడుడు రోజూ సూర్యోదయంకాకుండా లేచి శాంక్యశాస్త్రాలు ముగించి సంధ్యావందనలు యథావిధిగా సాగించి గురుకుటావ వేస్తున్నాడు.

కుక్రదాద్యులవారికి దేవయాని ~~అ~~ కూతురుంది. ఆ అమ్మాయి చాలా అందగత్తె. అందులోనూ వయస్సు వదపోరు దాడింది.

ఆ పిల్లకి కడుడు మీద మనసు వడింది. అనేకవిధాల ~~ఆ~~ ప్రేమను వ్యక్తంచేసింది. ~~అది~~ తన విద్యాభ్యాసం తప్ప మరొద్దపై లేదు. వయిగా గురువుగారి కూతురు ~~అది~~ సోదరభావంతోనే చూసేవాడు.

ఇలా ఉండగా —

రాక్షసులందరూ సమావేశమై ఆలోచించారు.

‘దేవతల గురువయిన బృహస్పతి ~~అది~~ మన గురువులవద్ద విద్యాభ్యాసానికి వచ్చాడు; శత్రువర్గం వారి దగ్గరి ఏం చదువుదామని వచ్చాడు; ఓహో! మన గురువుగారి దగ్గర మృత సంజీవనీ విద్య ఉంది.

అది వీడు నేర్చుకు ~~అది~~ మన వంశానికి ప్రమాదం. ~~అది~~ వీడ్లి అడవిలో చంపి పోరేద్దాం’ అని నిశ్చయించారు.

గురు సేవాభావంతో అడవిలో ఆవులమేసి వస్తున్న కడుడిని చంపేళాడు.

బ్రొడ్డు గ్రుంకింది.

చీకటి ముదురుతోంది.

రోజూ సాయం సంద్యావేళకు ఆశ్రమంచేరే కడుడు అప్పటికి ~~అది~~ పోవడంతో దేవయాని తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళి విడిచింది. ~~అది~~ దుఃఖం చూడలేక కుక్రదాద్యులు దివ్య దృష్టితోచూచి, ~~అది~~ సంగతి గ్రహించి మృత సంజీవనీతో కడుని బ్రతికించాడు.

అది విన్న రాక్షసులకు ~~అది~~ మండి పోయింది. బాగా ఆలోచించారు. ~~అది~~ సంహరించి కాల్చి ఆ బాడిద కలిపిన కల్లు తెచ్చి కుక్రదాద్యులకు విషయంగా అందించారు.

ఆయన ~~అది~~ ముందు ఆలోచించకుండా ~~అది~~ మరదాసానం చేశాడు. వాడు వెళ్ళాడు.

మళ్ళీ చీకటి వడింది.

ప్రేమపాకంలో ఉన్న దేవయాని తండ్రి దగ్గరకు వచ్చి విడిచింది.

ఆయన జాలివడి దివ్య దృష్టితో చూశాడు. విషయం తెలిసింది.

‘అమ్మా! ఈ రాక్షసులు వరమ కిరాతకం చేశారు. ఆ బాబుని చితాభస్మం కలిపిన కల్లు నా చేత త్రాగిందారు. ఇప్పుడు నా గర్భంలో ఉన్నాడు కడుడు. నాడు జీవించాలంటే నా పొట్ట చీల్చుకు రావాలి. వచ్చాక నన్ను బ్రతికించాలి. అంటే లోపం సూక్ష్మ అణువుగా ఉన్న ఆ ప్రాణికి నా విద్య బోధించాలి.

వివేచితులైన రాక్షసులు ఈ విధంగా వాడికి మేలుచేశారు’, అని వచ్చాననం వేసి, లోపం ఉన్న కడుని ప్రబోధించి మృత సంజీవని మంత్రం ఉపదేశించాడు.

కడుడు ఆయన ఉదరం చీల్చుకు వచ్చాడు.

వస్తూనే కాసు నేర్చిన విద్యతో గురువుగారిని జీవించజేసి ఆయన వద్ద సెలవు తీసుకు వెడుకున్నాడు.

వెను వెంట వచ్చి దేవయాని:

‘ఏమయ్యా! ఇంతకాలం నిన్నే ప్రేమించే నన్ను విడిచి పెడ కావా!’ అంది.

‘పోదరీ! గురువు తండ్రితో సమానం. ఆ ప్రకారం మువ్వ నాకు చెల్లిలివి’, అన్నాడు.

దేవయానికి కోపం వచ్చి:

‘ఇలా నన్ను హింసించిన వలంగా ఈ విద్య నీకు ఉపయోగ పడదు చా’ అంది.

‘పోదరీ! విద్య ఎప్పుడూ నిరుపయోగం కాదమ్మా! ఈ మృత సంజీవని నీ కావం ప్రకారం నాకు ఉపయోగపడక పోయినా నేను బోధించిన వారికి ఉపయోగపడుతుంది వెళ్ళు’, అని దేవలోకం చేరాడు.

జ్ఞానసముద్రమైన మహాభారతం

కరుణ, ప్రేమ, అనురక్తి, మమత, ఆత్మీయత, భక్తి, ప్రపత్తి వంటి అద్భుత అనుభూతులను పొందించేది కనుకనూ --

దైవత్వంలో మానవత్వాన్నీ, మానవత్వంలో దైవత్వాన్నీ దర్శించగల గొప్ప అనుభవం కలిగించేది కనుకనూ --

ఆత్మకు ఉద్దీపనం కలిగించే మహాభారత ఉపకథలకు ఆధునిక అక్షరరూపం కనుకనూ --

ఇదుగో.....

కథలంటే చెవికొసుకొనే పిల్లలకూ, యువతకూ “భారతంలో నీతి కథలు” ఇవే --

- ★ ‘తెలివితో, వంచనతో కార్యాలు చక్కబెట్టుకొనే’ కణిక నీతి ఆదిపర్వం లోంచి --
- ★ ‘గర్వం ఎటువంటి ఆపదలు తెచ్చిపెట్టుందో’ కణ్ణమహర్షి చెప్పే ఉద్యోగ పర్వంలోని కథ --
- ★ ‘అన్నదాన మహిమ గొప్పది’ అని చెప్పే అశ్వమేధ పర్వంలోని కథ --
- ★ అరణ్యపర్వంలో మర్కండేయ మహాముని ‘కులం కాదు గుణం ప్రధానం’ అంటున్న కథ --
- ★ ‘జీర్ణం జీర్ణం వాతాపి జీర్ణం’ అనే నానుడిని తెలిపే అరణ్యపర్వంలోని కథ --
- ★ ‘ధర్మపరులను ఎవరు పరాభవిస్తే వారినే ధర్మరక్షకుడు పరాభవిస్తాడని’ అరణ్యపర్వంలోని కథ --

ఇలా ఎన్నో, ఎన్నెన్నో “భారతంలోని నీతి కథల”కు ఉపక్తి గారి ఆధునిక అక్షర రూపం.

.....చదవండి.

